
REPRESENTANTSKAPET I NORGES BANK RAPPORT FOR 2019

Dokument 9 (2019–2020)



REPRESENTANTSKAPET I NORGES BANK

RAPPORT FOR 2019

Dokument 9 (2019–2020)

TIL STORTINGET

Norges Banks representantskap sitt tilsyn med Norges Bank i 2019 etterlater et inntrykk av en solid virksomhet hvor fellesskapets verdier forvaltes på en betryggende måte.

Etter representantskapets oppfatning har hovedstyret utøvd god styring av og kontroll med Norges Banks virksomhet. Det er etablert hensiktsmessige rutiner som sørger for at virksomheten utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig. Det overordnede bildet er at både sentralbankvirksomheten og kapitalforvaltningen drives godt innenfor de etablerte rammene fra hovedstyret.

Norges Banks budsjett for 2020 ble vedtatt etter forslag fra hovedstyret i representantskapets møte 12. desember 2019. I 2019 har Norges Banks representantskap vært særlig opptatt av sentralbankens arbeid med en mer kostnadseffektiv organisering av virksomheten. Representantskapet har over tid pekt på betydningen av høy kostnadsbevissthet gjennom å utnytte synergier i Norges Banks organisasjon. Det er reist spørsmål om Norges Bank kan samle administrative funksjoner og dermed oppnå stordriftsfordeler. Det siste året er det gjort flere slike organisatoriske endringer. Hovedstyret har opprettet Norges Bank Administrasjon (NBA) hvor flere felles tjenester for sentralbankvirksomheten og kapitalforvaltningen nå er samlet. Representantskapet ser fram til at dette arbeidet skal fortsette.

Representantskapet har over flere år sett behov for mer sammenliknbare tall for måling av effektiviteten av driften i kapitalforvaltningen i Norges Bank. Denne evalueringen er nå videreutviklet. Slike analyser er etter representantskapets mening viktige for å kunne få fram forskjellene i kostnader mellom virksomhetene som inngår i undersøkelsene.

Gjennom tilsynsgjennomganger og eksterne attestasjonsoppdrag har representantskapet satt søkelys på Norges Banks rapportering. Representantskapet er opptatt av at rapporteringen er målrettet, dekkende og forståelig. Representantskapet anbefalte derfor hovedstyret å vurdere om rapportene i større grad bør få fram Norges Banks egen vurdering av resultatene i Statens pensjonsfond utland (SPU). Hovedstyret ble også anbefalt å klargjøre hvem som er Norges Banks målgrupper i bankens kommunikasjon. Det er særlig stor interesse blant nordmenn om utviklingen og endringer i SPU, og Norges Bank har derfor et ansvar for å kommunisere godt til alle interessegrupper.

Oslo, 3. april 2020

Julie Brodtkorb
Leder i Norges Banks representantskap

Forvaltningen av SPU er en betydelig oppgave for Norges Bank og skal gjennomføres i samsvar med mandat fastsatt av Finansdepartementet. Representantskapet har i 2019 vært særlig opptatt av at organiseringen av dette er så god som mulig, også i de mange porteføljer og markeder som er spredt over hele verden. Det er derfor gjennomført en tilsynsgjennomgang og to attestasjonsoppdrag som spesifikt gjelder forvaltningen av SPU.

Tilsynsgjennomgangen omfattet en risiko som alle eiedomsinvestorer er opptatt av; nemlig risikoen for ulykker eller andre situasjoner som kan true liv og helse for de som arbeider, bor eller oppholder seg i bygningene. Representantskapet ga råd om at denne risikoen reguleres eksplisitt i mandatet. Representantskapet er derfor tilfreds med at en slik bestemmelse ble innarbeidet da Finansdepartementet fastsatte endringer gjeldende fra 30. november 2019.

Ett av attestasjonsoppdragene gikk ut på å analysere rammeverket Norges Bank har for risikostyring og kontroll knyttet til godkjenning av markeder. Det stilles ofte spørsmål om Norges Banks investeringer i markeder som eksempelvis Saudi-Arabia, Afrika og Sør-Amerika. Når markeder godkjennes skal det tas hensyn til både finansiell risiko og omdømmerisiko. Omdømmerisikoen er blant annet knyttet til etiske prinsipper og internasjonale standarder for investeringsvirksomhet fastsatt av FN og OECD. Attestasjonsoppdraget bidro med klare anbefalinger om tydelighet i ansvarsforhold og dokumentasjon.

Det andre attestasjonsprosjektet gjelder bruk av interne referanseporteføljer og indekser i forvaltningen av SPU. Forvaltningen av SPU er et stort og komplisert oppdrag. Det er derfor viktig å føre tilsyn med de verktøy som brukes for styring av og kontroll med investeringene. Attestasjonsoppdraget vil bli omtalt i representantskapets rapport til Stortinget for 2020 når hovedstyrets svar på anbefalingene foreligger.

Representantskapet har behandlet hovedstyrets årsberetning for Norges Bank og godkjent årsregnskapet for 2019. I tråd med retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks overskudd blir det overført 19,7 milliarder kroner til statskassen. Årsrapporten om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland for 2019 er også behandlet.

I møtet 25. mars 2020 godkjente representantskapet rapporten om tilsynet med Norges Bank i 2019. Rapporten blir med dette lagt fram for Stortinget.

INNHold

1	Sammendrag av hovedpunkter i rapporten	6
2	Hovedkonklusjon for tilsynet i 2019	10
	Vurdering av hovedstyrets styring og kontroll	11
	Hovedkonklusjon	13
3	Gjennomføring av tilsynet med Norges Bank	14
	Rammer for tilsynsoppdraget	15
	Metodisk tilnærming	17
	Rapportering og åpenhet	22
4	Tilsyn med overordnet styring og kontroll i Norges Bank	24
	Styring og organisering av Norges Banks virksomhet på overordnet nivå	25
	Løpende tilsyn	28
	Rapporter fra tilsynsgjennomganger	32
5	Tilsyn med sentralbankvirksomheten	38
	Oppgaver i og organisering av sentralbankvirksomheten (SBV)	39
	Løpende tilsyn	39
	Attestasjonsoppdrag	41
6	Tilsyn med kapitalforvaltningen	44
	Oppgaver i og organisering av Norges Bank Investment Management (NBIM)	45
	Løpende tilsyn	46
	Tilsynsgjennomganger og attestasjonsoppdrag	49
7	Norges Banks årsberetning og regnskap 2019	54
	Godkjenning av årsregnskap og rapportering for 2019	56
	Revisors rapportering til årsregnskapet	57
	Rapportering om samfunnsansvar	58
8	Norges Banks budsjett og ressursbruk	60
	Budsjettreglement og økonomireglement	61
	Vurdering av ressursbruken i 2019	61
	Vedtak av Norges Banks budsjett for 2020	62
	Budsjettvedtak for virksomheten til representantskapet	65
9	Prioriteringer i det videre tilsynsarbeidet	66
10	Representantskapets organisasjon og ressursbruk	68
	Vedlegg	74
	Representantskapets medlemmer i 2020–2021	76

KAPITTEL 1

SAMMENDRAG AV HOVEDPUNKTER
I RAPPORTEN

Etter Grunnloven § 33 og Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) er Norges Bank landets sentralbank. Norges Bank er et eget rettssubjekt, eid av staten. Virksomheten er regulert i sentralbankloven. Ny lov ble fastsatt av Stortinget 21. juni 2019 med ikrafttredelse fra 1. januar 2020. Representantskapets arbeid med tilsyn i Norges Bank i 2019 har fulgt sentralbankloven av 1985 med senere endringer, som var gjeldende lov. Kravene til rapport til Stortinget i den nye loven er ikke endret, og denne rapporten om tilsynet avgis i tråd med bestemmelsene i ny lov § 4-1 (4).

Prioriteringer for representantskapets tilsyn i 2019 er omtalt i eget kapittel i fjorårets rapport, Dokument 9 (2018–2019). Tilsynet er gjennomført i henhold til godkjente planer og framgår av denne rapporten.

Det er gjennomført flere endringer i Norges Bank i 2019 som er i samsvar med representantskapets anbefalinger og påpekninger over tid. Dette er forhold som tydeliggjør ansvar og endringer i organisering

som over tid er ventet å få betydning for kostnadseffektivisering i driften. Noen hovedpunkter fra representantskapets arbeid i beskriver dette:

1. Ekstern rapportering og reell åpenhet om Norges Banks virksomhet

Et sentralt område for Norges Bank er å ha god kommunikasjon og omfattende ekstern rapportering om alle deler av virksomheten. Dette er vesentlig for å sikre troverdighet gjennom godt omdømme og god demokratisk innsikt i den økonomiske politikken som føres med de virkemidler sentralbanken er satt til å forvalte og i forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU).

Norges Banks eksterne kommunikasjon gjennomføres på mange ulike måter gjennom en rekke kanaler. Ledelsen gjennomfører pressekonferanser, har møter med nettverk rundt i hele landet, deltar på konferanser, legger ut omfattende og detaljert informasjon på nettsidene, bidrar til meldinger og informasjon til Stortinget og utgir en

FIGUR 1 RAPPORTENS INNHOLD:

LOV OM NORGES BANK § 4-1 (4) «Representantskapet skal minst én gang årlig legge frem for Stortinget sin uttalelse om tilsynet med Norges Bank. Gjenpart av uttalelsen sendes departementet. Uttalelsen om tilsynet med banken skal minst inneholde	LOVENS TEMAER OMTALES I DENNE RAPPORTEN I FØLGENDE KAPITLER:
a) en redegjørelse for hvordan tilsynet med banken har vært organisert	Kapittel 3 Gjennomføring av tilsynet med Norges Bank Kapittel 10 Representantskapets organisasjon og ressursbruk
b) en redegjørelse for gjennomførte tilsynsaktiviteter og representantskapets prioriteringer i det videre tilsynsarbeidet	Kapittel 4 Tilsyn med overordnet styring og kontroll i Norges Bank Kapittel 5 Tilsyn med sentralbankvirksomheten Kapittel 9 Prioriteringer i det videre tilsynsarbeidet
c) en redegjørelse for tilsynet med bankens kapitalforvaltning	Kapittel 6 Tilsyn med kapitalforvaltningen
d) representantskapets vurdering av hovedstyrets styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet	Kapittel 2 Hovedkonklusjon Beskrivelser av tilsyn i kapitlene 4, 5 og 6
e) en redegjørelse for representantskapets arbeid med vedtakelse av bankens budsjett og fastsettelse av regnskap	Kapittel 7 Norges Banks årsberetning og regnskap 2019 Kapittel 8 Norges Banks budsjett og ressursbruk
f) eventuelle særlige merknader som tilsynet måtte gi grunnlag for	Kapittel 2 Hovedkonklusjon for tilsynet i 2019 beskrivelser av tilsyn i kapitlene 4, 5 og 6
Forskrift om risikostyring og internkontroll § 3-3 femte ledd: «Hovedstyret skal årlig utarbeide et sammendrag med konklusjoner om risikosituasjonen og internkontrollen. Vurderingene med hovedstyrets sammendrag skal oversendes representantskapet.»	Kapittel 2 Hovedkonklusjon for tilsynet Vurdering av hovedstyrets styring og kontroll

rekke faste skriftlige rapporter. Representantskapet hadde i 2019 en egen tilsynsgjennomgang avgrenset til de periodiske skriftlige rapportene. Denne faste rapporteringen tilfredsstiller klare formkrav og er sporbar, og gjør sentralbankens eksterne kommunikasjon egnet for en tilsynsgjennomgang.

Representantskapet fant at Norges Bank oppfyller de kravene som framgår av sentralbankloven og mandatet for forvaltningen av SPU, men ga hovedstyret anbefalinger når det gjelder å gi tilkjenne forklaringer og vurderinger av resultater, effekter og framgangsmåte fra forvaltningen av SPU. Representantskapet anbefalte også at hovedstyret i sine kommunikasjonsprinsipper klargjør hvem som er Norges Banks målgrupper og systematisk undersøker om de eksterne offentlige rapportene inneholder relevant informasjon for de definerte målgruppene.

Deler av Norges Banks rapporter omhandler faglig krevende spørsmål, problemstillinger og målinger. Slike rapporter synes tydelig rettet mot fagmiljøer og eksperter blant annet i banker og andre bedrifter, departementer og akademiske miljøer. Årsrapporter om hele virksomheten synes mer å være direkte rettet mot den brede allmennheten. Representantskapet er særlig opptatt av at kommunikasjon rettet mot den brede allmennheten må være godt forståelig.

Rapporten fra tilsynsgjennomgangen ble sendt til Norges Banks hovedstyre som opplyser at det i lys av sentralbankloven er naturlig å gjennomgå Norges Banks overordnede kommunikasjonsprinsipper på nytt. Hovedstyret tar anbefalingene fra tilsynsgjennomgangen med i det videre arbeidet.

2. Organisering og kostnadseffektivitet

Representantskapet har som en av sine oppgaver å fastsette Norges Banks budsjett. Det er i 2019 gjort to større organisatoriske endringer. Forvaltningen av unotert eiendom, som tidligere var i en separat organisatorisk enhet (Norges Bank Real Estate Management, NBREM), er igjen tatt inn som en integrert del av Norges Bank Investment Management (NBIM).

For å ivareta større felles administrative oppgaver har Norges Bank etablert Norges Bank Administrasjon (NBA). De organisatoriske endringene ble besluttet og gjennomført i 2019, men vil ventelig få full effekt over noe tid når det gjelder oppgaveløsning og kostnader. Representantskapet har vært opptatt av god og kostnadseffektiv

organisering, og vil følge effektene av endringene i tiden som kommer.

Budsjettreglementet for Norges Bank fastsettes av representantskapet og er et viktig instrument for å regulere prosesser og rapportering. Representantskapet tar sikte på å fastsette nytt budsjettreglement i juni for blant annet å følge opp ny sentralbanklov. Det legges stor vekt på at formål med og effekter av strategiske valg og organisatoriske valg kan følges opp over tid. Representantskapet har arbeidet med bestemmelser i det nye budsjettreglementet som kan være klagjørende i en slik sammenheng.

Representantskapet fastsetter Norges Banks samlede budsjett inkludert kostnadene ved forvaltningen av SPU. Faktiske kostnader til forvaltningen av SPU dekkes av Finansdepartementet innenfor en på forhånd fastsatt kostnadsramme. Rammen var tidligere gitt som en andel av samlede midler under forvaltning, men med virkning fra budsjettåret 2020 er dette endret slik at rammen nå er gitt som et kronebeløp. Endringen vil kunne ha betydning blant annet i perioder med store endringer i fondets verdi, og representantskapet er opptatt av gode budsjettprosesser som tar høyde for dette.

3. Attestasjonsoppdrag om godkjenning av markeder i kapitalforvaltningen

Representantskapet ga i 2019 ekstern revisor Deloitte AS i oppdrag å gjennomføre en attestasjon med sikte på å gi betryggende sikkerhet for at Norges Bank har utformet og implementert et rammeverk for risikostyring og kontroll knyttet til godkjenning av markeder og utstederland for investeringer i statsobligasjoner i samsvar med konkrete målekriterier.

Deloitte AS bekreftet at risikostyring og kontroll knyttet til godkjenning av markeder for investeringer i aktivaklassene aksjer, obligasjoner, eiendom samt utstederland for investeringer i statsobligasjoner i det alt vesentlige er utformet og implementert i samsvar med de etablerte målekriteriene. Det ble gitt anbefalinger knyttet til risikovurderingen som skal utarbeides og i forbindelse med godkjenning av et marked.

Med virkning fra 30. november 2019 har Finansdepartementet endret mandatet gitt til Norges Bank for forvaltningen av SPU. Det slås nå fast at hovedstyret skal godkjenne alle finansielle instrumenter som benyttes i forvaltningen og alle markeder det investeres i, det vil si at dette ikke kan delegeres til daglig leder for NBIM.



KAPITTEL 2

HOVEDKONKLUSJON FOR TILSYNET I 2019



1. Hovedstødet i Kristiania (Le Siège Central).

a. Direktører.

hoff, Direktionens fast beskikkede Formand, tegner :
recteur-en-chef)

A handwritten signature in cursive script, likely belonging to the official mentioned in the text above.

VURDERING AV HOVEDSTYRETS STYRING OG KONTROLL

INNLEDNING

Norges Banks representantskap rapporterer om tilsyn og øvrige oppgaver etter Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven), og denne rapporten er en samlet uttalelse for arbeidet i 2019.

Ny sentralbanklov ble vedtatt i Stortinget 21. juni 2019 og gjelder fra 1. januar 2020. Loven stiller krav om at «Representantskapet rapporterer til Stortinget om tilsynet med banken etter § 4-1 fjerde ledd.» Oppgavene til representantskapet er videre beskrevet slik: «Representantskapet fører tilsyn i samsvar med § 4-1, vedtar budsjett etter § 4-2, godkjenner regnskap etter § 4-3, utpeker revisor etter § 4-4 og fastsetter eventuell valg måte for ansattes representanter til hovedstyret etter § 2-3 annet ledd tredje punktum.»¹

Hovedbestemmelsen om tilsynet er: «Representantskapet skal føre tilsyn med Norges Banks drift og med at bestemmelsene for virksomheten blir fulgt. Representantskapet skal føre tilsyn med at hovedstyret har tilfredsstillende styring og kontroll med bankens administrasjon og virksomhet, og med at det er etablert hensiktsmessige rutiner for å sikre at bankens virksomhet utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig.»²

Tilsynet i 2019 er gjennomført i samsvar med tidligere sentralbanklov av 1985 med senere endringer, forskrifter og mandater som gjaldt for tilsynsåret. Tilsynsoppgaven og andre oppgaver for representantskapet er videreført i ny lov. Denne rapporten er avgitt i samsvar med den nye sentralbankloven.³

Et viktig utgangspunkt for innhold i tilsynet er beskrevet i forarbeidene til sentralbankloven.⁴ «I Meld. St. 7 (2018–2019) side 38 fremholder departementet at representantskapets tilsyn fortsatt skal være en etterfølgende kontroll og et tilsyn med utgangspunkt i hovedstyrets protokoller, slik at det ikke åpnes opp for at representantskapet kan omgjøre hovedstyrets beslutninger.

En etterfølgende kontroll avskjærer ikke representantskapet fra å stille spørsmål knyttet til vedtak fattet av hoved-

styret, blant annet for å forstå bakgrunnen for vedtaket. Representantskapet kan også gi anbefalinger om endringer som er egnet til å styrke styringen og kontrollen i Norges Bank og be om tilsvarende til dette. Dersom representantskapet etter at hovedstyret er gitt god mulighet til å begrunne sine vedtak mv., mener at hovedstyret ikke har hatt tilfredsstillende styring, eller det har vært brudd på regelverk, vil representantskapets reaksjon kunne være å protokollføre merknader om for eksempel ytterligere oppfølgingsbehov og å omtale forholdet i representantskapets årlige rapport til Stortinget om det anser at saken krever en slik omtale. Det er denne type reaksjoner som omfattes av et aktivt tilsyn i Norges Bank, og ikke vedtak som skal operasjonaliseres direkte.»⁵

RAMMEVERK FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Hovedstyrets oppgaver er regulert i sentralbankloven: «Styring og driften av Norges Bank hører under hovedstyret, med unntak av saker som i eller i medhold av loven er lagt til komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet. Hovedstyret har ansvaret for Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland. Hovedstyret skal sørge for en forsvarlig og effektiv organisering av banken.» «Hovedstyret skal påse at Norges Banks virksomhet, regnskapsavleggelse og formuesforvaltning blir betryggende styrt og kontrollert, og føre tilsyn med den daglige ledelsen og virksomheten for øvrig. Hovedstyret skal ikke føre tilsyn med komiteens utøvelse av skjønnsmyndighet.»⁶

I tillegg er det gitt krav til risikostyring og internkontroll i forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank (Internkontrollforskriften).⁷ Hovedstyret skal «fastsette mål og strategi for Norges Bank, samt overordnede retningslinjer for bankens virksomhet.» Norges Bank skal på alle områder foreta en systematisk vurdering av vesentlige risikoer knyttet til virksomheten. Den etablerte internkontrollen skal håndtere de identifiserte risikoene på en forsvarlig måte.

I samsvar med forskriften legger hovedstyret fram «en samlet vurdering av risikosituasjonen for Norges Banks virksomhet til representantskapet.»⁸ Det skal også minst én gang årlig foretas en oppsummerende vurdering av om internkontrollen har vært gjennomført på en tilfredsstillende måte. Denne vurderingen bygger på oppsummerin-

1 Sentralbankloven §§ 1-8 og 2-17

2 Sentralbankloven § 4-1 (1)

3 Sentralbankloven § 4-1 (4)

4 Jf. Prop. 97 L (2018–2019), side 75

5 Vår understreking

6 Sentralbankloven § 2-4, punkt (1) og (3)

7 Fastsatt av Finansdepartementet 17.12.2009. Foreløpig ikke justert i samsvar med ny sentralbanklov

8 Internkontrollforskriften § 8 tredje ledd

ger av internkontroll fra virksomhetsområdene og internrevisjonen.⁹ Sentralbanksjefens samlede vurdering behandles av hovedstyret.

Hovedstyret har fastsatt prinsipper for risikostyring i Norges Bank på overordnet nivå og videre for sentralbankvirksomheten og NBIM. Rammeverket er fortløpende lagt fram for representantskapet til orientering. Representantskapet legger vesentlig vekt på hovedstyrets oppfølging og vurderinger av risikostyring og internkontroll.

REPRESENTANTSKAPETS VURDERING AV HOVEDSTYRETS RAPPORTERING OM RISIKOSITUASJONEN OG INTERNKONTROLLEN I 2019

Gjennom året har representantskapet behandlet kvartals- og halvårsrapportering fra hovedstyret om virksomhetsstyring og etterlevelse og kontroll i kapitalforvaltningen og sentralbankvirksomheten. Rapportene gir oversikt over operasjonell risiko og internkontrollaktiviteter gjennom året. Under behandlingen har sentralbanksjefen svart på spørsmål fra representantskapet om håndteringen av ulike rapporterte temaer som etablering av roller og ansvar ved insourcing av IT-systemer og -personell i NBIM, og generelt om gjennomføring av endringer i Norges Banks organisasjon.

Under representantskapets behandling av periodiske rapporter har sentralbankledelsen redegjort for spørsmål knyttet til hvordan det rapporteres om ikke finansiell informasjon og ansvar og roller knyttet til større IT-prosjekter i virksomheten. Representantskapet har merket seg at Norges Bank har etablert en ny modell for leveranser av IT-tjenester der utkontraktert løsnings har blitt erstattet med spesialiserte leverandører samt overgang til skybasert IT-infrastruktur. Representantskapet er orientert fra sentralbankledelsen om at de er i mål med ansettelse innen IT-sikkerhetsområdet.

Representantskapet har behandlet hovedstyrets samlede vurdering av risikosituasjonen og internkontrollen i 2019. Vurderingen viser til at hovedstyret har behandlet årsrapporter fra sentralbankvirksomheten og NBIM. Gjennom året er det også behandlet ni periodiske rapporter om operasjonell risikostyring, internkontroll og etterlevelse. Representantskapet har tatt de periodiske rapportene og redegjørelsene i møtene til etterretning. Vurdering av sikkerhetstilstanden i Norges Bank i henhold til virksomhetssikkerhetsforskriften er dekket gjennom rapportene.

Internrevisjonen har levert 15 rapporter fra internrevisjonsprosjekter som er behandlet av hovedstyret gjennom året. Ni av disse har dekket kapitalforvaltningen og fem har dekket sentralbankvirksomheten. Rapportene og internrevisjonens årsrapport er med i hovedstyrets vurderingsgrunnlag av internkontrollen. Internrevisjonen har i sin rapportering vært opptatt av at administrasjonen har utarbeidet en tilfredsstillende tiltaksplan for å følge opp eventuelle anbefalinger i rapportene.

Hovedstyrets konklusjon for 2019 er:

- Internkontrollen i Norges Bank er gjennomført på en tilfredsstillende måte.
- Den operasjonelle risikoeksponeringen i kapitalforvaltningen har gjennom året vært innenfor hovedstyrets definerte risikotoleranse.
- Den operasjonelle risikoeksponeringen i sentralbankvirksomheten har gjennom året vært akseptabel.

Hovedstyret opplyser at det ikke har vært identifisert vesentlige brudd på lover og forskrifter i 2019. Uønskede hendelser blir rapportert og fulgt opp fortløpende. Feil i IT-systemer var den vanligste årsakskategorien. Ingen av hendelsene er vurdert å ha hatt alvorlig faktisk konsekvens siste år eller har nødvendiggjort melding til Datatilsynet. Enkelte uønskede hendelser i NBIM ble rapportert med en økonomisk effekt på mer enn fem millioner kroner og ble således vurdert som vesentlige.

Følgende områder er belyst under behandlingen av internkontrollrapporten:

- Bruk og forståelse av begrepet modenhet
- Hendelser med økonomiske konsekvenser
- Samarbeid med andre samfunnsinstitusjoner og virksomheter om sikkerhet og beredskap

Representantskapet har stilt spørsmål og fått redegjørelser om arbeidet med å forbedre prosesser slik at uønskede hendelser ikke får betydelige negative konsekvenser. Sentralbanksjefen redegjorde for spørsmålene og orienterte om organisering av arbeidet med IT-sikkerhet.

Representantskapet har tatt hovedstyrets samlede vurdering av risikosituasjonen og internkontrollen i Norges Bank for 2019 til etterretning og mener at det er etablert prosesser og rapportering som oppfyller kravene i sentralbankloven og forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank.

⁹ Internkontrollforskriften § 9 Minimum én gang i året skal leder av internrevisjonen avgi rapport til hovedstyret om risikostyringen og internkontrollen

HOVEDKONKLUSJON

Norges Bank har gjennomført flere endringer i 2019 som er i samsvar med representantskapets anbefalinger og påpekninger fra tilsynsarbeidet over tid. Med utgangspunkt i ny sentralbanklov og gjennom endringer i mandatet for forvaltningen av SPU, har Finansdepartementet hensyntatt innspill fra representantskapet om tydeliggjøring av hovedstyrets ansvar. Hovedstyret gjennomfører endringer i organiseringen av Norges Bank som over tid ser ut til å gi gode resultater for uttak av synergier og kostnadseffektivisering. En anbefaling fra representantskapet om innhenting av attestasjonsuttalelse til rapportering om samfunnsansvar og ansvarlighet i forvaltningen er etterkommet. Dette er et område under sterk utvikling internasjonalt.

Representantskapets prioriteringer for tilsynet i 2019 ble omtalt i eget kapittel i Dokument 9 (2018–2019). Gjennom året har representantskapet behandlet rapporter fra tilsynsgjennomganger og utredninger med temaer som periodiske offentlige og interne rapporter, representantskapets tilsynsansvar utover sentralbankloven og kostnadseffektiv styring og utnyttelse av ressurser. Det er også behandlet attestasjonsrapporter om tredjepartsrisiko og rammeverk i kapitalforvaltningen. Tilsynsrapporter er oversendt til hovedstyret som på vanlig måte gir kommentarer i brev til representantskapet med opplysning om hvordan anbefalinger og vurderinger vil bli fulgt opp.

Utredninger, tilsynsrapporter og attestasjonsuttalelser med hovedstyrets oppfølging er beskrevet i denne rapporten. Ingen spørsmål er ubesvart. Enkelte temaer videreføres i tilsynet, som etterlevelse av mandatreguleringer i forvaltningen av SPU og rammeverk for tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Representantskapet vil fortsatt ha særlig høy oppmerksomhet på hovedstyrets kostnadsstyring og reell åpenhet om Norges Bank virksomhet. Med reell åpenhet mener representantskapet at rapportering skal være korrekt, relevant og forståelig for et bredt publikum.

Representantskapet har gjennomgått hovedstyrets protokoller.¹⁰ Under behandlingen er det reist spørsmål til saker som er referert til i protokollene, og til dokumenter og rapporter som er oversendt fra hovedstyret. Medlemmer i representantskapet har hatt synspunkt på at hovedstyrets protokoller kunne inneholdt mer informasjon fra diskusjoner. Spørsmål har vært knyttet til godtgjøringsordningen i kapitalforvaltningen, arealdisponering og organisering av administrative funksjoner med mulig

budsjettmessig konsekvens.¹¹ Sentralbanksjefen har gitt utdypende redegjørelser til problemstillingene.

Representantskapet har mottatt alle opplysningene det har bedt om. Det er ikke avdekket forhold gjennom tilsynet som gir grunnlag for særskilte merknader etter loven.¹²

Etter representantskapets oppfatning har hovedstyret utøvd styring av og kontroll med Norges Banks virksomhet i samsvar med krav i sentralbankloven, forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank samt mandat for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland. Det er etablert hensiktsmessige rutiner som sørger for at virksomheten utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig.

I tilsynet med Norges Banks drift og med at bestemmelsene for virksomheten blir fulgt er det i 2019 ikke rapportert om brudd av kritisk betydning. Representantskapet legger gjennom denne rapporten fram sin vurdering av hovedstyrets styring av og kontroll med Norges Bank.

Norges Bank er en offentlig virksomhet med betydelig oppmerksomhet, og representantskapet er opptatt av at hovedstyret ivaretar Norges Banks samlede ressursbruk på en kostnadseffektiv og forsvarlig måte. Ved behandlingen av årsregnskapet for Norges Bank og rapporteringen om forvaltningen av SPU, merket representantskapet seg hovedstyrets omtale av Norges Banks virksomhet og vurdering av resultater i SPU 2019.

Investeringene i Statens pensjonsfond utland hadde en avkastning på 19,9 prosent i 2019. Avkastningen var 0,23 prosentpoeng høyere enn avkastningen på referanseindeksen som forvaltningen måles mot. Hovedstyret er tilfreds med at avkastningen både i 2019 og over tid har vært god, og høyere enn avkastningen på referanseindeksen. Fra Norges Banks overføringsfond tilføres statskassen 19,7 milliarder kroner for 2019.

Representantskapet har godkjent Norges Banks årsregnskap for 2019 og vedtatt budsjett for 2020. Representantskapet mener at hovedstyrets årsberetning og Norges Banks årsregnskap gir dekkende informasjon om virksomheten i overensstemmelse med krav i lov og forskrifter.

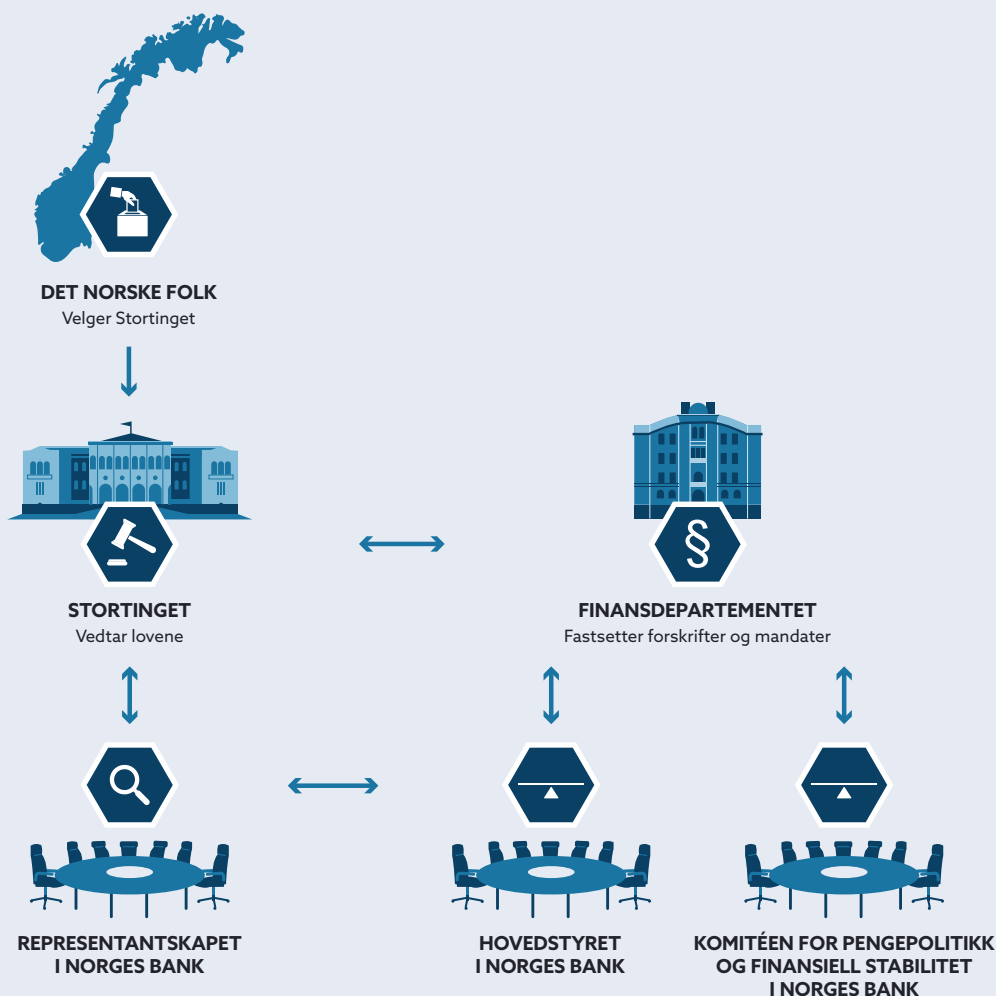
¹⁰ Sentralbankloven § 4-3 (3)

¹¹ Disse temaene er omtalt senere i rapporten.

¹² Sentralbankloven § 4-1 (4) f og Prop. 97 L (2018–2019) som er sitert over.

KAPITTEL 3

GJENNOMFØRING AV TILSYNET MED NORGES BANK



RAMMER FOR TILSYNSOPPDRAGET

OM REPRESENTANTSKAPETS OPPGAVER

Representantskapet i Norges Bank er oppnevnt av Stortinget for å føre tilsyn med Norges Bank og utføre andre oppgaver etter sentralbankloven. Rapportering om arbeidet går direkte til Stortinget i årlig Dokument 9.¹³ Representantskapets rolle og gjennomføringen av tilsynet er i stor grad videreutviklet over tid. I forarbeidene til ny lov om Norges Bank er representantskapets rolle ytterligere klargjort sammen med forventninger til utøvelsen av tilsynet. Representantskapets uavhengige rolle er styrket.

Hovedoppgavene for representantskapet er å:

- føre tilsyn med hovedstyrets styring av og kontroll med Norges Bank, herunder føre tilsyn med drift og med at reglene for virksomheten er fulgt
- vedta budsjett etter forslag fra hovedstyret
- fastsette årsregnskap utarbeidet av hovedstyret
- velge ekstern revisor, godkjenne revisors planer og kostnader
- avgi uttalelse om hovedstyrets protokoller, tilsynet med Norges Bank og saker som blir lagt fram av hovedstyret
- fastsette regler for lån til ansatte
- føre tilsyn med selskaper Norges Bank helt eller delvis eier

Representantskapet står fritt til å gjennomføre undersøkelser på alle nivåer og områder i hele Norges Banks virksomhet. Tilsynet med virksomheten er basert på representantskapets egne vurderinger av risiko og vesentlighet. «Representantskapet har rett til innsyn i alle Norges Banks anliggender og kan foreta de undersøkelser som det finner nødvendig for sine oppgaver etter loven.»¹⁴ Denne nødvendige forutsetningen er videreført i ny sentralbanklov og er av stor betydning for gjennomføringen av et tillitvekkende tilsyn.

Hovedstyret er ansvarlig for driften av virksomheten og skal fastsette Norges Banks strategi, mål og risikotoleranse. Det er vesentlig å opprettholde et tydelig skille mellom hovedstyrets ansvarsområde og representantskapets rolle. Representantskapet skal gjennom tilsynet bidra til

at hovedstyret etablerer gode prosesser. Et sentralt poeng er å sikre at vedtak som representantskapet har fattet, blir behandlet og vurdert av hovedstyret og Norges Bank.

Representantskapets tilsyn omfatter ikke skjønn i den økonomiske politikken.¹⁵ Dette innebærer at representantskapet ikke behandler eller uttaler seg om Norges Banks vedtak om rentefastssettelse, høringsuttalelser eller faglige råd som gis til politiske myndigheter. Tilsynet med driften vil likevel kunne omfatte prosesser og dokumenter i Norges Bank som danner et grunnlag for råd og skjønnsutøvelse. Representantskapet blir orientert om Norges Banks arbeid på disse områdene.

Som rammer for Norges Banks virksomhet har representantskapet fastsatt retningslinjer på tre områder:

- Budsjettreglement for Norges Bank. Se omtale i kapittel 8 senere i rapporten.
- Reglement for lån til ansatte i Norges Bank. Sist endret 12. desember 2019. Låneordningen er knyttet til representantskapets budsjettmyndighet etter loven.¹⁶ Sentralbanksjefen forvalter låneordningen etter fullmakt fra representantskapet.
- Retningslinjer for representantskapets tilsyn med selskaper Norges Bank eier knyttet til investeringer i Statens pensjonsfond utland. Se omtale i kapittel 6 senere i rapporten.

ENDRINGER I MANDAT FOR FORVALTNINGEN AV SPU

Representantskapet mottok brev fra Finansdepartementet 25. oktober 2019 om forslag til endringer i mandat for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland. Departementets utgangspunkt var blant annet ny sentralbanklov. Brev med representantskapets vurderinger ble sendt til Finansdepartementet der det framgår at representantskapet i første rekke er opptatt av at mandatet tydelig klarlegger ansvar, roller og oppgaver. Det er av stor betydning at samlet kontroll og tilsyn med Norges Bank ikke svekkes gjennom endringer i rammeverket for sentralbanken, blant annet i mandatet for SPU.

¹³ Sentralbankloven § 1-8, første ledd andre punktum og § 4-1 (4)

¹⁴ Sentralbankloven § 4-1 (2)

¹⁵ Sentralbanklov § 4-1 (1) siste ledd. Tilsynet omfatter ikke hovedstyrets eller komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitets utøvelse av skjønnsmyndighet. Komiteen er etablert fra 2020.

¹⁶ Norges Bank kan i begrenset utstrekning gi boliglån og mindre personlige lån til egne ansatte. Bestemmelsen om representantskapets myndighet på dette området er tatt ut av den nye sentralbankloven. Se Prop. 97 L (2018–2019) pkt. 9.4.4 og pkt. 6.5.3.4. I lovforarbeidene diskuteres det at Norges Bank må ha adgang til å yte lån til ansatte som et ledd i personalpolitikken. Departementet deler lovutvalgets syn på at det ikke er behov for å regulere dette i loven. Lovutvalget finner det naturlig at organet som har budsjettkompetansen fastsetter retningslinjene for låneordningen.

Representantskapet ba i denne sammenheng også departementet vurdere om det bør inntas et tillegg i mandatet der hensyn til sikkerhet og helse vektlegges i forvaltningen av den unoterte eiendomsporteføljen. Finansdepartementet har vært positive til innspillet og tatt dette inn som en del av bestemmelsen om grundig gjennomgang (due diligence) knyttet til unoterte investeringer. Mandatet for SPU § 3-10 fjerde ledd lyder nå: «Hovedstyret skal fastsette retningslinjer som sikrer en grundig gjennomgang (due diligence) i forkant av den enkelte investering i den unoterte eiendomsporteføljen og i den unoterte infrastrukturporteføljen for fornybar energi.»

Norges Banks hovedstyre har også gitt sine kommentarer i eget brev til Finansdepartementet. Revidert mandat trådte i kraft 30. november 2019.

BESTEMMELSER OM ÅRSREGNSKAP

Finansdepartementet har med utgangspunkt i ny sentralbanklov fastsatt bestemmelser om årsregnskap mv. for Norges Bank. Disse erstatter tilsvarende forskrift til tidligere lov, og er gjort gjeldende fra 1. januar 2020.

Fra samme tidspunkt er det ved kgl.res. 13. desember 2019 fastsatt oppdaterte retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks overskudd.¹⁷ Retningslinjene trer i kraft med virkning fra og med regnskapsåret 2020. Representantskapet er orientert om bestemmelsene som er hensyntatt ved behandlingen av Norges Banks årsregnskap 2019. Se for øvrig i kapittel 7 senere i rapporten.

REPRESENTANTSKAPETS TILSYNSANSVAR ETTER ANNET LOVVERK

Det står klart i ny lov om Norges Bank at representantskapet har tilsyn med at «bestemmelsene for virksomheten blir fulgt» og «(...)at det er etablert hensiktsmessige rutiner for å sikre at bankens virksomhet utøves i henhold til lov, avtaler, vedtak og rammeverk for øvrig». Dette betyr at representantskapet har tilsyn med etterlevelse på flere områder enn det som følger direkte av loven med forskrifter og mandatet for SPU.

I samsvar med tilsynsplanen for 2019 er det gjort en gjennomgang av lover og reguleringer som gjelder for Norges Banks virksomhet. Formålet var å få klarhet i hva representantskapets tilsynsansvar utover sentralbankloven kan være omfattet av. I en slik sammenheng er det også relevant å ha oversikt over hvilke øvrige tilsynsmyndigheter som har oppgaver overfor Norges Bank.

I gjennomgangen er det sett på hvordan overlappende tilsyn med ulik innretning og ulike krav kan unngås.

Norges Banks omdømme kan bli negativt berørt dersom et tilsynsorgan utenfor sentralbanken avdekker manglende etterlevelse av regelverk som normalt skulle vært avdekket av egne kontroll- og tilsynsfunksjoner.

Formålet med undersøkelsen var å kartlegge regelverk som krever økt oppmerksomhet. Videre ble det søkt å bidra til forståelse for i hvilken grad den internasjonale kapitalforvaltningen er underlagt myndighetstilsyn, og om det er behov for ytterligere kunnskap om kontoretableringer utenfor Norge, for å kunne vurdere om kravene i sentralbankloven er oppfylt.

Oppsummeringen fra gjennomgangen var:

- Når det gjelder sikkerhetsloven, der Nasjonal sikkerhetsmyndighet har tilsynsansvar, forventes det at representantskapet orienteres fra Norges Banks ledelse om gjennomførte tilsyn og oppfølging av resultatet.
- Norges Bank er omfattet av krav i Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven) § 4 (1) bokstav d). Gjennomgangen avdekket imidlertid at det ikke er myndighetstilsyn overfor Norges Bank etter hvitvaskingsloven:

«§ 43. Tilsynsmyndigheter

(1) Tilsynsmyndighetene skal føre tilsyn med at rapporteringspliktige overholder bestemmelser gitt i eller i medhold av loven.

(2) Tilsynsmyndighetene er

a) Finanstilsynet for rapporteringspliktige etter § 4 første ledd bokstav a til c, e til o og annet ledd bokstav a, b, c nr. 1 og d til f»

Her er bokstav d) som gjelder Norges Bank utelatt. I forarbeidene til loven er det heller ikke uttalt om noen har tilsyn med Norges Bank. Av dette avledes at siden Norges Bank ikke er underlagt Finanstilsynets område, trer det generelle tilsynsansvaret til representantskapet etter sentralbankloven inn.

- Egenhandel for ansatte i Norges Bank er ikke lenger underlagt særskilte regler om egenhandel i verdipapirhandelloven. Ansattes egenhandel er regulert i etiske

prinsipper og utfyllende retningslinjer som Norges Bank har fastsatt. Brudd på de interne reguleringene omtales i den periodiske etterlevelsesrapporteringen.

- Sentralbankstatusen påvirker ikke den internasjonale investeringsvirksomheten direkte, men indirekte ved at prosessen med å etablere virksomhet i utlandet forenkles. Virksomheten er ikke omfattet av internasjonale regelverk som MIFID II.

I oppsummerende rapport fra gjennomgangen ble det konkludert med at egenhandel og lovregulerte tiltak mot hvitvasking vil være omfattet av representantskapets tilsyn. Etterlevelse av alle lover og rammer som regulerer Norges Bank rapporteres periodisk til hovedstyret som oversender rapportene til representantskapet. Representantskapets gjennomgang av den periodiske rapporteringen av virksomhetsstyring og etterlevelse har stor betydning for tilsynsarbeidet.

Representantskapets videre oppfølging vil være slik:

- 1) Hvitvaskingsregelverket og interne bestemmelser om egenhandel omhandles i arbeidet med representantskapets tilsynsplaner.
- 2) I tilsynsplanleggingen velges temaer for løpende tilsyn og gjennomganger ut fra aktualitet og risikovurderinger. Norges Banks virksomhet ved internasjonale kontorer vil vurderes i denne sammenheng.

METODISK TILNÆRMING

ORGANISERING

Representantskapet har etablert Den faste komité (Dfk) som er et saksforberedende arbeidsutvalg bestående av fem av medlemmene.¹⁸ Videre har representantskapet et sekretariat (tilsynssekretariatet) opprettet i tråd med sentralbankloven.¹⁹ Med bakgrunn i oppgavene har representantskapet fastsatt rammer for egen virksomhet i forretningsordenen for representantskapet, mandat for Den faste komité og instruks for tilsynssekretariatet. Alle disse dokumentene er oppdatert 12. desember 2019 for å ivareta endringene i ny lov.

Representantskapets organisasjon er nærmere beskrevet i kapittel 10 senere i rapporten.

PLANER FOR TILSYNET

I forarbeidene til ny lov er det en tydeliggjøring av forventninger til hva tilsyn er og hva representantskapets rolle innebærer. En vesentlig egenskap ved tilsynet er uavhengighet fra Norges Banks risikorammeverk og styrings- og kontrollsystemer i linjen.

Norges Bank har et godt, risikobasert tilsyn som er tilpasset virksomhetens art og omfang. Det er etablert som et overordnet mål at representantskapet skal ivareta demokratisk innsyn i og uavhengig kontroll med Norges Banks virksomhet. Det skal være en bred oppfatning i Stortinget at representantskapet utøver et kvalifisert og effektivt tilsyn med Norges Bank i tråd med sentralbankloven og andre krav. Representantskapet skal bidra til at Norges Banks gjennomføring av sentralbankoppgaver og forvaltningen av Statens pensjonsfond utland har høy tillit i samfunnet.

Tilsynet forutsetter bred kunnskap om Norges Banks virksomhet, organisering og rammeverk for styring og kontroll. Mål for tilsynet med Norges Bank og forvaltningen av Statens pensjonsfond utland fastsettes i langsiktige plandokumenter, handlingsplaner og årlige tilsynsplaner. Et godt tilsyn gjennomført i tråd med relevante standarder og god internasjonal praksis, bidrar til positiv utvikling av styring og kontroll i Norges Bank.

Et viktig utgangspunkt for gjennomføringen er at representantskapet har alle tilgjengelige ressurser og samlet høy kompetanse og stort engasjement for oppgavene. Integritet og objektivitet i arbeidsprosesser og rapportering er vektlagt. Dette omfatter hele representantskapets organisasjon, også samspillet mellom tilsynssekretariatet og ekstern revisor for Norges Bank. Det legges vekt på kontinuerlig kompetanseoppbygging.

Representantskapet ønsker å ha åpenhet og tydelig dialog om sitt arbeid i kommunikasjonen med Norges Banks hovedstyre og ledelse, andre relevante revisjons-, kontroll- og tilsynsorganer og med Finansdepartementet og Stortinget. Møter, rapporter og publisering av protokoller og annen informasjon bidrar til dette.

ARBEIDSPROSESSER OG METODISK TILNÆRMING

Representantskapet avholder regulære møter etter en fastsatt møteplan. Det kan også innkalles til møte ved særskilt behov eller når minst fem medlemmer eller hovedstyret krever det.

¹⁸ Sentralbankloven § 2-16 (6)

¹⁹ Sentralbankloven § 2-16 (5)

Figur 2 illustrerer representantskapets arbeidsprosess med startpunkt i godkjente planer, via behandling av rapporter fra tilsynssekretariatet og ekstern revisor fram til ferdigstilling av Dokument 9 til Stortinget.

Representantskapets tilsyn med virksomheten i Norges Bank er i første rekke basert på protokoller, rapporter og dokumenter. Alle protokoller fra hovedstyrets møter oversendes representantskapet og settes på dagsorden til representantskapets møter. Det samme gjelder all periodisk rapportering om drift, risiko og etterlevelse av lover, regler og retningslinjer. Sentralbanksjefen er til stede i alle møter i representantskapet for å gi redegjørelser og svare på spørsmål til protokoller og rapporter. Redegjørelsene i møtene protokolleres sammen med beslutninger i enkelt saker, og en eventuell oppfølging kan omfattes av videre tilsynsarbeid. Dette tilsynsarbeidet utføres kontinuerlig gjennom året.

Tilsynssekretariatets hovedoppgave er å gi et solid grunnlag for representantskapets tilsyn med Norges Bank og legge til rette for gjennomføring av faglige møter og andre aktiviteter. I sekretariatet forberedes også saksdokumenter og utkast til protokoller, høringsbrev, presentasjoner og årlig rapport til Stortinget.

Tilsynssekretariatet ivaretar i det daglige representantskapets relasjon til og kontakt med hovedstyret og sentralbankledelsen. Direktøren er til stede under behandlingen av flere saker i hovedstyret og revisjonsutvalget. Det holdes regelmessige møter med sentralbankledelsen,

virksomhetsområdene, kontroll- og etterlevelsesfunksjoner, risikostyringsfunksjoner, internrevisjonen og ekstern revisor. Rapportering fra internrevisjonen til revisjonsutvalget og hovedstyret gjennomgås. Dette er viktige kilder til informasjon om Norges Banks virksomhet i saker som er relevante for tilsynsarbeidet.

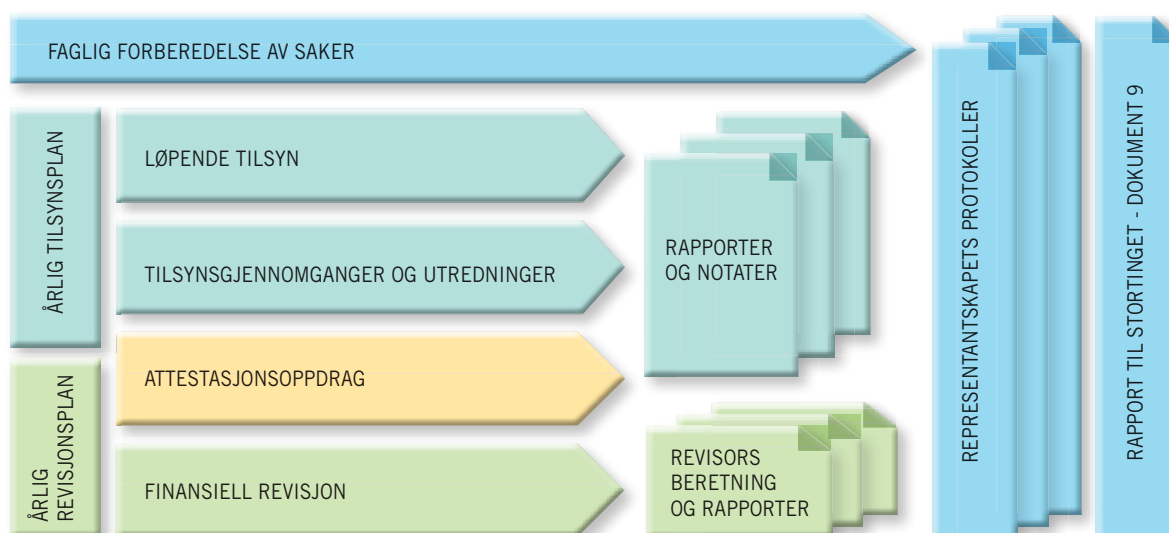
Gjennom arbeidet får tilsynssekretariatet omfattende innsyn i og kunnskap om virksomheten i Norges Bank. Tilsynet består i å observere, spørre, drøfte, vurdere og rapportere. Arbeidet er nødvendig for at representantskapet kan holdes løpende orientert om vesentlige forhold av betydning for tilsynet. Oppmerksomheten i det løpende tilsynsarbeidet er rettet mot hovedstyrets oppfølging av etterlevelse, risikostyring, virksomhetsstyring og ressursbruk. Observasjoner fra det løpende tilsynet kan få betydning for planlegging av tilsynsgjennomganger.

I forbindelse med representantskapets møter gjennomgår tilsynssekretariatet saker som legges fram av hovedstyret. Det utarbeides tilleggsinformasjon og faglige vurderinger i notater som utfyller sakene og gir innspill til behandlingen i representantskapet.

TILSYNSGJENNOMGANGER OG UTREDNINGER

Med utgangspunkt i godkjent årlig tilsynsplan gjennomfører tilsynssekretariatet utredninger og tilsynsgjennomganger på spesifikke områder. Representantskapet kan også be om særskilte undersøkelser dersom det er aktuelt.

FIGUR 2 REPRESENTANTSKAPETS ARBEIDSPROSESS



Tilsynsgjennomganger skal utføres i samsvar med relevante faglige standarder og de instruksjoner og retningslinjer som gis av representantskapet. Det er ikke etablert noen entydig internasjonal anerkjent standard for tilsyn med sentralbanker, men tilsynssekretariatet følger utviklingen hos sentralbanker, andre sammenlignbare virksomheter og relevante standardsettere som Bank for International Settlements BIS²⁰, OECD²¹ og Den europeiske sentralbanken. I gjennomføringen sees det til praksis og arbeidsmetoder hos relevante institusjoner. Beslektede fagområder i Norge er Finanstilsynets metodikk og rapportering av tilsynsarbeid rettet inn mot bank og finans samt Riksrevisjonens metodikk for forvaltningsrevisjon. Videre er internasjonale standarder for internrevisjon²² og ekstern revisjon²³ aktuelle rammer for metodisk tilnærming i tilsynet. Rammeverk for risikostyring legges til grunn.²⁴

Norges Banks prosesser for håndtering av ulike risikoer blir vurdert mot standarder eller anerkjent praksis i sammenlignbar virksomhet. Vurderingspunkter i tilsynsrapportene er observerte forskjeller mellom Norges Banks praksis og sammenligningsgrunnlaget som er valgt i gjennomgangen. Gjennom tilsynet er det av betydning for representantskapet å avklare sentrale fullmakts- og ansvarsforhold. Det konkluderes på om etablert praksis i Norges Bank anses tilfredsstillende sett fra et tilsynsperspektiv.

Representantskapet beslutter hvorvidt det skal sendes anbefalinger til hovedstyret på enkeltområder. Ut fra representantskapets rolle og oppgaver skal det være en relativt høy terskel for å gi klare anbefalinger til hovedstyret om konkrete endringer i organisering og drift. Observasjonene og vurderingene i tilsynsgjennomgangene kan likevel være av stor interesse for hovedstyret, idet gjennomgangene gjøres på helt selvstendig og uavhengig grunnlag og av faglige ressurser i tilsynssekretariatet og med støtte fra ekstern kompetanse.

Hovedstyrets besvarelser følges opp. I drøftinger er det alminnelig praksis å stille spørsmål ved prosesser og løsninger.

TILSYNSGJENNOMGANGER ORGANISERT SOM ATTESTASJONSOPPDRAG

En ordning med gjennomføring av attestasjonsoppdrag etter internasjonal revisjonsstandarder ISAE 3000 ble startet i 2009. Finansdepartementet reiste i et brev behov for eksterne gjennomganger av operasjonelle risikoforhold i forvaltningen av SPU. Fra departementets side ville det kunne være hensiktsmessig at dette gjennomføres som attestasjonsoppdrag av Norges Banks eksterne revisor. Formålet med oppdragsformen er å gi uavhengige bekreftelser til representantskapet. Det legges til grunn at disse bekreftelsene blir tilgjengelig for Finansdepartementet og offentliggjøres ved oversendelsen.

I forbindelse med utarbeidelse og godkjenning av årlige tilsynsplaner er det etablert en prosess for å orientere Finansdepartementet. Departementet legger i brev til representantskapet fram innspill til planen for tilsyn med forvaltningen av SPU med forslag til innhold i ett eller flere attestasjonsprosjekter. Representantskapet gjør en vurdering og eventuell godkjenning.

Det inngås engasjementsavtaler for hvert godkjent attestasjonsoppdrag. I gjennomføringen blir forvaltningen målt mot beste internasjonale praksis. Tilsynssekretariatet har tett oppfølging av ekstern revisor i oppdraget, og deltar i gjennomføringen for å bygge kompetanse.

ENGASJEMENTSAVTALE MED EKSTERN REVISOR

Representantskapet velger ekstern revisor for Norges Bank og inngår engasjementsavtale for revisjon av Norges Banks regnskapsrapportering. Den gjeldende engasjementsavtalen med Deloitte AS²⁵ har en varighet på seks år og gjelder for regnskapsårene 2016–2021. Oppdraget omfatter revisjon av årsregnskap for Norges Bank, regnskapsrapportering om SPU, årsregnskap for Norges Banks pensjonskasse og annen tilknyttet virksomhet.²⁶ I planleggingen av revisjonsoppdraget beslutter også ansvarlig revisor i Deloitte AS i Norge å benytte ressurser fra andre deler av sitt internasjonale nettverk.

Ekstern revisors arbeid er viktig for representantskapets tilsynsoppgaver. Ansvarlig partner er til stede i representantskapets møter ved behandling av relevante saker.

²⁰ BIS er den internasjonale oppgjørskontrollbanken i Basel, Sveits. Herunder Basel Committee on Banking Supervision, utgiver av *Core Principles for Effective Banking Supervision (Core Principles)* fra 2012

²¹ OECD *The Organisation for Economic Co-operation and Development*

²² *The Institute of Internal Auditors (IIA) etiske regler og standarder for profesjonell utøvelse av internrevisjon*

²³ *Mest relevante standarder er ISAE 3000-serien, International Standard on Assurance Engagement*

²⁴ *COSO ERM (Enterprise Risk Management) – Helhetlig risikostyring, et integrert rammeverk* <https://www.coso.org/Documents/COSO-ERM-Executive-Summary-Norwegian.pdf>

²⁵ *Deloitte AS i Norge er medlem av Deloitte Touche Tohmatsu Limited (DTTL), et britisk Company Limited by Guarantee.*

²⁶ *Revisjon av Norges Banks fond til økonomisk forskning, Direktør N. Ryggs Fond og Pensjoniststiftelsen ved Norges Banks hovedkontor*

Tilsynssekretariatet inngår avtaler med Deloitte AS om attestasjonsoppdrag som er godkjent av representantskapet. Attestasjonsoppdrag gjennomføres i samsvar med den internasjonale standarden ISAE 3000²⁷ for å gi representantskapet betryggende sikkerhet for at arbeidet på dette området har høy kvalitet. I tilsynsarbeidet benyttes også ulike fagkonsulenter hos Deloitte AS i Norge og Deloitte's internasjonale organisasjon.

Representantskapet har tatt revisjonsplan 2019 for Norges Bank til etterretning. I revisors vurdering av risiko for vesentlige feil i regnskapet ivaretas opparbeidet kunnskap om Norges Banks virksomhet, rutiner og prosesser samt samfunnets forventninger til kvalitet, åpenhet og transparens i rapporteringen.

I «Retningslinjer for representantskapets tilsyn med selskaper Norges Bank eier knyttet til investeringer i Statens pensjonsfond utland» har representantskapet fastsatt at Norges Banks eksterne revisor normalt skal velges som revisor i selskaper hvor Norges Bank har innflytelse på revisorvalget. I de tilfeller egen revisor ikke er

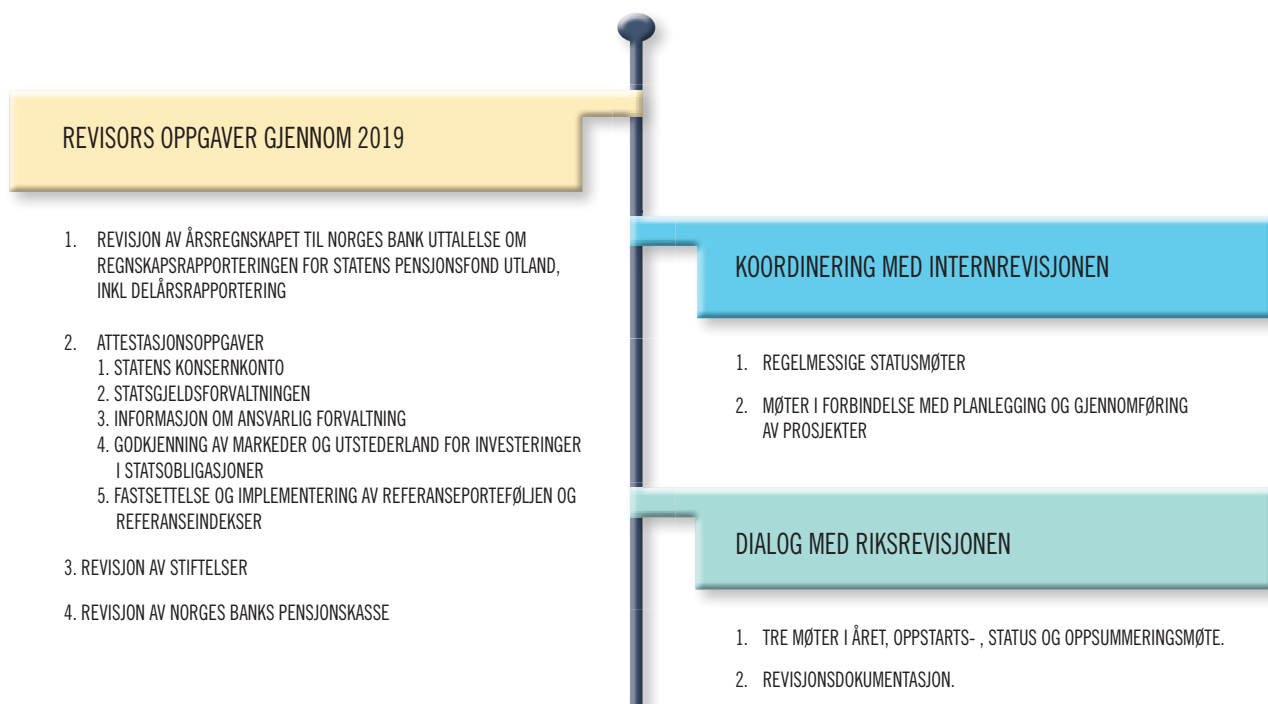
valgt, skal Norges Bank søke å sikre at revisor har mulighet til å innhente informasjon og dokumentasjon direkte fra selskapets revisor.

For Norges Banks datterselskaper i eiendomsforvaltningen er Deloitte-selskaper i aktuelle land valgt som revisor, med unntak av selskaper i USA hvor Deloitte AS Norge avgir en uttalelse til ledelsen i NBIM om regnskapsrapporteringen for disse selskapene.

Deloitte AS leverer to avtalte årlige attestasjonsuttalelser til oppdrag som Norges Bank utfører etter avtale med Finansdepartementet. Dette omfatter statens konsernkontoordning²⁸ og statsgjeldsforvaltningen.

Årsregnskapet for Norges Banks pensjonskasse med revisjonsberetning legges fram for behandling i representantskapet. Deloitte AS avgir en årlig uavhengig bekreftelse²⁹ om risiko og internkontroll til styret i Norges Banks pensjonskasse.

FIGUR 3 EKSTERN REVISORS OPPGAVER I NORGES BANK



²⁷ ISAE 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon» som er utarbeidet og godkjent av International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB)

²⁸ Statens betalingsformidling skjer gjennom statens konsernkontoordning. Dette sikrer at alle statlige midler daglig samles i Norges Bank.

²⁹ Avgis etter forskrift om risikostyring og internkontroll, fastsatt av Finanstilsynet 22. september 2008, sist endret fra 1. januar 2017

Representantskapet har godkjent at ekstern revisor unntaksvis og etter avklaring med tilsynssekretariatet kan påta seg enkelte andre oppgaver for Norges Bank. Mulige oppgaver vurderes strengt for å unngå interessekonflikter, og omfanget har over tid vært begrenset.

Det er etablert tett dialog mellom tilsynssekretariatet og revisor gjennom året, både gjennom avtalte møter og ved løpende kontakt. Representantskapet holdes orientert om framdrift etter den årlige revisjonsplanen og om vesentlige forhold av betydning for revisjonens utførelse og omfang. Deloitte AS og tilsynssekretariatet har løpende dialog for å utnytte synergier mellom revisjonen og tilsynsarbeidet i Norges Bank. Revisors leveranser evalueres løpende mot inngått engasjementsavtale.

Figur 3 viser ekstern revisors oppgaver i Norges Bank.

BRUK AV ØVRIGE EKSTERNE FAGRESSURER

Ved gjennomføring av tilsynsoppgaver vurderes behovet for å benytte supplerende faglig spisskompetanse. Dette gjelder blant annet problemstillinger innenfor kapitalforvaltning, fysisk sikkerhet og IT-sikkerhet. Disse fagressursene bidrar i drøftinger av relevant anerkjent praksis nasjonalt og internasjonalt.

Representantskapet og tilsynssekretariatet har benyttet seg av fireårige rammeavtaler med advokatfirma og ekstern rådgiver innen kapitalforvaltning. Erfaringer har vist at det ikke er behov for særskilte rammeavtaler. Det vesentlige er at det er god tilgang til spisskompetanse på alle områder når det er aktuelt. Det satses framover på å bygge opp egne ressurser og trekke mer på ekstern kompetanse ut fra en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle.

I tillegg til Deloitte AS i Norge og Deloitte internasjonalt har Mercer AS vært benyttet i ulike analyser og bidratt i seminar for representantskapet i 2019.

FAGLIG UTVIKLING, MØTER OG SEMINARER

Det legges stor vekt på at representantskapet samlet besitter god og riktig kompetanse for tilsynet med Norges Bank i sentralbankvirksomheten og kapitalforvaltningen. I forarbeidene til ny sentralbanklov ble det påpekt at medlemmene må ha både kompetanse og kapasitet som arbeidet i tilsynsorganet krever. Selv om representantskapets sammensetning skal gjenspeile en folkevalgt representasjon er det viktig at arbeidet bygger på tilsynsfaglige vurderinger. Både bredden i oppgavene, størrelsen

på fondskapitalen og kompleksiteten i forvaltningen av SPU gjør at det er et bredt sett med kompetansekrav til et organ som representantskapet.

I forbindelse med konstituerende møter³⁰ avholdes introduksjonsseminar særskilt innrettet for nye medlemmer. Temaer for seminaret er Norges Banks organisering og oppgaver, styrings- og kontrollstruktur, sikkerhet og representantskapets rolle og tilsynsansvar.

Sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene gir i representantskapsmøtene redegjørelser om aktuelle saker i norsk og internasjonal økonomi. Det kan også være orienteringer om Norges Banks fagrapporter, pengepolitiske vurderinger og bakgrunn for hovedstyrets rentebeslutninger. Dette er faglige redegjørelser utenfor representantskapets tilsynsansvar, men redegjørelsene er nyttige for å forstå Norges Banks og hovedstyrets arbeid og ansvarsområder.

Representantskapet holder fagseminarer i tilknytning til møtene gjennom året. Formålet med seminarer er å holde seg orientert om aktuelle fagområder og ha utdypende drøftinger av temaer som omfattes av tilsynet. Ved planleggingen av lengre seminarer eller studiereiser legges det også vekt på kunnskapsinnhenting og hvem som best kan informere om aktuelt tema. Det etterstrebes å dekke temaer både innenfor sentralbankvirksomhet og kapitalforvaltning.

I 2019 var det et seminar om aksjeindekser og referanseporteføljer for SPU med innlegg fra Mercer AS. Visesentralbanksjef Egil Madsen deltok i en drøfting om hovedstyrets arbeid på området.

Sentralbanken redegjorde i eget seminar om Norges Banks deltakelse i ulike møter i internasjonal sammenheng slik som møter med BIS og FSB (Financial Stability Board)³¹ i Basel.

Sentralbanksjefen møter i The Central Bank Governance Group. Det ble også gitt en presentasjon om det internasjonale bildet i sentralbankperspektiv og en orientering om markedsutsikter for Kina. Disse innleggene i seminaret var ledd i forberedelser til representantskapets studiereise til Sveits høsten 2019 og møter med FSB og BIS og den sveitsiske nasjonalbanken (SNB). I SNB orienterte blant annet sentralbanksjef Thomas J. Jordan, leder av nasjonalbankens styre, om nasjonalbankens organisasjon og oppgaver.

³⁰ Holdes hvert andre år ved nye utnevninger av medlemmer

³¹ FSB er et organ for internasjonalt G20 samarbeid

Møtene med disse sentrale institusjonene i Sveits ga representantskapets medlemmer godt innblikk i styring av sentralbanker og de utfordringer virksomheten kan møte framover.

Etikkrådets tilrådninger om utelukkelse av selskaper i forvaltningen av SPU er ofte vist til i hovedstyrets protokoller. Representantskapet fremmet ønske om et møte med etikkrådets leder og direktøren for deres sekretariat for å få orientering om rådets arbeid. Dette ble gjennomført i forbindelse med konstituerende møte og seminar i januar 2020.

EVALUERING AV ARBEIDET

Medlemmene i representantskapet gjennomfører flere evalueringer av sitt arbeid årlig. Målet med evalueringene er å identifisere områder som kan videreutvikles og å styrke tilsynsarbeidet og øvrige oppgaver. Resultater fra evalueringene drøftes i møte og foreslåtte tiltak følges opp av leder for representantskapet og tilsynssekretariatet. Sentralbankledelsen er tilstede under oppsummeringene.

En samlet evaluering for 2019 omfattet representantskapets arbeidsform, drøftingen i møtene og samspillet med tilsynssekretariatet, ekstern revisor og rådgivere. Det kom fram at forberedelsene i saker fra hovedstyret og tilrettelegging for muntlige og skriftlige svar fra sentralbankledelsen har forbedringspotensial. Det ble ytret ønske om mer opplæring i Norges Banks virksomhet. En evaluering av fagseminarer og studiereise la vekt på at forberedelser gjennom informasjonsmateriale og møter høynet utbyttet. Møter med miljøer som er sammenlignbare med Norges Bank er nyttige for utførelsen av tilsynet.

Disse forholdene vil bli fulgt opp i videre planlegging og gjennomføring av møter og seminarer.

RAPPORTERING OG ÅPENHET

ÅPENHET

Representantskapet erfarer at det er stor offentlig interesse for virksomheten i Norges Bank og gjennomføringen av tilsynet. Åpenhet om arbeidet blir praktisert innenfor de rammer og begrensninger som blant annet følger av sentralbankloven og øvrig relevant rammeverk for Norges Banks virksomhet.

Representantskapet bidrar til åpenhet i hovedsak gjennom publisering av protokoller og årlig rapport til Stortinget (Dokument 9). Denne rapporten er utformet med sikte på å gi et helhetlig bilde av representantskapets oppgaver, vurderinger av Norges Banks kontrollstruktur og gjennomført tilsynsarbeid.

Godkjente protokoller fra møtene gjøres offentlig tilgjengelig på representantskapets hjemmesider.³² Publisering skjer i samsvar med bestemmelsene i offentlighetsloven. I protokoller fra møtene framkommer vedtak, eventuelle spørsmål eller påpeking av risikoforhold og sentralbanksjefens redegjørelser. Merknader gjennom året, hovedstyrets oppfølging til tilsynskommentarer og eventuelle uavklarte spørsmål som er gjenstand for videre oppfølging er beskrevet. Drøftinger i representantskapet og spørsmål til sentralbankens ledelse bidrar også til åpenhet om Norges Bank.

Attestasjonsuttalelser som er avgitt etter internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, blir i sin helhet gjort offentlig tilgjengelige ved oversendelser til Finansdepartementet. For øvrig vises til høringsuttalelser og brev fra representantskapet til departementet.

UNDERSØKELSE OM ÅPENHET

Representantskapet ba tilsynssekretariatet oppsummere gjennomførte endringer i åpenhet i hovedstyrets og representantskapets protokoller og arbeid. Redegjørelser fra tilsynssekretariatet og hovedstyret om åpenhet i offentlig rapportering og meroffentlighet med innsyn samt taushetsplikt og hovedstyrets syn på håndtering, er tidligere grundig behandlet av representantskapet. Drøftingen var blant annet forløper til bestemmelser i representantskapets forretningsorden om meroffentlighet og publisering av protokoller. Åpenhet om arbeidet ved publisering av tilsynsrapporter har også vært gjenstand for drøftinger. Representantskapet etterspurte informasjon om offentlig interesse i form av nedlastninger.

Tilsynssekretariatet gjennomgikk representantskapets og hovedstyrets protokoller over flere år. Åpenhet om arbeidet i Norges Bank gjennom rapportering og alminnelig publisering ble også undersøkt. Det ble også gjort en kort sammenligning med andre relevante virksomheter. Etter tilsynssekretariatets vurdering praktiserer representantskapet og hovedstyret høy grad av åpenhet om sitt arbeid og sine beslutninger.

³² Se www.norges-bank.no/representantskapet eller direkte på www.representantskapet.no

I et notat ble det oppsummert slik:

«Representantskapets protokoller er noe utvidet over tid når det gjelder omtaler av drøftinger. Representantskapet gjør løpende vurderinger av om saker til behandling har slik betydning at Stortinget bør underrettes i egen rapport eller brev i tillegg til omtale i årsrapport.

I forhold til sammenlignbare virksomheter, har representantskapet høy grad av åpenhet om sin aktivitet og sine beslutninger.

Det anbefales at tilsynssekretariatet basert på drøftinger i representantskapet arbeider med en utvikling av format og beskrivelser i protokoller og vedtak.

Det anbefales videre at dagens praksis videreføres slik at tilsynsrapporter ikke publiseres i sin helhet, men gjengis i tilstrekkelig omfang i rapport til Stortinget. Hovedstyrets tilsvar gjengis samtidig og på samme måte.»

Representantskapet gjorde slikt vedtak:

Representantskapet har merket seg gjennomgangen i notatet om åpenhet.

Tilsynssekretariatet bes arbeide med en utvikling av representantskapets protokoller og vedtak og legge fram forslag i forbindelse med behandling av protokollene.

Tilsynsrapporter publiseres ikke i sin helhet, men gjengis i rapportene til Stortinget. Hovedstyrets tilsvar gjengis samtidig og på samme måte.

Det ble i 2010 signert en avtale mellom Riksrevisjonen og Norges Banks representantskap «Retningslinjer for informasjonsutveksling og koordinering av revisjon og tilsyn mellom Riksrevisjonen og Norges Banks representantskapet vedrørende Statens pensjonsfond utland.»

I avtalen legges det til grunn at Riksrevisjonen kan bygge på Norges Banks eksterne revisjon i sitt arbeid med å revidere statsregnskapet. Tilsynssekretariatet koordinerer informasjonsutvekslingen mellom Norges Banks revisor og Riksrevisjonen. Det gjennomføres flere møter gjennom året mellom Riksrevisjonen, Tilsynssekretariatet og Deloitte AS for gjennomgang av planer, status løpende revisjon og oppsummering av årsoppgjøret. Det er i 2019 også avholdt møter knyttet til ny sentralbanklov, rapportering og revisjonsmetoder. Dette er en ordning som fungerer godt.

SAMHANDLING MED RIKSREVISJONEN

Riksrevisjonen fører kontroll med statsrådets myndighetsutøvelse etter lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen og instruks fastsatt av Stortinget.³³ Riksrevisjonens rolle overfor Norges Bank er annerledes enn i andre statsforetak mv. på grunn av representantskapets oppgaver og ansvar. Styring og kontroll i Norges Bank er underlagt representantskapets tilsyn. Revisjonen av SPU er knyttet til Finansdepartementets overordnede forvaltning- (myndighetsutøvelsen).

KAPITTEL 4

TILSYN MED OVERORDNET
STYRING OG KONTROLL I
NORGES BANK

STYRING OG ORGANISERING AV NORGES BANKS VIRKSOMHET PÅ OVERORDNET NIVÅ

NORGES BANKS ORGANISASJON

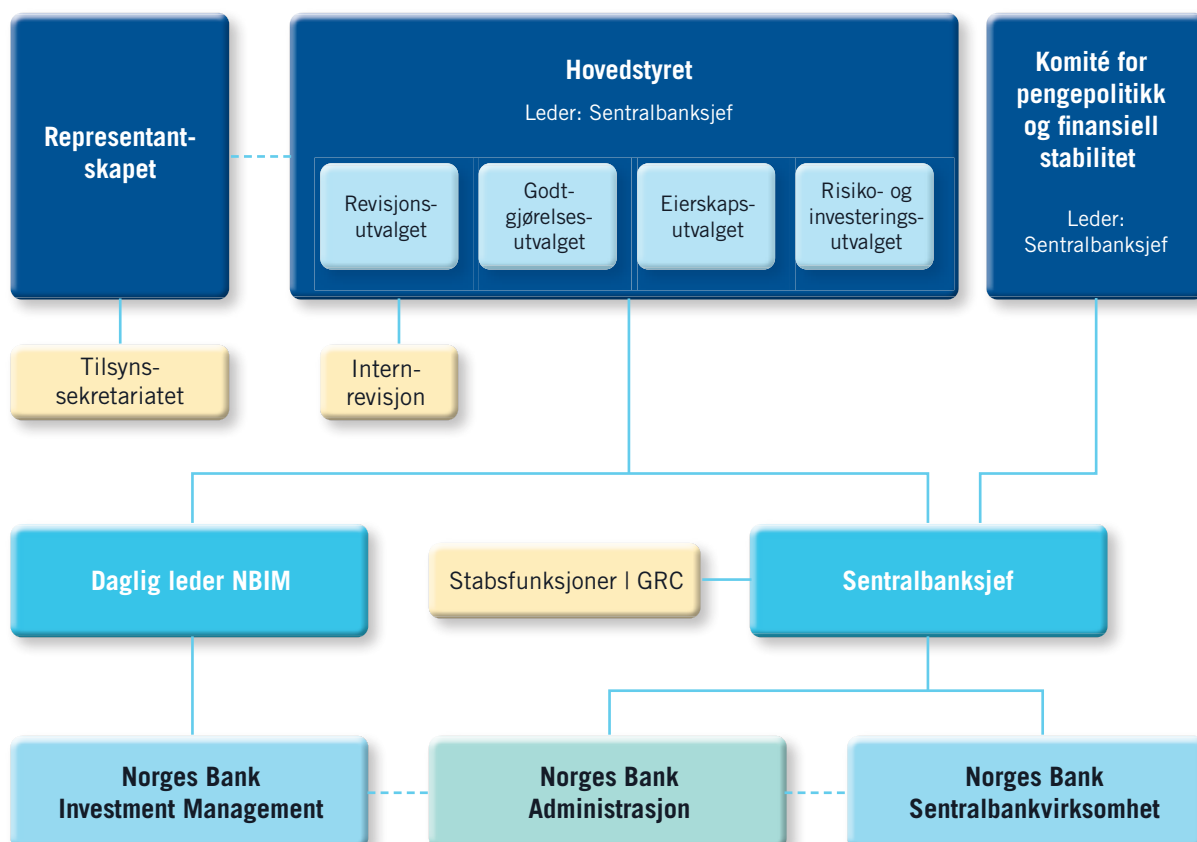
Norges Bank er et eget rettssubjekt med partsevne og eies av staten.³⁴ Etter innledende bestemmelser i den nye sentralbankloven er Norges Banks organer et hovedstyre, en komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet (komiteen) og et representantskap.³⁵ Norges Bank skal ha en sentralbanksjef og to visesentralbanksjefer. Sentralbanksjefen er leder i hovedstyret, leder i komiteen og daglig leder i Norges Bank. De to visesentralbanksjefene er henholdsvis første og andre nestleder i hovedstyret og komiteen.

Hovedstyret har ansvaret for Norges Banks samlede virksomhet, herunder alle administrative saker og fagsaker som ikke tilligger komiteen. Dette innebærer ansvaret for

forvaltningen av SPU som er organisert i NBIM og forvaltningen av valutareservene, betalingssystemet og oppgjørssystemet mv. som er organisert i sentralbankvirksomheten.

Komiteen ble etablert etter at den nye sentralbanklov trådte i kraft fra 1. januar 2020. Den har ansvaret for Norges Banks utøvende og rådgivende myndighet i pengepolitikken, herunder virkemiddelbruken, og skal bidra i arbeidet med finansiell stabilitet. I 2019 har hovedstyret hatt ansvar for disse oppgavene. Representantskapets tilsyn har omfattet orienteringer om politikkarbeidet herunder rentebeslutninger gjennom hovedstyrets protokoller og informasjon gitt i møter. Tilsynet omfatter ikke skjønnsutøvelsen på disse områdene.

Medlemmene av hovedstyret og komiteen oppnevnes av Kongen i statsråd for fire år av gangen.³⁶ Sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene ansettes av Kongen i



³⁴ Sentralbankloven § 1-1 (2)

³⁵ Sentralbankloven § 2-1

³⁶ Sentralbankloven §§ 2-3 og 2-6

statsråd på åremål for en periode på seks år. Åremålet kan gjentas for ytterligere én periode på inntil seks år.³⁷ Fra nyttår 2020 har hovedstyret seks eksterne medlemmer mot tidligere fem eksterne medlemmer og to varamedlemmer. Varamedlemmene har gjennom 2019 møtt fast i hovedstyret med talerett. To ansattvalgte medlemmer deltar i hovedstyret ved behandlingen av administrative saker.

Sentralbanksjefens og visesentralbanksjefenes lønn og pensjonsordning samt de eksterne medlemmenes godtgjørelse fastsette av Finansdepartementet.

Finansdepartementet har fastsatt habilitetsregelverket³⁸ «*Utfyllende bestemmelser om habilitet mv. for medlemmene av Norges Banks hovedstyre og komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet*». Regelverket omfatter de eksterne medlemmene av hovedstyret og komiteen, sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene. Finansdepartementet har også fastsatt Bestemmelse om pengepolitikken.³⁹

HOVEDSTYRETS ORGANISERING AV VIRKSOMHETEN

Hovedstyret har etablert og gitt mandater til fire saksforberedende og rådgivende underutvalg.⁴⁰ Ved inngangen til 2020 og ikrafttredelse av ny sentralbanklov hadde hovedstyret en gjennomgang av mandatene med tilpasninger til loven. Utvalgenes virksomhet påvirker ikke de enkelte styremedlemmers eller det samlede hovedstyrets ansvar. Referater fra utvalgenes saksbehandling behandles av hovedstyret. Medlemmene i utvalgene oppnevnes for to år.

De fire utvalgenes oppgaver er:

- *Revisjonsutvalget*. Oppgavene er innrettet mot oppfølging, tilsyn og kontroll med regnskapsrapportering, operasjonell risiko, etterlevelse og systemene for risikostyring og intern kontroll. Utvalget har tre medlemmer valgt av og blant de eksterne og er etablert i samsvar med sentralbankloven og Forskrift om risikostyring og internkontroll for Norges Bank.⁴¹
- *Risiko- og investeringsutvalget* skal bidra til å styrke og effektivisere hovedstyrets arbeid med investeringsstrategi, gjeldende eksponering, vurderinger av resultater, fastsettelse og utnyttelse av risikorammer samt investeringsbeslutninger av særlig størrelse og betydning. Utvalget har tre medlemmer, og ledes av visesentralbanksjefen med særskilt ansvar for SPU.
- *Godtgjørelsesutvalget* skal bidra til grundig og uavhengig behandling av saker som gjelder Norges Banks lønns- og godtgjørelsesordninger.⁴² Utvalget har tre medlemmer valgt blant hovedstyrets eksterne medlemmer og ett medlem valgt blant de ansattevalgte styremedlemmene.
- *Eierskapsutvalget* skal forberede hovedstyrets behandling av saker som gjelder Norges Banks ansvarlige forvaltningsvirksomhet og beslutninger om utelukkelse og observasjon av selskaper fra investeringsuniverset for Statens pensjonsfond utland (SPU).

Stabsfunksjoner bistår ved møter i hovedstyret og komiteen, er sekretariat for godtgjørelsesutvalget og risiko- og investeringsutvalget og gir faglig og annen støtte for sentralbankledelsen. NBIM er sekretariat for eierskapsutvalget og internrevisjonen for revisjonsutvalget.

Norges Banks oppgaver etter den nye sentralbankloven ivaretas av sentralbankvirksomheten (SBV) og kapitalforvaltningen i Norges Bank Investment Management (NBIM). Representantskapets tilsyn med henholdsvis sentralbankvirksomheten og kapitalforvaltningen er omtalt i kapittel 5 og 6 senere i rapporten.

Norges Banks hovedsete er i Oslo. I tillegg er det etablert internasjonale kontorer med oppgaver innenfor forvaltningen av SPU.

Sentralbankvirksomheten har ansvaret for utøvelse av pengepolitikken, finansiell stabilitet, markedsoperasjoner og forvaltning av valutareservene. SBV ledes av sentralbanksjefen. NBIMs hovedoppgave er å forvalte Statens pensjonsfond utland. Daglig leder av forvaltningen ansettes av hovedstyret på åremål i inntil maksimalt to

³⁷ Sentralbankloven § 2-9

³⁸ Sentralbankloven § 2-3 femte ledd og § 2-6 fjerde ledd

³⁹ Gjeldende fra 1. januar 2020 med hjemmel i sentralbankloven § 1-4

⁴⁰ Sentralbankloven § 2-4 (6) Hovedstyret kan oppnevne saksforberedende utvalg blant hovedstyrets medlemmer. Når et saksforberedende utvalg behandler administrative saker, skal de ansatte være representert i utvalget, jf. sentralbankloven § 2-3 annet ledd.

⁴¹ Sentralbankloven § 2-4 (5) og Internkontrollforskriften § 10

⁴² Jf. blant annet mandat for SPU § 5-2 Retningslinjer og rammer for godtgjøring

perioder på fem år.⁴³ Daglig leder for NBIM har ansvar for saksframlegg overfor hovedstyret innenfor sitt ansvarsområde.

ETABLERING AV NORGES BANK ADMINISTRASJON (NBA)

Representantskapet har de senere årene stilt spørsmål til hovedstyret om organisering av administrative oppgaver slik at sentralbanken i større utstrekning henter ut stor-driftsfordeler og synergier. I 2019 ble det startet en vesentlig omorganisering og samling av flere oppgaver i Norges Bank Administrasjon. Arbeidet med gjennomføring videreføres i 2020. I årsrapporten 2019 for Norges Bank beskrives dette slik: *«I tråd med nytt mandat har Norges Bank endret organisering. For å støtte sentralbankvirksomheten og Norges Bank Investment Management vedtok hovedstyret 8. mai å etablere et fellesområde – Norges Bank Administrasjon (NBA). NBA samler støttefunksjoner som HR, kommunikasjon, økonomi styring og regnskap, innkjøp, eiendom, juridisk kompetanse, arkiv og sikkerhet. NBA skal utnytte samlet kompetanse, bidra til kostnadseffektive løsninger og understøtte at Norges Bank er én virksomhet. NBA ble operativt 10. desember 2019, og 37 ansatte fra Norges Bank Investment Management og 112 ansatte fra sentralbankvirksomheten gikk over til NBA. NBAs direktør rapporterer til sentralbanksjefen.»*

Sentralbankledelsen har gjennom året redegjort for strategier for organisering og samordning av funksjoner. I forbindelse med opprettelsen av NBA og koordinering av flere funksjoner ble det stilt spørsmål om og redegjort for endringer i antall ansatte. I NBIMs strategiplan for perioden 2020–2022 er en planlagt nedgang i antall ansatte omtalt. Sentralbankledelsen har også orientert om omorganisering av eiendomsforvaltningen fra tidligere Norges Bank Real Estate Management NBREM til NBIM RE i 2019. Dette omtales i kapittel 6.

Etter representantskapets syn har hovedstyret etablert en god styringsstruktur for øverste nivå i Norges Bank. Arbeidet med hovedstyrets og sentralbanksjefens videreutvikling av NBA med muligheter for ytterligere samlokalisering av oppgaver følges med stor oppmerksomhet i tilsynet.

STYRINGSMODELL OG RAMMEVERK

Hovedstyret har fastsatt en forretningsorden for arbeidet som er gjenstand for vurdering årlig.⁴⁴

Beslutninger av strategisk eller prinsipiell art treffes av hovedstyret. Sentralbanksjefen kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra hovedstyret, eller når det er nødvendig at vedtak treffes raskt. Sentralbanksjefen skal snarest mulig underrette hovedstyret skriftlig om avgjørelsen.⁴⁵

For øvrig behandles alle saker i møter, og det føres protokoller som gjøres offentlig tilgjengelig. Protokoller fra hovedstyret og komiteen skal sendes representantskapet og Finansdepartementet.⁴⁶ Riksrevisjonen mottar også fortløpende protokollene. Protokollene gis vesentlig oppmerksomhet i representantskapets tilsyn. Representantskapet blir orientert om eventuelle nye og endrede retningslinjer gjennom behandling av hovedstyrets protokoller, tilsendte saker og redegjørelser i møtene.

På enkelte områder er det behov for et felles regelverk for Norges Bank. Hovedstyret (gjennom prinsipper) eller sentralbanksjefen (gjennom retningslinjer) vedtar felles reguleringer for den samlede virksomheten og i tillegg enkelte reguleringer og instruksjoner for hvert virksomhetsområde. Sentralbanksjefen fastsetter retningslinjer for sentralbankvirksomheten, og daglig leder for NBIM fastsetter retningslinjer for kapitalforvaltningen.

Sentralbankvirksomheten og forvaltningen av SPU gjennomføres i tråd med etablerte strategier, mål og styrings-systemer. Gjennom ulike rapporter fra hovedstyret og muntlige orienteringer i møtene har representantskapet fulgt utviklingen i organiseringen av arbeidet gjennom 2019. Representantskapet påser at hovedstyret har god styring og kontroll både på et samlet overordnet nivå og innenfor hvert av virksomhetsområdene, i tråd med gjeldende regelverk.

Hovedstyret fastsetter treårige overordnede strategiplaner som beskriver utfordringer og satsningsområder. Videre behandler hovedstyret virksomhetsområdenes strategier. Strategiene setter, sammen med lovpålagte krav og interne retningslinjer, retning for utviklingen av Norges Bank og for hvordan oppdraget med å forvalte Statens pensjonsfond utland skal løses.

⁴³ Sentralbankloven § 2-13

⁴⁴ Sist endret 9. januar 2020

⁴⁵ Sentralbankloven § 2-11 (2)

⁴⁶ Sentralbankloven § 4-3 (3)

Oppnåelse av mål og gjennomføring av handlingsplaner satt i strategiene rapporteres gjennom periodiske virksomhetsrapporter og budsjettstatus fra hovedstyret til representantskapet.

Hovedstyret har vedtatt hovedprinsipper for risikostyring i Norges Bank basert på Finansdepartementets forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank. Prinsippene gir retning for en systematisk og helhetlig tilnærming. Hovedstyret fastsetter risikoprofil og risikorammer samlet og for hvert virksomhetsområde. Risikostyring skal være en integrert prosess i virksomhetsstyringen som bidrar til å skape balanse mellom mål, risiko og kontrolltiltak. Sentralbanksjefen og leder for kapitalforvaltningen skal sørge for å etablere en forsvarlig risikostyring og internkontroll på bakgrunn av en vurdering av aktuelle risikoer etter retningslinjer fastsatt av hovedstyret. Virksomhetsområdene rapporterer regelmessig om operasjonell risikostyring og etterlevelse. Kritiske hendelser skal umiddelbart rapporteres.

Figur 4 viser kontrollmodellen i Norges Bank.

Rolle- og ansvarsdelingen innenfor risikostyringssystemet er organisert langs tre «forsvarslinjer», og det er gitt rammer og retningslinjer for risikostyring og kontroll på alle nivåer. Norges Banks risikostyrings- og kontrollmodell følger anerkjent internasjonal praksis.

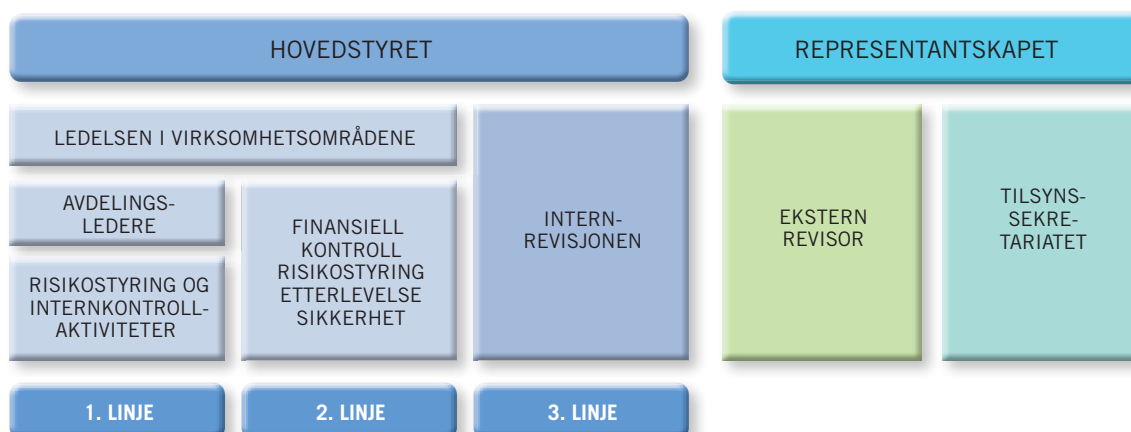
Første forsvarslinje er operativt nivå som er utførende ledd og har ansvar for at risikostyrings- og kontrollaktiviteter gjennomføres. Risikovurdering og etterlevelse skal være en integrert del av forretningsprosessene og omfatter også styring av utkontrakterte tjenester.

Andre forsvarslinje er sentrale funksjoner for risikostyring og regeletterlevelse, sikkerhet og finansiell kontroll. De bidrar til å støtte risikostyringen i avdelingene på operativt nivå gjennom rapporteringsverktøy og ved å vurdere kvaliteten i kontrollstrukturer. Etterlevelseshensjoner koordinerer rapportering til ledelsen og hovedstyret. Det er etablert nødvendige rapporteringslinjer til henholdsvis daglig leder i NBIM og sentralbanksjefen. Om nødvendig kan det også rapporteres direkte til hovedstyret.

Tredje forsvarslinje er internrevisjonen. Den er etablert av hovedstyret med utgangspunkt i krav i sentralbankloven.⁴⁷ Internrevisjonens rolle er å støtte hovedstyrets oppfølging gjennom å gi vurderinger og råd om Norges Banks virksomhetsstyring, risikostyring og internkontroll. Internrevisjonen baserer sine vurderinger og råd på observasjoner fra gjennomførte revisjonsprosjekter og på kunnskap opparbeidet gjennom løpende å følge med på virksomheten.

Internrevisjonens oppgaver utføres i henhold til instruks fra hovedstyret og internasjonale standarder.⁴⁸ Direktøren for internrevisjonen tilsettes av hovedstyret og rapporterer

FIGUR 4 KONTROLLMODELLEN I NORGES BANK



⁴⁷ Sentralbankloven § 4-5

⁴⁸ Ethiske regler og standarder for profesjonell utøvelse av internrevisjonen, utgitt av Institute of Internal Auditors (IIA)

administrativt til sentralbanksjefen. Hovedstyret fastsetter arbeidsplaner, og internrevisjonen rapporterer om sine vurderinger og konklusjoner i arbeidet til hovedstyret. Revisjonsutvalget behandler rapporter og saker fra internrevisjonen. I henhold til internkontrollforskriften skal direktøren for internrevisjonen ha rett til å møte i hovedstyremøtene og har også anledning til å møte i hovedstyrets underutvalg.

Revisjonsutvalgets leder og direktøren for internrevisjonen har presentert revisjonsutvalgets oppfølging av internrevisjonens arbeid og årlige revisjonsplaner for representantskapet. Representantskapet er løpende orientert om internrevisjonens rapportering gjennom hovedstyrets protokoller.

Hovedstyret beskriver for øvrig organisasjonen og styringsmodellen i Norges Bank årsrapport og regnskap og i årsrapport om Statens pensjonsfond utland for 2019.

Representantskapet mener at den etablerte styrings- og kontrollmodellen legger til rette for å oppnå tilfredsstillende internkontroll med arbeidsdeling mellom beslutningstakere, kontrollerende og rapporterende funksjoner.

LØPENDE TILSYN

GJENNOMGANG AV HOVEDSTYRETS PROTOKOLLER

Samtlige protokoller fra hovedstyrets møter i 2019 er lagt fram for representantskapet i samsvar med sentralbankloven. Behandlingen er et viktig grunnlag for representantskapets tilsyn og gir oversikt over hovedstyrets saksomfang og vedtak i enkeltsaker. Gjennom hovedstyrets protokoller er representantskapet gjort kjent med oppdatering av overordnet rammeverk for styring og kontroll. Sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene er til stede i møtene og gir redegjørelser knyttet til hovedstyrets saker og protokoller. Oppmerksomheten i tilsynet er spesielt rettet mot etterlevelse av lov, mandater og retningslinjer. Under drøftingene er det stilt spørsmål knyttet til utviklingen i risikobildet og status på tiltak.

Representantskapet har i enkelte saker etterspurt om protokollene kunne inneholdt mer informasjon fra drøftingene i hovedstyret. Alle opplysninger som det er bedt om i tilsynet er mottatt fra hovedstyret. Sentralbanksjefen har gitt løpende vurderinger av risikosituasjonen og redegjort for planlagte og gjennomførte tiltak. For representantskapet er det av stor betydning å bli holdt løpende orientert og involvert i tilstrekkelig grad.

STYRING AV SIKKERHET

Norges Bank er underlagt lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) og beskyttelsesinstruksen⁴⁹ for behandling av dokumenter. Etter sentralbankloven kan hovedstyret bestemme at den som skal utføre arbeid eller tjeneste for Norges Bank, må legge fram uttømmende norsk eller utenlandsk politiattest dersom sikkerhets hensyn tilsier det.⁵⁰ Med hjemmel i sentralbankloven har Finansdepartementet fastsatt egen forskrift om politiattest ved arbeid eller tjeneste i Norges Bank.

Hovedstyret har fastsatt prinsipper for sikkerhet, beredskap og krisehåndtering. En overordnet beredskapsplan er etablert. Sentralbanksjefen og daglig leder for NBIM har fastsatt retningslinjer for personellsikkerhet, fysisk sikring og personbeskyttelse som utdyper hovedstyrets prinsipper.

På slutten av året ble ansvaret for styring av fysisk sikkerhet og personellsikkerhet samlet i NBA Security & Crisis Management. Oppfølging av risikobildet på sikkerhetsområdet gjennomføres av etterlevelseshensfunksjonene i SBV og NBIM.

Norges Bank som sentral samfunnsinstitusjon har de beste forutsetningene for å sikre sine verdier. Sikkerhetsavdelingen samarbeider og utveksler informasjon med nasjonale sikkerhetstjenester, politiet og andre relevante aktører nasjonalt og internasjonalt. Det er også etablert et nettverk mellom sentralbanker. Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) fører tilsyn med det forebyggende sikkerhetsarbeidet i virksomheter som sikkerhetsloven gjelder for, herunder Norges Bank. NSMs arbeid med kontroll av grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) omfatter Norges Bank. Sentralbanken har hatt stor oppmerksomhet rettet mot etterlevelse av ny lov om nasjonal sikkerhet som trådte i kraft 1. januar 2019.

⁴⁹ Instruks for behandling av dokumenter som trenger beskyttelse av andre grunner enn nevnt i sikkerhetsloven med forskrifter (beskyttelsesinstruksen). Gitt ved kgl. res. 17. mars 1972 med hjemmel i Kongens instruksjonsmyndighet.

⁵⁰ Sentralbankloven § 2-15 (3)

Sentralbanken arbeider systematisk med sikkerhet og analyser av aktuelt trusselbilde. Det foreligger omfattende planer, instruksjoner og avtaler som skal forebygge og håndtere de mest ekstreme situasjonene. Hovedstyret orienteres jevnlig om ivaretagelse av sikkerhetsrisiko, og nødvendige endringer i prosesser og kontrollrutiner følges opp. Kunnskap og bevissthet om sikkerhet er en svært viktig del av det forebyggende sikkerhetsarbeidet. Ansatte og innleide mottar derfor sikkerhetsopplæring gjennom hele året.

Sikkerhetsstyring, beredskapsplanlegging og håndtering av kriser har høy prioritet i tilsynet. Representantskapet er opptatt av at risikoanalyser og trusselvurderinger er realistiske. Norges Banks prioriteringer for å styrke sikkerhet og beredskap drøftes regelmessig i representantskapets møter. Rapportering om styring av sikkerhet og etterlevelse av rammer følges nøye. I 2019 er det orientert om sikkerhetstiltak og arbeidet i sikkerhetsavdelingen gjennom en demonstrasjon av prosesser, organisering og utstyr. Ansattes trygghet har stor oppmerksomhet og forhold knyttet til personellikkerhet, fysisk sikkerhet ved kontorlokaler, informasjonssikkerhet og sikkerhetsrisiko hos leverandører er drøftet. Det er av svært stor betydning at Norges Banks samfunnskritiske verdier ivaretas.

Oppmerksomheten vil være rettet mot disse problemstillingene i det videre tilsynsarbeidet. Ressurser til sikkerhetstiltak bevilges gjennom årlige budsjetter. I ekstraordinære situasjoner kan hovedstyret dekke kostnader for å sikre liv, helse og andre vesentlige verdier uten at det foreligger en særskilt bevilgning, men med etterfølgende rapportering til representantskapet. Det er ikke rapportert om slike tilfeller i 2019.

STYRING AV OG KONTROLL MED UTVIKLING AV IT OG IT-SIKKERHET

Representantskapet er i tilsynet opptatt av at hovedstyret arbeider systematisk for å organisere og følge opp endringer i IT-systemer og nye IT-leveranser. IT er et fagområde som er i utvikling og nye sårbarheter avdekkes. Norges Bank gjennomfører betydelige endringer for å etablere og oppgradere systemer. En vesentlig del av endringene innebærer at oppgaver løses i egen organisasjon, men med kjøp av systemløsninger.

Gjennom året behandler representantskapet rapporter og redegjørelser fra virksomhetsområdene til hovedstyret som beskriver styringen av arbeidet med utvikling av IT-området og IT-sikkerhet. Representantskapet har i møtene bedt om utdypende orienteringer om strategier, styringsrammeverk, organisering og oppfølging, og sentralbanksjefen har redegjort.

Representantskapet mener at det er viktig at et tydelig styringsrammeverk og standarder for styring av IT-sikkerhet legges til grunn i virksomhetsområdenes arbeid. Utviklingsarbeidet med å tydeliggjøre ansvars- og rapporteringslinjer innen IT-sikkerhet følges i tilsynet. De pågående satsingene for utvikling av IT og IT-sikkerhet er også omfattende beskrevet i budsjetter som godkjennes av representantskapet.

I 2019 ble det gjort en vurdering av arbeidet med styring av IT-sikkerhet som er omtalt under tilsynsgjennomganger.

ARBEIDSMILJØ OG LIKESTILLING

Flere partssammensatte utvalg ivaretar avtaler mellom ansatte og Norges Bank som arbeidsgiver og bestemmelser i arbeidsmiljøloven. Norges Bank er medlem av Spekter. Arbeidsmiljøutvalget skal virke for gjennomføringen av et forsvarlig arbeidsmiljø og følge opp at krav i IA-avtalen blir fulgt.⁵¹ Utvalgets organisering, sammensetning, arbeid og rapportering følger av loven. Det ledes av henholdsvis sentralbanksjefen og hovedverneombudet annet hvert år. Bedriftslegen deltar i utvalgets møter.

Videre er det etablert medbestemmelses- og personalutvalg (MPU) som skal ivareta informasjon, samarbeid og medbestemmelse i partenes hovedavtaler. For hver tariffperiode oppnevnes et forhandlingsutvalg som ivaretar gjennomføringen av tarifforhandlingene med de ansattes organisasjoner.

Arbeidsmiljøutvalget skal årlig rapportere om sin virksomhet til hovedstyret som videresender årsrapporten til representantskapet til orientering. Hovedstyret rapporterer også om arbeidsmiljøet i sin årsberetning. Ingen skader eller ulykker er meldt til arbeidstilsynet som yrkesskade i 2019, og det rapporteres om lavt sykefravær over tid.

⁵¹ Regjeringen og hovedorganisasjonene i arbeidslivet (bl.a. Spekter, NHO, YS, Akademikerne og LO) inngikk 18.12.2018 en ny Intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv med undertittel "Et arbeidsliv med plass for alle". Den nye avtalen gjelder for perioden 2019–2022 alle norske virksomheter, også Norges Bank. Målet for samarbeidet er å skape et arbeidsliv med plass til alle gjennom å forebygge sykefravær og frafall, øke sysselsettingen og skape gode inkluderingsarenaer i arbeidslivet.

Representantskapet har merket seg at lover og avtalereguleringer for arbeidsmiljøet blir ivaretatt og rapportert.

Norges Bank har hatt prioriterte tiltak for likestillingsarbeidet for strategiperioden 2017–2019. De tre hovedtiltaksområdene er rekruttering og omdømmearbeid, karriereutvikling samt inkluderende arbeidsmiljø. Det er satt et felles måltall på 40 prosent kvinneandel både for antall ansatte og innenfor lederstillinger for begge virksomhetsområdene. Målet ble etablert som en langsiktig ambisjon. Ved utgangen av 2019 var ikke måltallet på 40 prosent på ledernivå oppnådd, og for NBIM var det heller ikke nådd for øvrige medarbeidere.

Hovedstyret har besluttet å delegere til henholdsvis sentralbanksjefen og daglig leder i NBIM å utarbeide og integrere likestillingsarbeidet i virksomhetsområdenes strategier og handlingsplaner, for å sikre at disse blir tilpasset virksomhetenes spesifikke situasjon.

Det vises til omtalen i hovedstyrets årsrapport for 2019. Norges Banks samfunnsansvar innebærer åpen og tydelig kommunikasjon, forskning og kunnskapsdeling, etisk forretningsadferd, og tilrettelegging for likestilling og et godt arbeidsmiljø.

Representantskapet er opptatt av hovedstyrets rapportering om arbeidsmiljøet og ser positivt på at det fastsettes og styres etter måltall for oppnåelse av likestilling. I møte er det stilt spørsmål til Norges Banks ledelse om ambisjonsnivået og om tiltak for å nå målet på 40 prosent kvinneandel. I tilknytning til en redegjørelse om arbeidet med organisering av administrative funksjoner i Norges Bank, var representantskapet opptatt av at i dette arbeidet og ved øvrige organisatoriske endringer, må sentralbanken vurdere muligheten til å kunne øke kvinneandelen i ledende stillinger.

NORGES BANKS PENSJONSKASSE OG PENSJONSORDNING

Norges Banks pensjonskasse ble opprettet etter vedtak i representantskapet 1. juni 1916. Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med eget regnskap. Norges Banks pensjonskasse avlegger eget årsregnskap. Verdier og forpliktelse er adskilt fra Norges Bank. Norges Bank

garanterer for sin andel av pensjonskassens premie-reserve.

Formålet er å yte pensjoner til ansatte og tidligere ansatte i Norges Bank og deres etterlatte. Fondsbaserte ordninger gjennom Norges Banks pensjonskasse bygger på aktuariemessige forutsetninger om levealder, forventet lønnsvekst og grunnbeløpsregulering. Pensjonsordningen følger folketrygden og er tilpasset bestemmelsene i Statens pensjonskasse.

Pensjonskassen ledes av et eget styre på seks medlemmer med varamedlemmer. Fire styremedlemmer med to varamedlemmer oppnevnes av Norges Banks hovedstyre, hvorav minst ett styremedlem ikke har noen tilknytning til pensjonskassen eller til Norges Bank eller tilsluttede selskaper. To styremedlemmer med varamedlemmer oppnevnes av arbeidstakernes organisasjoner.

Gjeldende vedtekter er opprinnelig fastsatt av representantskapet.⁵² Endringer i vedtektene skal vedtas av pensjonskassens styre og legges fram til orientering for Norges Banks styrende organer. Finanstilsynet fører tilsyn med virksomheten.⁵³ Endringer i vedtektene skal godkjennes av Finanstilsynet.

I tråd med vedtektene er Deloitte AS oppnevnt av representantskapet som revisor, og det er inngått egen engasjementsavtale mellom revisor og styret i pensjonskassen.

Representantskapet er opptatt av pensjonskassens soliditet og at det oppnås god avkastning på midlene for å bidra til lavere pensjonskostnader for Norges Bank. Representantskapet holdes orientert om hovedstyrets oppnevning av medlemmer til styret og mottar årsberetning og årsregnskap med revisors beretning til orientering.

I 2019 ga hovedstyret sin tilslutning til at Norges Bank gjennomfører endringer i pensjonsordningens alderspensjon etter samme prinsipper og fra samme tidspunkt som Statens pensjonskasse. Den nye alderspensjonen er en videreføring av pensjonsreformen som ble innført i 2011, og er i tråd med pensjonsreformens intensjoner om at folk skal stå lenger i arbeid. De viktigste endringene i den nye alderspensjonen er:

- Ordningen endres fra bruttoytelse til nettoytelse og kommer i tillegg til folketrygdens ytelser

⁵² Fastsatt 13. desember 2007 og sist endret 25. november 2010

⁵³ Lov om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finansstilsynsloven) § 1, første ledd pkt. 15

- Avtalefestet pensjon (AFP) endres til å bli en del av den samlede alderspensjonen og vil i ny ordning være livsvarig
- Alderspensjonen kan, på samme måte som folketrygden, tas ut helt eller delvis fra fylte 62 år, og kombineres med arbeidsinntekt uten at pensjonen avkortes

Ny alderspensjon vil gjelde for de om lag 650 aktive medlemmene i Norges Banks pensjonskasse som er født i 1963 eller senere, samt for alle nye ansatte etter 1. januar 2020.

Hovedstyrets tilslutning ble gitt under forutsetning av at representantskapet og pensjonskassens styre ikke har vesentlige merknader til endringene.

Representantskapet hadde ingen merknader under sin behandling, og ga sin tilslutning til endringene.

ULIKE FOND OG TILSKUDDSDORDNINGER

DET NORSKE FINANSINITIATIVET (NFI)

NFI ble opprettet av hovedstyret i Norges Bank i 2010. Aktiviteten forvaltes av NBIM. Formålet er å bidra til å styrke finansforskningen og undervisningen ved de akademiske institusjonene i Norge, samt støtte akademisk forskning på områder av særskilt relevans for den langsiktige forvaltningen av SPU.

I 2019 delte NFI ut ti publikasjonsbonuser. Antallet tildelte publikasjonsbonuser er det høyeste siden programmet ble etablert. NFI medfinansierer sju stillinger under programmet Co-financing of Junior Professorships, en ved NHH og seks ved BI, hvorav tre er nye i 2019. En professor på BI under programmet «Co-financing of Senior Professorships» medfinansieres også. Mot studenter gjennomføres sommerskole og deles ut en årlig pris for beste masteroppgave i finansiell økonomi. Aktivitetene gir mulighet til å profilere Norges Bank og arbeidet til NBIM.

I 2019 ble i underkant av 10,6 millioner kroner utbetalt for å finansiere aktivitet under NFI-programmene. Kostnadene er holdt innenfor godkjent budsjett for Norges Bank.

Under behandlingen fikk representantskapet en orientering om aktivitetene særlig rettet mot norske studiesteder og forskningsmiljøer. Representantskapet har tatt årsrapport for 2019 til orientering.

DIREKTØR N. RYGGS FOND

Direktør N. Ryggs fond er opprettet ved vedtak i representantskapet i 1954. Fondet arbeider etter egne statutter.⁵⁴ Virksomheten er underlagt Stiftelsestilsynet. Grunnkapitalen er 200 000 kroner. Formål er å yte støtte til ansatte og pensjonister som av ulike årsaker som sykdom, ekstraordinære påkjenninger og uhell, har behov for økonomiske bidrag for å komme over vanskelighetene. Videre skal fondet «bidra til å fremme trivsel og godvilje i Norges Bank ved tiltak i de ansattes og pensjonistenes interesse». Bidrag kan ytes som gave eller som lån etter styrets bestemmelse.

Medlemmer til styret for fondet oppnevnes av sentralbanksjefen og sentralbankens funksjonærer. Det har vært gitt to bidrag fra Ryggs fond på til sammen 97 050 kroner i 2019. Årsregnskapet revideres av Deloitte AS og legges fram for sentralbanksjefen.

Forslag fra styret om endringer i statuttene skal forelegges Norges Banks representantskap før oversendelse til Stiftelsesstyret. Det har ikke vært saker fra Direktør N. Ryggs fond som er forelagt representantskapet i 2019.

FOND TIL ØKONOMISK FORSKNING

Norges Banks fond til økonomisk forskning er en stiftelse som ble opprettet i forbindelse med sentralbankens 150-års jubileum i 1966 med en grunnkapital på 2 millioner kroner. Ved Norges Banks 175-års jubileum i 1991 ble grunnkapitalen økt til 6 millioner kroner. Fondets egenkapital skal ikke røres. Fondsmidlenes plassering avgjøres av sentralbanksjefen.

Fondets formål er å støtte norsk forskning, især anvendt forskning, på det økonomiske område, herunder også studier i utlandet i forbindelse med spesielle forskningsoppgaver.

Årsregnskapet revideres av Deloitte AS.

I henhold til statuttene skal forslag fra styret om endringer i statuttene forelegges Norges Banks representantskap før oversendelse til Stiftelsestilsynet.⁵⁵ Det har ikke vært saker fra fond til økonomisk forskning som er forelagt representantskapet i 2019.

⁵⁴ Sist endret av fondets styre 12. oktober 2015

⁵⁵ Sist endret av fondets styre 10. oktober 2018

RAPPORTER FRA TILSYNSGJENNOMGANGER

Representantskapet har behandlet tre rapporter fra tilsynssekretariatets gjennomganger på samlet nivå for Norges Banks virksomhet. Utgangspunktet er godkjent tilsynsplan. Det er ikke rapporter fra attestasjonsoppdrag som dekker Norges Bank på et felles overordnet nivå i 2019.

ARBEIDET MED STYRING AV OG KONTROLL MED IT-SIKKERHET I NORGES BANK

Formålet med tilsynsgjennomgangen var å få tydeliggjort hovedstyrets styring av og kontroll med IT-sikkerheten i Norges Bank. Det er beskrevet hvordan Norges Bank arbeider systematisk med etablering av rammer, organisering og oppfølging av IT-sikkerhet slik at konsekvensene av uønskede situasjoner eller hendelser reduseres.

Utgangspunktet for undersøkelsen er en overordnet risikovurdering. Norges Bank eier og drifter betydelige verdier. Trusselvurderinger peker på at virksomheten både innenfor sentralbanken og i forvaltningen av Statens pensjonsfond utland er et antatt mål for uønsket aktivitet. For informasjonssystemer vil det være en iboende risiko for at uvedkommende ønsker å utnytte sårbarheter for å tilegne seg informasjon eller få tilgang til transaksjonssystemer. Norges Bank benytter mange informasjonssystemer, plattformer og leverandører. Dette i seg selv påvirker risikobildet.

Det å etablere et godt fagmiljø for IT-sikkerhet vil tidvis kunne være krevende, blant annet på grunn av tilgangen på riktig og oppdatert kompetanse. I Norges Bank er det etablert flere IT-miljøer som ivaretar oppgaveløsning for hvert sitt virksomhetsområde og har kontrakter med ulike leverandører. Flere miljøer kan være hensiktsmessig siden forskjellige systemer krever ulik kompetanse. Det innebærer samtidig en risiko for at synergier ikke utnyttes, noe som kan skje dersom kompetansemiljøer ikke utveksler erfaringer og kunnskap.

Undersøkelsen rettet seg mot risikostyring og hvordan hovedstyret styrer IT-sikkerhetsarbeidet gjennom rammer og organisering av virksomheten. Undersøkelsen omfattet ikke tiltak relatert til personellsikkerhet eller fysisk sikkerhet. Begge virksomhetsområder i Norges Bank, sentralbankvirksomheten og NBIM, er omfattet av undersøkelsen. Rutiner og styring av sikkerhet i IT-systemer hos leverandør/tredjepart var ikke omfattet.

Tilsynsgjennomgangen var i det vesentlige basert på gjennomgang av dokumenter behandlet i hovedstyret og representantskapet. Dokumentene beskriver arbeidet med IT-sikkerhet, herunder strategier, styringssystem, oppfølging, vurderinger og rapportering til hovedstyret fra virksomhetsområdene og internrevisjonen. Informasjon om sentralbankens styringsrammeverk ble også benyttet, og opplysninger om organiseringen av IT-sikkerhet ble innhentet i møter med sentralbankvirksomheten og NBIM.

Tre vurderingskriterier ble besvart i undersøkelsen:

1. Overordnet styringssystem:

Har hovedstyret etablert strategi og overordnet rammeverk for styring av og kontroll med IT-sikkerhet? IT-sikkerhet er et område som rapporteres til hovedstyret med vesentlig operasjonell risiko. Hovedstyret og ledelsen i sentralbankvirksomheten og kapitalforvaltningen har stor oppmerksomhet rettet mot dette. Det er etablert tydelige styringsrammeverk og det investeres i utvikling både av systemporteføljen, ressurser og kompetanse. IT-sikkerhet utvikles i sammenheng med nye IT-satsninger.

2. Styringsmodell:

Er ansvaret for og organiseringen av IT-sikkerhetsarbeidet tydelig, og i hvilken grad er IT-sikkerhet integrert i virksomhetsområdets styringssystem? Det anses i tråd med god virksomhetsstyring at både sentralbankvirksomheten og NBIM legger de anerkjente rammeverkene NIST og CIS Controls til grunn i sitt arbeid.

IT-sikkerhet er organisert forskjellig hos NBIM og sentralbankvirksomheten. I NBIM er førstelinjes oppgaver plassert hos Chief Operating Officer COO (operasjonelt nivå) og andrelinjes oppgaver hos Chief Compliance Officer CCO (etterlevelsfunksjonen). I sentralbankvirksomheten ivaretas både første- og andrelinjeoppgaver innenfor avdeling Markeder og IKT (MI), men av forskjellige team. Det er høy bevissthet om disse ulikhetene, og det pågår et arbeid med å avklare ansvars- og rapporteringslinjer.

Tilsynssekretariatet har fått opplyst at det gjennomføres månedlige møter mellom IT-sikkerhetsfunksjonene i sentralbankvirksomheten og NBIM. Dette er en arena for å utveksle erfaringer og diskutere håndtering av hendelser. Etter tilsynssekretariatets mening er dette kompetanseutveksling som kan bidra til en styrking av arbeidet med IT-sikkerhet i Norges Bank.

Prosjektene DiffIT i sentralbankvirksomheten⁵⁶ og ISAC i NBIM⁵⁷ har krevd mye oppmerksomhet og er fulgt opp av hovedstyret igjennom strategiarbeid, rapportering og internrevisjoner. ISAC-prosjektet i NBIM ble ferdigstilt i 2019 innenfor vedtatt budsjettamme, tidsramme og med ønsket effekt. Tilsynssekretariatet vurderer det slik at organisasjonen gjennom den tette oppfølgingen bidrar til at styringen av prosjektene er tilfredsstillende.

3. Rapportering og oppfølging:

Har hovedstyret etablert prosesser for oppfølging, herunder håndtering av alvorlige IT-sikkerhetshendelser?

IT er et fagområde som over tid vil være i utvikling og det må påregnes at nye sårbarheter framkommer i det løpende arbeidet. Norges Bank gjennomfører betydelige endringer for å oppdatere systemer, øke fleksibilitet og kapasitet og etablere nødvendig kontroll. I denne fasen har risikorapporteringen fra begge virksomhetsområdene fastslått vesentlig operasjonell risiko gjennomgående over flere perioder. Tilsynssekretariatet gjennomgang ga ikke grunnlag for å kunne konkludere annerledes enn det virksomheten selv gjør i egen rapportering til hovedstyret. Hovedstyret får gjennom rapporter fra virksomhetsområdene og internrevisjonen oppfølging av status for ivaretagelse av risikoer og utvikling av IT-sikkerhet. Hyppig oppfølging av risikoen knyttet til IT-sikkerhet fra hovedstyrets side er av stor betydning for utvikling av ressurser og kompetanse.

Tilsynsrapporten hadde form som orientering til representantskapet om dagens situasjon for styring av og kontroll med IT-sikkerhet. Det ble ikke gitt forslag til anbefalinger fra representantskapet til hovedstyret. Årsaken er at dette er et område, som det også ble påpekt i høringen i Finanskomiteen i 2019, der det nå skjer mye arbeid og store endringer i Norges Bank. Etter tilsynssekretariatets mening er det mer riktig for tilsynet å komme inn i etterkant for å se på gjennomføring og etablering av store endringsprosesser særskilt for IT-området, og det er ikke tilsynets oppgave å foreta en vurdering av pågående arbeid.

På denne bakgrunnen ga tilsynssekretariatet to anbefalinger til oppfølging i det videre tilsynsarbeidet, når endringer er gjennomført og praktisert over noe tid.

1. Det er anbefalt at representantskapet i tiden framover følger organiseringen av IT-sikkerhet og arbeidet med å tydeliggjøre ansvars- og rapporteringslinjer. Dette gjøres ved grundige gjennomganger og presentasjoner i forbindelse med rapporter som behandles i representantskapet. I første omgang vil representantskapet få anledning til å gå inn i organisatoriske spørsmål når Norges Bank vurderer egne fellesfunksjoner i forlengelsen av arbeidet med ny sentralbanklov. Representantskapet bør forvente at rapportering av framdrift og ressursbruk fortsatt skjer gjennom Norges Banks virksomhetsrapportering.
2. Det ble anbefalt at representantskapet innarbeider i tilsynsplanen et tilsynsprosjekt på området IT-sikkerhet, så snart prosjektene DiffIT og ISAC er ferdigstilt og løsningene har vært virksomme i minimum ett år.

Representantskapet sluttet seg til vurderingene og anbefalingene i rapporten om styring av og kontroll med IT-sikkerhet i Norges Bank.

NORGES BANKS PERIODISKE OFFENTLIGE RAPPORTER

Bakgrunnen for en gjennomgang av Norges Banks offentlige rapporter var spørsmålet om rapporteringen er i overensstemmelse med formelle krav og eksterne forventninger til form og innhold. Det ble i tillegg gjort en undersøkelse av i hvilken grad Norges Bank har dialog med målgrupper for rapportering.

Et mulig risikobilde er at mangelfull eller lite tilgjengelig informasjon medvirker til at Norges Bank ikke tilfredsstiller krav gitt i lov eller mandat. Det kan være risiko for at prinsipper for god internkontroll om målrettet og effektiv drift samt pålitelig rapportering ikke følges. En vanskelig tilgjengelig kan føre til at målgrupper ikke får den informasjonen de mener er relevant for sitt formål. Dette er også faktorer som kan påvirke Norges Banks omdømme.

Bruk av annet språk enn norsk kan bidra til at nyanser og kompleksitet i informasjonen ikke er fullt ut tilgjengelig for enkelte målgrupper. Enkelte publikasjoner med utfyllende informasjon om forvaltningen av SPU utgis bare på engelsk. Dette kan begrense målet om åpenhet.

⁵⁶ Differensiert IT-portefølje (DiffIT) – Fornyng av IT-porteføljen. Se nærmere omtale i kapittel 5.

⁵⁷ «Insourcing (innhente nøkkelprossesser), Sikkerhet, Automatisering og Skytjenester (Cloud).»

Det er i perioden fra tilsynsplanen ble vedtatt til endelig rapport forelå vedtatt ny sentralbanklov som påvirker sentralbankens rapportering. Mandatet for SPU er også revidert slik at kravene er endret.⁵⁸ I nytt mandat⁵⁹ heter det at «*all rapportering som følger av mandatet skal foreligge på norsk*», noe som er ivarettatt i offentlige rapporter.

Grunnlaget for undersøkelsen har vært Norges Banks offentlige rapporter for hele 2018 fram til I. halvår (Q2) 2019. Gjennomgangen var avgrenset til å vurdere hvordan offentligheten informeres gjennom faste periodiske offentlige rapporter, både finansielle og ikke-finansielle, som utgis med bakgrunn i lov eller mandat. Dette betyr at svar til brev og andre uttalelser fra Norges Bank til en bestemt mottaker, eksempelvis Finansdepartementet, faller utenom. Det er også avgrenset mot annen type informasjon som gis gjennom nettsider, pressemeldinger, pressekonferanser, taler og høringer.

Ekstern revisor ser i sitt arbeid på at lovkrav på regnskaps-siden er oppfylt. Det ble gjennomført intervjuer og møter internt i Norges Bank, med Riksrevisjonen, Finansdepartementet, ekstern revisor og rådgivningsmiljøet til Deloitte AS. Relevante interne regelverk og rutinebeskrivelser samt hovedstyreprotokoller fra behandling av rapporter ble gjennomgått. Det er hentet inn opplagstall og nedlastningstall for måling av aktivitet og etterspørsel av rapporter på Norges Banks hjemmesider.

Gjennomgangen omfattet ikke hovedstyrets skjønns-utøvelse i vurderinger knyttet til gjennomføringen av pengepolitikk.

Hovedkonklusjonen i rapporten er at Norges Bank oppfyller de kravene som framgår av sentralbanklov og mandat.

I Norges Banks kommunikasjonsprinsipper defineres ikke målgrupper, men det opereres med to hovedkategorier av interessenter. I tilsynsgjennomgangen ble det ikke opplyst fra Norges Bank om prosess for å komme fram til interessentkategoriene. Det kan stilles spørsmål ved om rapportene som utarbeides når de ønskede målgruppene.

Hovedstyret oversender alle offentlige rapporter til representantskapet. Rapporter der representantskapet har et ansvar, tas til etterretning. Der det er viktig at representantskapet er kjent med innholdet, tas rapporter i hovedsak til orientering.

Representantskapet sluttet seg til vurderingene i rapporten fra tilsynsgjennomgangen. Det ble besluttet å oversende rapporten til hovedstyret med to anbefalinger der representantskapet ba om hovedstyrets svar.

Anbefaling 1: Det anbefales at hovedstyret vurderer om rapportene i større grad bør gi tilkjenne Norges Banks forklaring og vurdering av resultater, effekter og fremgangsmåte fra forvaltningen av SPU, uten at dette går utover rammen for en forsvarlig gjennomføring av forvaltningsoppdraget.

Anbefaling 2: Representantskapet anbefaler hovedstyret å klargjøre hvem som er Norges Banks målgrupper i kommunikasjonsprinsippene. Det anbefales også at det gjøres systematiske undersøkelser av om de eksterne offentlige rapportene inneholder relevant informasjon for de definerte målgruppene.

I svarbrevet skriver hovedstyret at avgrensningene i gjennomgangen betyr at en vesentlig del av sentralbankens kommunikasjon ikke vurderes, og at tilsynsrapporten og merknadene må sees i lys av disse avgrensningene.

Til anbefaling 1 svares det fra hovedstyret:

«(...) Investeringsstrategiene har hver for seg ulik evalueringshorison. Hovedstyrets vurderinger søker å presentere strategienes resultater i sammenheng med deres respektive evalueringshorisoner. Vurderingene gis i tråd med dette en form for hvor informasjon om mer kortsiktige svingninger i siste periode begrenses ut fra relevans.

(...) Hovedstyret mener at en hyppigere vurdering og forklaring, f.eks. i delårsrapportene, ikke er hensiktsmessig gitt fondets langsiktige karakter. Dette er også understreket ved at Finansdepartementet har besluttet å endre kravet til offentlig delårsrapportering fra kvartalsvis til halvårlig. (...) Fondets skriftlige rapporter skal nå en bred målgruppe, og det er ikke åpenbart at slike trykte rapporter er egnet for mer detaljert informasjon enn det som hittil har vært presentert. Hovedstyret er imidlertid opptatt av å videreutvikle bankens kommunikasjon om forvaltningen av SPU, og vil ta hensyn til anbefalingen ovenfor i dette arbeidet.»

⁵⁸ For sentralbankloven gjelder dette fra 1. januar 2020, mens mandatendringene ble iverksatt 30. november 2019.

⁵⁹ Mandat for forvaltningen av SPU § 6-1 første ledd annet punktum

I svaret på anbefaling 2 viser hovedstyret til Norges Banks kommunikasjon utover de periodiske offentlige rapportene. Svaret bekrefter også det som står i rapporten om at «*De overordnede prinsippene spesifiserer ikke nærmere hvem bankens ulike målgrupper er.*» Det presiseres videre at «*Norges Banks samfunnsoppdrag gjør at banken i utgangspunktet må søke å gi god informasjon til alle. Dette er også fastslått i kommunikasjonsprinsippene. I praksis bidrar likevel informasjonsasymmetri og ulike ønsker om informasjon til at det er et naturlig skille mellom profesjonelle interessenter og det brede publikum. Hvem de profesjonelle interessentene er, varierer mellom virksomhetsområdene og mellom ulike fagfelt.*»

En type rapportering som er rettet mot allmennheten er kapitalforvaltningens års- og kvartalsrapporter. Hovedstyret skriver «*(...) Fondets års- og kvartalsrapporter, samt årlig gjennomgang av arbeidet med ansvarlig forvaltning, er rettet mot den brede offentligheten.*»

Avslutningsvis skriver hovedstyret: «*I lys av at ny lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) trådte i kraft 1. januar 2020, er det naturlig å gjennomgå bankens overordnede kommunikasjonsprinsipper på nytt. Hovedstyret vil i den forbindelse vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å formalisere beskrivelser av bankens målgrupper i de overordnede kommunikasjonsprinsippene, eller om banken bør videreføre dagens praksis med å definere målgruppene virksomhetsnært.*»

Hovedstyret opplyser at det er to målgrupper for Norges Banks rapportering, profesjonelle interessenter, eksemplifisert med den norske finansnæringen, pressen og et bredt publikum.

Representantskapet behandlet hovedstyrets svar og gjorde slikt vedtak:

Representantskapet merket seg at hovedstyret vil gjøre en vurdering av om hvordan beskrivelser av Norges Banks målgrupper skal håndteres, og hvordan tilbakemeldinger kan ivaretas. Representantskapet tar hovedstyrets svar på anbefalingene i tilsynsgjennomgangen om Norges Banks periodiske offentlige rapporter til etterretning.

NORGES BANKS PERIODISKE INTERNE RAPPORTER TIL STYRENDE ORGANER

Representantskapet har behandlet en rapport fra gjennomgang av interne rapporter som behandles av hovedstyret.

Rapporter fra virksomhetsområdene gir styret løpende kunnskap om virksomheten, måloppnåelsen, risiko og andre vesentlige forhold. Denne kunnskapen er nødvendig for god styring av og kontroll med virksomheten. Rapporteringen brukes også som grunnlag for å vedta strategier og handlingsplaner og ved fastsettelse av budsjett. Hovedstyret skal minst en gang årlig oversende en vurdering av risikosituasjonen for Norges Banks virksomhet til representantskapet.

I Norges Bank har sentralbankvirksomheten (SBV) og NBIM forskjellig rapportfrekvensen. Det rapporteres også utenom de periodiske/faste rapporteringspunktene. Antallet rapporter som behandles på øverste ledende nivå kan oppfattes som omfattende.

Formålet med undersøkelsen var å se på i hvilken grad Norges Banks rapporter gir hovedstyret relevant informasjon for å kunne fatte riktige beslutninger. I tillegg ble rapportenes betydning for styrets arbeid vurdert. På hvilken måte hovedstyret setter krav til rapportering var en del av undersøkelsen.

Undersøkelsen konsentrerte seg om rapporter om virksomhetsstyring og etterlevelse. Virksomhetsstyring er summen av de strukturer, prosesser og verktøy som brukes for å styre aktivitet, ressurser og risikoeksponering i en virksomhet. Etterlevelsereporter gir overblikk om overholdelse av rammer for virksomheten og rapport om uønskede hendelser.

Et utgangspunkt for gjennomgangen var et generelt inntrykk at den interne rapporteringen var omfattende, detaljrik og ressurskrevende for organisasjonen å framstille og krevende for styrende organer å sette seg inn i. Undersøkelsen ga ikke grunnlag som bekreftet dette inntrykket. Sammenligningen med annen virksomhet har ikke gitt grunnlag for å si at Norges Bank bør endre sine prosesser eller rapporter. Samtaler med tre medlemmene i hovedstyret viste at de er fornøyd med nivå og omfang på de rapportene som er gjenstand for undersøkelsen.

Rapportene i undersøkelsen oversendes fra hovedstyret og behandles av representantskapet. De gir et godt grunnlag for tilsynet med hovedstyrets arbeid og beslutninger, samtidig som de gir representantskapet kunnskap om sentralbankens drift og utvikling.

Hovedstyrets behandling av rapportene framstår tydelig. Interne rapporter har det siste året utviklet seg i takt med endringer i organisasjonen. Det ble derfor ikke gitt forslag til anbefalinger fra representantskapet til hovedstyret.

Kort oppsummert fra vurderingspunktene:

Hovedstyret kan i styremøtene gi signaler om ønskede justeringer av rapportene. På denne måten påvirkes rapportenes form og innhold direkte gjennom styrebehandlingen. Revisjonsutvalgets vurderinger av rapportene framgår i referat til hovedstyret. Denne informasjonen framkommer ikke av hovedstyrets protokoller. I protokollene gis det lite informasjon, men de viser at det er styret som har ansvaret.

Ved behandling av rapportene i hovedstyremøtene er administrasjonen til stede slik at hovedstyrets synspunkter formidles direkte til ansvarlige for rapporter og deretter kan videreformidles i linjen.

Rapporter fra virksomhetsområdene om samme tema (risikostyring og etterlevelse) har tilnærmet likt utseende og innhold, men tilnærmingen på enkelte områder er forskjellig, spesielt i framstilling av risikobilde, etterlevelse og utvikling. Hovedstyrets medlemmer oppfatter likevel at budskapet er tydelig slik at hovedstyrets behov er ivare tatt.

Representantskapet sluttet seg til vurderingene i rapporten om Norges Banks periodiske interne rapporter til styrende organer.

KAPITTEL 5

TILSYN MED
SENTRALBANKVIRKSOMHETEN

OPPGAVER I OG ORGANISERING AV SENTRALBANKVIRKSOMHETEN (SBV)

Med ny sentralbanklov gjeldende fra 1. januar 2020 fikk Norges Bank også et tydelig mandat i § 1-2 Formålet for sentralbankvirksomheten:

«(1) Formålet for sentralbankvirksomheten er å opprettholde en stabil pengeverdi og fremme stabilitet i det finansielle systemet og et effektivt og sikkert betalings-system.

(2) Sentralbanken skal bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting.»

Sentralbanksjefen er øverste leder for sentralbankvirksomheten som er organisert i tre avdelinger for pengepolitikk (PPO), finansiell stabilitet (FST) og markeder og IKT (MI). I tillegg er NBA og Stab organisert under sentralbanksjefen. I Stab ligger Etterlevelse og kontroll (GRC) som er sentralbanksjefens andrelinje kontrollorgan.

Ledere av avdelingene i sentralbankvirksomheten ansettes i faste stillinger av hovedstyret og er ikke på åremål. Ved utførelsen av kjerneoppgavene har avdelingsdirektører innenfor sitt område ansvar for risikostyring, internkontroll og økonomistyring. De fastsetter også interne retningslinjer ved behov.

I avdelingen for Pengepolitikk ligger en internasjonal avdeling og en egen forskningsavdeling som forsker på temaer knyttet til hele SBVs virksomhet. Et omfattende analysearbeid blir publisert. Analysene benyttes blant annet ved Norges Banks beslutninger om styringsrenten gjennom året og i rådgivningsarbeid.

For utdypende informasjon om virksomheten vises til Norges Banks årsrapport. Representantskapet mottar rapporter om de ulike oppgavene Norges Bank utfører og redegjørelser om arbeidet i sine møter. Sentralbanksjefen orienterer også om hovedstyrets arbeid og komiteens beslutninger om pengepolitikken.

LØPENDE TILSYN

HOVEDSTYRETS OG SENTRALBANKSJEFENS STYRING OG OPPFØLGING

Hovedstyret har vedtatt prinsipper for risikostyring i sentralbankvirksomheten som angir rammer og krav i samsvar med internkontrollforskriften. Relevante begreper for virksomheten innenfor finansiell risiko og virksomhetsrisiko er definert, og det er satt krav til styring og rapportering. Hovedstyret behandler rapportering om finansiell risiko hvert kvartal og virksomhetsrapporter hvert halvår. Rapportene omfatter blant annet status i henhold til handlingsplaner og ressursbruk, virksomhetsrisiko, regeletterlevelse og internkontroll.

Representantskapets tilsyn med styringen av sentralbankvirksomheten utøves med gjennomgang av den halvårlige rapporteringen fra hovedstyret og oppfølging av hovedstyrets protokoller. Status for gjennomføring av handlingsplaner behandles i sammenheng med virksomhetsrapporteringen, årlig rapport om ressursbruk og fastsettelse av budsjetter for Norges Bank. Dette er omtalt senere i rapporten.

Representantskapet er orientert om prinsippene og retningslinjene for risikostyring. Retningslinjene beskriver også roller og ansvarsdeling mellom første og andre linje i kontrollmodellen. Hovedstyrets endringer i retningslinjer for sentralbankvirksomheten omtales i hovedstyrets protokoller og det redegjøres i representantskapets møter. Representantskapet blir også orientert gjennom den periodiske rapporteringen. Avdelingsdirektørene fastsetter interne reguleringer innenfor sine ansvarsområder.

Det er av stor betydning for tilsynet at det er etablert dokumenterte rutiner for rapportering og oppfølging av regelbrudd og hendelser med gjennomføring av risiko-reducerende tiltak. Ingen uønskede hendelser er rapportert å ha alvorlig konsekvens for Norges Bank innenfor sentralbankvirksomheten i 2019.

STRATEGISK SATSING – FORNYELSE AV IT-PORTEFØLJEN

Differensiert IT-portefølje (DiffIT) – Fornyelse av IT-porteføljen. Arbeidet omfatter etablering av systemportefølje og modernisering av driftsplattformer. I 2018 sluttet hovedstyret seg til at programmet DiffIT – Fornyelse av IT-porteføljen gjennomføres. DiffIT har for perioden 2019–2021 en estimert kostnadsramme på 230 millioner kroner. Framdriften følger i all hovedsak planen og totalprognosen i programmet ligger fortsatt på forventet kostnad.

Budsjettforslaget i 2020 for programmet er 98 millioner kroner. Overgang til ny IT-plattform medfører et brutto-behov på 20 årsverk for å dekke funksjoner som overtas av interne ressurser, samt økt kapasitet for å ivareta nødvendig sikkerhet, kontroll og beredskap. I tillegg er det budsjettet om lag 6 millioner kroner til nye årsverk (lønns- og personalkostnader), i tråd med planlagt organisasjonsutvikling i 2020.

Representantskapet er orientert om pågående arbeid i sentralbankvirksomheten med fornying av IT-porteføljen i DiffIT-programmet. Alle kostnader er inkludert i budsjett vedtatt av representantskapet.

Innenfor IT-sikkerhet pågår også et arbeid med å styrke intern organisasjon og kompetanse i nær sammenheng med DiffIT-programmet. Representantskapet mener det er vesentlig at Norges Bank arbeider systematisk på IT-området og med IT-sikkerhet.

FORVALTNINGEN AV VALUTARESERVENE

Norges Banks internasjonale reserver består av valuta-reservene og fordringer på Det internasjonale valuta-fondet (IMF). Norges Bank bestemmer hvor store de offisielle valutareservene skal være, og hvordan de skal plasseres. Reservene skal være tilgjengelige for å oppfylle formålet med sentralbankvirksomheten og internasjonale forpliktelser.⁶⁰ Det legges stor vekt på at valutareservene er plassert i likvide papirer. Innenfor disse rammene er siktemålet at forvaltningen skal være kostnadseffektiv og gi positiv meravkastning. Det er fastsatt egne rammer og retningslinjer for denne forvaltningen som skiller seg klart fra forvaltningen av SPU. Hovedstyret foretar årlig en vurdering av strategi og rammeverk for forvaltningen av valutareservene.

Valutareservene utgjør om lag 90 prosent av Norges Banks balanse eksklusive SPU. Markedsverdien ved utgangen av 2019 var 546,3 milliarder kroner. Samlet består valutareservene av en renteportefølje, en aksjeportefølje og en petrobufferportefølje. Formålet med petrobufferporteføljen er å sørge for en hensiktsmessig håndtering av statens behov for veksling mellom utenlandsk valuta og norske kroner, samt å foreta overføringer til/fra Statens pensjonsfond utland.

Hovedstyret fastsetter prinsipper for forvaltningen av valutareservene. Sentralbanksjefen fastsetter utfyllende retningslinjer for forvaltningen⁶¹ og har fullmakt til å avvike fra prinsippene fastsatt av hovedstyret dersom hensynet til beredskap taler for det. I retningslinjene er det bestemt hvilke instrumenter aksjer kan investeres i innenfor regulerte og anerkjente markeder. Ansvar for forvaltningen er plassert i sentralbankvirksomheten, mens NBIM etter avtale gjennomfører den operative forvaltningen av aksjeporteføljen. Den strategiske aksjeandelen utgjør inntil 20 prosent.

Kvartalsrapporter om finansiell risiko og forvaltningen av valutareservene er oversendt til og tatt til etterretning av representantskapet. På spørsmål fra representantskapet har sentralbanksjefen redegjort for betydningen av seignorage⁶² og rapporteringen av dette. Det er ikke rapportert om brudd på retningslinjene gitt fra hovedstyret i løpet av året eller avdekket unormale forhold. Rapportene publiseres av Norges Bank.

PENGEPOLITIKK OG FINANSIELL STABILITET

Norges Bank tar imot innskudd fra forretningsbanker og sparebanker på de vilkår sentralbanken bestemmer. Bankene kan ha innskudd ved overskuddslikviditet eller skaffe seg tilstrekkelig likviditet til betalingsoppgjørene i Norges Bank ved å låne med sikkerhet i verdipapirer. Renten på bankenes innskudd er den sentrale renten ved utøvelsen av Norges Banks pengepolitikk (styringsrenten). Etter forskrift om motsyklisk kapitalbuffer utarbeider Norges Bank beslutningsgrunnlag og gir Finansdepartementet kvartalsvis råd om nivået på denne bufferen i bankene. Sårbarheten i banksektoren analyseres fortløpende.

Representantskapet fører ikke tilsyn med hovedstyrets eller den nye komiteens skjønnsmessige beslutninger, men følger bakenforliggende vurderingsprosesser gjennom redegjørelser fra sentralbanksjefen i møtene. Dette gjelder blant annet for beslutninger om styringsrenten og råd om motsyklisk kapitalbufferkrav.⁶³

Representantskapet mottar Norges Banks rapporter til orientering. Pengepolitisk rapport med vurdering av finansiell stabilitet blir publisert fire ganger årlig samtidig med rentebeslutninger.

⁶⁰ Sentralbankloven § 3-2

⁶¹ *Guidelines for the management of the equity portfolio of Norges Bank's Foreign Exchange Reserves ("The equity portfolio")*, oppdatert 30. januar 2020

⁶² Nettooverskuddet man får ved å utstede en valuta. Overskuddet oppstår på grunn av forskjellen mellom pengenes påtrykte verdi og omkostningene med å trykke, distribuere og til sist trekke det tilbake fra sirkulasjon. <https://no.wikipedia.org/wiki/Seigniorage>

⁶³ Sentralbankloven § 1-5

NORGES BANKS OPPGJØRSSYSTEM (NBO)

Norges Bank er oppgjørssbank på øverste nivå for betalinger mellom bankene i Norge. Oppgavene er knyttet til bestemmelsene i sentralbankloven om å fremme et effektivt betalingssystem innenlands og overfor utlandet samt bankenes adgang til å ha konto og ta opp lån i Norges Bank. I gjennomsnitt ble det gjort opp betalinger for om lag 259 milliarder kroner hver dag. Ved utgangen av 2019 hadde bankene folio- og reserveinnskudd i Norges Bank på i alt 40,1 milliarder kroner.

Norges Banks oppgjørssystem og det samlede betalingssystemet i Norge har stor avhengighet av IT og eksterne leverandører i driften. Betalingssystemet og den finansielle infrastrukturen utgjør en kritisk samfunnsfunksjon og det er satt høye krav til sikkerhet. Det har i 2019 vært få avvik i betalingssystemene i Norge, og de oppfyller i stor grad internasjonale prinsipper. Med unntak av to kortvarige avbrudd var driften av NBO stabil gjennom 2019.

Representantskapet følger med på rapportering av driftsstabiliteten og styring av sikkerhet, risiko og beredskap gjennom ordinær virksomhetsrapportering. En intern årsrapport om NBO blir oversendt representantskapet til orientering.

SEDLER OG MYNTER, NORGES BANKS UTSTEDERROLLE OG LAGERSTYRING

Norges Bank har enerett til å utstede norske pengesedler og mynter som ledd i et effektivt og sikkert betalingssystem. Sentralbanken bestemmer sedlenes og myntenens pålydende og utforming. Norges Banks sedler og mynter er tvungent betalingsmiddel i Norge. Sentralbanken har ansvar for å sikre at det er nødvendig tilgang på kontanter i samfunnet, og har med hjemmel i sentralbankloven gitt forskrift om erstatning for bortkomne, brente eller skadde sedler og mynter.

Det er etablert et høyt sikkerhetsnivå med interne kontrollprosesser i linjen samt oppfølging av ekstern revisor og tilsynssekretariatet. Rapporter fra Norges Banks kontroll med kontantdepotene i Norge er gjennomgått.

Hovedstyret og sentralbanksjefen har fastsatt overordnede interne retningslinjer. I retningslinjer for fysisk sikkerhet i Norges Bank er det blant annet satt overordnede krav til sikkerhetsnivåer i hvelv og lokaler som også gjelder for sentralbankdepoter og lager hos leverandører.

Alle valører i ny seddelserie VIII er utgitt. Siste valør, ny 1000-kroneseddel, ble lansert 14. november 2019. Arbeidet med tilbaketrekking av gamle valører pågår. Kostnadene i seddelprosjektet er gjennomgått ved budsjettbehandling og som ledd i revisjonen. Som følge av utfasingen av seddelutgave VII har sentralbanken rapportert om behandling av nær 31 000 seddelvekslingssaker i 2019. Det er foretatt nærmere undersøkelser i henhold til hvitvaskingsregelverket og enkelte vekslingsaker er rutinemessig rapportert til Økokrim som følge av mistanke om hvitvasking.



Beholdningen av sedler og mynter i omløp ved utgangen av 2019 var 41,6 milliarder kroner, som er en nedgang fra forrige årsskifte på om lag 3,2 milliarder kroner. Norges Banks årsrapporter om sedler og mynter samt omtale i virksomhetsrapporter behandles av representantskapet.

Ekstern revisor gjennomfører ulike kontrollaktiviteter rettet mot korrekt registrering av beholdninger. Det er ikke avdekket svakheter i internkontroll på området. Arbeidet er omtalt under beskrivelse av sentrale forhold i revisors beretning til Norges Banks årsregnskap.

Representantskapet mottar intern årsrapport om sedler og mynter til orientering og følger informasjon om utstedelsen av nye sedler og innveksling av utgåtte seddelutgaver gjennom virksomhetsrapportering fra sentralbankvirksomheten. Deler av rapporten blir publisert.

ATTESTASJONSOPPDRAG

Deloitte AS er engasjert til å avgi årlige attestasjonsuttalelser i tråd med engasjementsavtaler med representantskapet og etter anmodning fra Finansdepartementet. Uttalelsene dekker to hovedoppgaver som sentralbanken utfører for staten med hjemmel i sentralbankloven. «Norges Bank skal yte tjenester ved opptak av statslån og forvaltning av statsgjeld og statens konsernkontoordning. For øvrig skal banken, i den utstrekning departementet bestemmer det, utføre finansielle tjenester for staten og egne rettssubjekter heleid av staten.»⁶⁴

Begge uttalelsene for 2019 har positiv konklusjon. Det innebærer at det ikke er funnet avvik som medfører risiko eller behov for oppfølgingstiltak.

STATENS KONTI I NORGE BANK

Norges Bank har oppgaver med kontohold i tilknytning til statlige betalinger, statens likviditetsforvaltning og statens gjeld. Oppgavene er hjemlet i sentralbankloven og er nærmere regulert i avtale med og mandat fra Finansdepartementet. Gjennom statens konsernkontoordning samles alle statlige midler daglig på konto i Norges Bank.

Ved utløpet av 2019 utgjorde innestående fra statlige virksomheter til sammen 187,7 milliarder kroner. Dette utgjør da den største gjeldsposten i balansen, sett bort

fra innskuddskonto SPU. Innskuddet vil imidlertid variere mye gjennom året som følge av store inn og utbetalinger over statens driftskontoer.

Norges Bank er ansvarlig for gjennomføring og oppfølging av avtaleregulerte krav til sikkerhet, sikkerhetskopiering og beredskapsrutiner, herunder oppgavene som utføres av ekstern leverandør av driftstjenester og kontohold. Arbeidet utføres innenfor regelverk for økonomistyring i staten samt retningslinjer for oppgjørskonti i konsernkontosystemet.

Deloitte AS avgir attestasjonsuttalelse om Norges Banks dokumentasjon av hvordan kravene i avtalen er ivarettatt, herunder kravene til sikkerhet i forvaltningen.

Representantskapet har tatt attestasjonsuttalelsen vedrørende statens konti i Norges Bank for 2019 til etterretning. Attestasjonsuttalelsen er oversendt til Finansdepartementet.

STATSGJELDSFORVALTNINGEN

Med hjemmel i sentralbankloven har Finansdepartementet fastsatt Mandat for forvaltningen av statsgjeld med utfyllende bestemmelser og fullmakter til Norges Bank for forvaltningen av statsgjeld.⁶⁵

Norges Bank har det operative ansvaret for forvaltningen av statsgjelden innenfor mandatet. Kostnadene ved forvaltningen av statsgjelden dekkes fra forvaltningsåret 2020 av sentralbanken.⁶⁶

Staten låner for å finansiere statlige utlånsordninger, for å dekke forfall av eksisterende gjeld og for å sikre at staten har en tilstrekkelig kontantbeholdning. Det overordnede målet for statsgjeldsforvaltningen er å dekke statens lånebehov til lavest mulige kostnader innenfor gitte rammer for risiko. Det holdes auksjoner ved utstedelse og tilbakekjøp av statsobligasjoner og statskasseveksler gjennom året.

Norges Bank utsteder statsgjeld og inngår finansielle kontrakter innenfor statsgjeldsforvaltningen i Finansdepartementets navn. Transaksjoner knyttet til statsgjeldsforvaltningen blir regnskapsført i statsregnskapet og ikke på Norges Banks balanse. Reglement for økonomi-

⁶⁴ Sentralbankloven § 3-7 Statens bank

⁶⁵ Nytt mandat fastsatt 19. desember 2019, gjeldende fra 1. januar 2020. Jf. ny sentralbanklov § 3-7

⁶⁶ Mandat for statsgjeldsforvaltningen § 5. Finansdepartementet dekket Norges Banks kostnader for statsgjeldsforvaltningen, administrering av statens konsernkontoordning og håndtering av minnemynt, som utgjorde 41,6 millioner kroner for 2019 og 37,6 millioner kroner for 2018. Jf. note 19 i Norges Banks årsregnskap for 2019.

styring i staten skal følges ved forvaltning av låneporteføljen.

Det gis kvartalsvis rapportering og årsrapport til Finansdepartement, som publiseres av Norges Bank. Lånestrategier og låneprogram skal publiseres av sentralbanken.

Etter anmodning fra Finansdepartementet avgir Deloitte AS en uavhengig attestasjonsuttalelse som dekker styring og kontroll knyttet til regnskapsføring og betalinger i denne forvaltningen.

Riksrevisjonen har i tillegg mottatt en rapport for 2019 fra Deloitte AS om avtalte kontrollhandlinger knyttet til regnskapet for statsgjeldsforvaltningen.

Representantskapet har tatt attestasjonsuttalelsen vedrørende statsgjeldsforvaltningen for 2019 til etterretning. Attestasjonsuttalelsen er oversendt til Finansdepartementet.

KAPITTEL 6

TILSYN MED
KAPITALFORVALTNINGEN

OPPGAVER I OG ORGANISERING AV NORGES BANK INVESTMENT MANAGEMENT (NBIM)

I sentralbankloven er Norges Bank gitt oppgaven med å forvalte Statens pensjonsfond utland. SPU forvaltes etter Lov om Statens pensjonsfond⁶⁷, Mandat for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland⁶⁸ og Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland⁶⁹.

Statens pensjonsfond utland plasseres som innskudd på konto i Norges Bank. Motverdien forvaltes etter nærmere bestemmelser fastsatt av Finansdepartementet. Den operative forvaltningen gjennomføres av NBIM. NBIM forvalter også aksjeporteføljen i Norges Banks valuta-reserver etter oppdrag fra sentralbankvirksomheten, som omtalt foran i rapporten.

Daglig leder av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland (CEO NBIM) står for den daglige ledelsen av forvaltningen og skal følge retningslinjer og pålegg fra hovedstyret. Dette omfatter ikke saker som etter virksomhetens forhold er av uvanlig art eller stor betydning.⁷⁰ Sentralbanksjefen har i denne sammenheng en rolle som leder av hovedstyret. Hovedstyret har

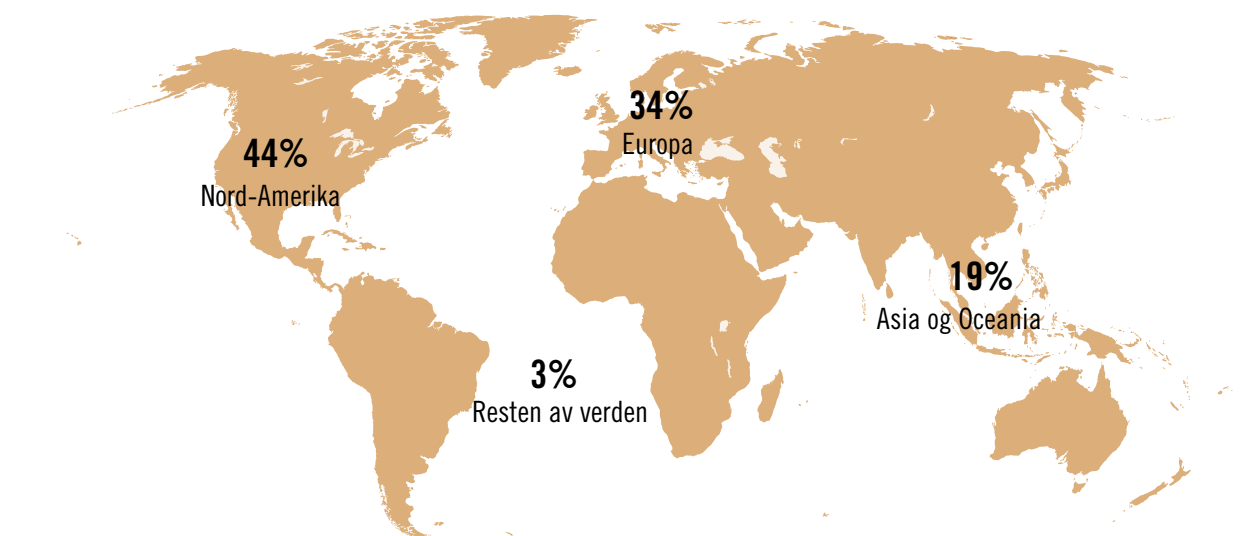
fastsatt investeringsmandat og stillingsinstruks med fullmakter.

Nåværende CEO NBIM har meldt sin fratreden, og på spørsmål fra representantskapet har sentralbanksjefen redegjort for prosessen fram til ansettelse av ny daglig leder. Etter ny sentralbanklov gjennomføres ansettelse på åremål for en periode på fem år. Åremålet kan gjentas for ytterligere én periode på inntil fem år.

Ledergruppen i NBIM består i tillegg til leder og nestleder av fire investeringsdirektører med ansvar for fondets tre investeringsstrategier. Ledergruppen består også av direktør for risiko, driftsdirektør, direktør for eierskap, finansdirektør, direktør for etterlevelse og kontroll, og direktør for personal og drift.

De tre aktivaklassene som SPU investeres i er aksjer, rentepapirer og unotert eiendom. Fondet er investert i eierandeler i mer enn 9000 selskaper over hele verden. NBIM er en internasjonal organisasjon med ansatte fra 38 ulike land og har kontorer i London, New York, Shanghai og Singapore. I eiendomsforvaltningen er det etablert datterselskaper i Norge og internasjonalt.

INVESTERT I MER ENN 9 000 SELSKAPER I 74 LAND



⁶⁷ Lov av 21. desember 2005

⁶⁸ Fastsatt av Finansdepartementet 8. november 2010, sist endret fra 30. november 2019

⁶⁹ Fastsatt av Finansdepartementet 18. desember 2014, med senere endringer. Retningslinjene gjelder for Etikkrådet for SPU og Norges Bank.

⁷⁰ Sentralbankloven § 2-13 (2)

Hovedstyret vedtok våren 2019 en ny strategi for eiendomsforvaltningen i SPU. Med en begrenset portefølje i unotert eiendom og et forsterket ønske om å se notert og unotert eiendom i sammenheng, så ikke hovedstyret det lenger som hensiktsmessig å ha en separat organisering av unotert eiendom. Hovedstyret vedtok å avvikle NBREM som en egen organisatorisk enhet. Forvaltningen av unoterte eiendomsinvesteringer er organisert som NBIM RE (Real Estate). Sentralbanksjefen har orientert representantskapet om vedtaket og brev til Finansdepartementet der beslutningen er omtalt.

Hovedstyret skal årlig «*evaluere sitt arbeid og sin kompetanse knyttet til forvaltningsoppdraget*»⁷¹ og oversende egevalueringen til departementet. Vurderingen av resultatene for 2019 er innarbeidet i årsrapporten om forvaltningen av SPU som er behandlet av representantskapet. Investeringene i SPU hadde en rapportert avkastning på 19,9 prosent i 2019. Avkastningen var 0,23 prosentpoeng høyere enn avkastningen på referanseindeksen som forvaltningen måles mot. Hovedstyret er tilfreds med at avkastningen både i 2019 og over tid har vært god, og høyere enn avkastningen på referanseindeksen.

For mer informasjon vises til Norges Banks årsrapport og regnskap for 2019, årsrapport og tre kvartalsrapporter om forvaltningen av SPU. Fra 2020 er kravet om frekvens i rapporteringen redusert til halvårlig.⁷² Videre publiseres årlig utfyllende informasjon om avkastning og risiko, ansvarlig forvaltning og avkastningsrapport GIPS⁷³. Det vises til at den sistnevnte publikasjonen inneholder flere metoder og måltall for risikojustert avkastning. Representantskapet følger med interesse utgivelsen av disse publikasjonene, men har ikke behandlet innholdet da de anses å ligge innenfor hovedstyrets beslutningsansvar.

LØPENDE TILSYN

HOVEDSTYRET OG DAGLIG LEDER FOR NBIM, OPPFØLGING GJENNOM STYRINGSRAMMEVERK

Finansdepartementet har fastsatt den overordnede målsetningen for SPU i mandatet for forvaltningen. «Banken skal søke å oppnå høyest mulig avkastning etter kostnader målt i investeringsporteføljens valutakurv og innenfor de rammer som gjelder for forvaltningen.»

Finansdepartementet har også fastsatt en referanseindeks som forvaltningen av SPU måles opp mot. En viktig bestemmelse i mandatet er at Norges Bank skal legge opp forvaltningen med sikte på at forventet relativ volatilitet ikke overstiger 1,25 prosentpoeng. NBIM benytter flere investeringsstrategier.

Hovedstyret har vedtatt en ny strategiplan for perioden 2020–2022 som bygger på strategien fra tidligere år. Norges Bank vil fortsette å benytte ulike investeringsstrategier i forvaltningen, med kontrollert risiko og lave kostnader. Investeringer i unotert eiendom og infrastruktur for fornybar energi vil bidra til ytterligere diversifisering.

I samsvar med ny sentralbanklov har hovedstyret vedtatt oppdatert stillingsbeskrivelse for daglig leder i NBIM.⁷⁴ Daglig leder står for den daglige ledelsen av Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland og skal følge retningslinjer og pålegg fra hovedstyret.⁷⁵

Hovedstyret har årlig gjennomgang av styringsdokumentene som er fastsatt for kapitalforvaltningen. Med utgangspunkt i hovedstyrets prinsipper for risikostyring i NBIM skal styring av risiko integreres i NBIMs prosesser, i strategiplanleggingen og i prosedyrene for endringshåndtering. Prinsippene omfatter tiltak for å kontrollere og validere gjeldende risikobilde. Prinsipper for godtgjøring til ansatte i NBIM og for ansvarlig forvaltningsvirksomhet i Norges Bank er også fastsatt av hovedstyret.

Daglig leder for NBIM har fastsatt prinsipper og krav til investeringsaktivitetene. Retningslinjene dekker gjennomføring av investeringsstrategier (unntatt unotert forvaltning av eiendommer), og styring og overvåking av disse.

⁷¹ Mandat for forvaltningen av SPU § 3-1 (1)

⁷² Mandat for forvaltningen av SPU § 6-1 (3)

⁷³ Global Investment Performance Standards

⁷⁴ Sentralbankloven § 2-4 (4)

⁷⁵ Sentralbankloven § 2-13

Direktørene i ledergruppen fastsetter retningslinjer innenfor sine ansvarsområder.

Representantskapet er orientert om hovedstyrets vurderinger og beslutninger.

Det rapporteres periodisk om virksomhetsstyring, operasjonell risikostyring og etterlevelse og kontroll til hovedstyret. Sentralbanksjefen og hovedstyret skal uten opphold gjøres oppmerksom på kritiske hendelser av betydning. Det er ikke rapportert om vesentlige brudd på Finansdepartementets regler for forvaltningen i 2019. Det er heller ikke meldt om vesentlige brudd på markedsreguleringer eller annen generell lovgivning fra lokale tilsynsmyndigheter.

Representantskapets tilsyn med styringen av kapitalforvaltningen utøves gjennom behandling av periodiske rapporter fra hovedstyret og oppfølging av hovedstyrets protokoller. Representantskapet legger vekt på i tilsynet at det er etablert rutiner for rapportering av regelbrudd og hendelser, med gjennomføring av risikoreduserende tiltak. Tilsynssekretariatet har i møter med etterlevelseshensfunksjonen (Compliance) gjennom året diskutert hendelser og rutiner for oppfølging. Ingen hendelser er rapportert å ha alvorlig konsekvens i 2019.

Representantskapet er gjennom året også orientert om Norges Banks råd til departementet innenfor investeringsstrategien for SPU.⁷⁶

GODTJØRINGSORDNINGER

Norges Bank hadde 249 ansatte med prestasjonsbasert lønn ved utgangen av 2019, hvorav 12 var ansatt i datterselskaper. Over tid har representantskapet fulgt opp rapportering om godtgjørelse og anmodet sentralbankledelsen om å redegjøre for hvordan kompensasjonsordninger fungerer i NBIM. Det ble orientert om hva som er grunnlaget for opptjening og hvordan prestasjonslønn utbetales. Relevante sammenligninger med andre institusjoner er også etterspurt.

Representantskapet har også bedt sentralbankledelsen komme tilbake med opplysninger om hvordan endring i mandatet for SPU om at godtgjørelsesordningen skal følge kapittel 2 i forskrift til verdipapirfondloven er innarbeidet i hovedstyrets prinsipper og gjennomføres i praksis.

Representantskapet har tatt sentralbankledelsens redegjørelse om godtgjøringsordninger til orientering.

AVKASTNING OG RISIKO SPU, PERIODISK RAPPORTERING

Gjennom 2019 har tilsynssekretariatet mottatt og gjennomgått avkastnings- og risikorapporteringen i NBIM. Det er gjennomført møter og foretatt analyser for å avdekke eventuelle brå skift eller unormale utslag i rapporteringen. Spørsmål fra gjennomganger er videreformidlet til representantskapet for oppfølging i møtene.

Norges Bank har etablert ulike kontrollaktiviteter knyttet til beregning av avkastningen. Tilsynssekretariatet har fått en redegjørelse fra Deloitte AS om deres testing av avkastningen i 2019. Det er innhentet data fra eksterne kilder og avkastningsberegningene er verifisert for seks måneder. I tillegg er det benyttet en ekstern rådgiver innenfor kapitalforvaltning som har innhentet datagrunnlag for å beregne absolutt og relativ avkastning og hvilke faktorer som har påvirket avkastningen. Det er ikke avdekket avvik i gjennomgangen.

Verdipapirene måles til virkelig verdi. I gjennomgangen av kvartalsregnskapene for SPU gir ledelsen en analyse av resultater og avkastning på aksjer, obligasjoner og unotert eiendom.

Med bakgrunn i disse analysene og presentasjoner i møtene mener representantskapet at rutiner og oppfølging på dette området har fungert på en tilfredsstillende måte i 2019.

På spørsmål fra representantskapet har sentralbankledelsen redegjort for betydningen av kronekursutviklingen, ansvarlig forvaltning, verdifastsettelse, risikobaserte nedslag og oppfølgingen av Etikkrådets anbefalinger.

Under behandlingen har representantskapet merket seg redegjørelser om oppnådd avkastning og utnyttelse av risikorammen i mandatet. I sentralbankledelsens orienteringer har det blant annet vært lagt vekt på historisk utvikling og relativ avkastning, i tillegg til forventninger om framtidig utvikling og risikoforhold.

⁷⁶ Mandat for SPU § 1-4 (1) Hovedstyret skal gi departementet råd om investeringsstrategien for investeringsporteføljen. Råd skal gis etter anmodning fra departementet, men kan også gis av eget tiltak. (2) Hovedstyret skal gi departementet råd om behov for endringer i mandatet. Råd skal gis etter anmodning fra departementet, men kan også gis av eget tiltak.

EKSTERN PORTEFØLJEFORVALTNING

Ved årsslutt 2019 var 83 forvaltningsmandater plassert hos 79 eksterne kapitalforvaltere internasjonalt. Eksterne aksjeforvaltere benyttes i framvoksende markeder og i stor grad i segmenter og markeder der det ikke er hensiktsmessig å bygge opp intern kompetanse. Investeringsmandatene er hovedsakelig innenfor aksjeforføljen i SPU.

NBIM har etablert faste prosedyrer for valg, oppfølging og terminering av avtaler med eksterne forvalterne. En egen enhet i NBIM har ansvaret for å følge opp forvalterne gjennom året. Innenfor det løpende tilsynet med NBIMs virksomhet har tilsynssekretariatet utviklet en modell for å gjennomføre møter med utvalgte eksterne forvaltere. Modellen bidrar til å velge ut forvaltere i land der eksempelvis risiko for korrupsjon og brudd på ESG-faktorer⁷⁷ anses som høy. Informasjon om korrupsjon, miljø, menneskerettigheter, ivaretagelse av minoritets eiernes rettigheter samt et lands lover og regelverk blir sammenholdt for flere land i modellen. Data hentes fra offentlig tilgjengelige kilder.

I forkant av møtene hos de eksterne forvalterne innhenter tilsynssekretariatet også oppdatert informasjon om styring, økonomisk utvikling og kulturelle forhold i aktuelt land, blant annet gjennom møte med Utenriksdepartementet og norsk stedlig ambassade. Videre innhentes dokumentasjon fra NBIMs godkjennelsesprosess og årlige oppfølgingsrapporter.

Tilsynssekretariatet har de siste årene gjennomført møter med kapitalforvaltere i Sør-Afrika, Russland, India, Tyrkia og Polen. I 2019 ble to forvaltere i Mexico City besøkt. Mexico er et land med betydelige utfordringer innenfor statlig styring, korrupsjon og sikkerhet. Forvalterne som NBIM har kontrakter med har lang erfaring som kapitalforvaltere og god kunnskap om verdipapirmarkedet og styringssystemet i landet.

Tilsynssekretariatet fikk gjennom møtene innsikt i organisering, forvaltningsstrategi og kontrollsystemer. Forvalternes oppfølging av ivaretagelse av ESG-forhold i selskapene som inngår i investeringsporteføljene var blant temaer som ble særlig belyst. Interne retningslinjer for å sikre at etikk, insidiproblematikk og omdømme blir ivare tatt ble presentert. Det ble gitt orienteringer om hvordan informasjon innhentes for utarbeidelse av et forretningscase som senere kan lede til kjøp av aksjeposter.

Fra møtene med forvalterne ble det ikke avdekket vesentlige forhold, men enkelte oppfølgings spørsmål er besvart av NBIM. Av momenter som ble diskutert var lokale tilsynsmyndigheters regulering av forvaltere, investeringskomiteens rolle og påvirkning og kompensasjonsordninger. Mexicanske pensjonsfond har historisk hatt en svært lav andel av aksjer og en høy andel mexicanske statsobligasjoner i porteføljene. En høy realrente har bidratt til å dekke pensjonsfondenes avkastningskrav. Forventninger i markedet om lavere realrente kan medføre at andel aksjer i porteføljene må økes for å dekke avkastningskravene. Dette kan medføre økt etterspørsel etter forvaltningstjenester og økt press på de relativt få etablerte aksjeforvalterne i Mexico. NBIM vurderer hvilke mulige konsekvenser dette har for SPU.

Tilsynssekretariatet oppfatter at de eksterne forvalterne følges opp på en detaljert måte av NBIM. Representantskapet har mottatt orientering fra møter med forvalterne og sluttet seg til tilsynssekretariatets planer om å videreføre praksisen med å gjennomføre møter med eksterne forvaltere.

EIERSKAPSUTØVELSE OG ANSVARLIG FORVALTNING

Hovedstyret har fastsatt prinsipper for ansvarlig forvaltning av fondet. Dette arbeidet støtter opp under målet om høyest mulig avkastning. Hovedstyret fatter beslutninger om utelukkelse eller observasjon av selskaper basert på etisk motiverte retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet og etter tilrådinger fra Etikkrådet. Utelukkelse kan også oppheves etter vedtak i hovedstyret og etter tilråding fra Etikkrådet. Beslutningene protokollføres og offentliggjøres. I tilfeller hvor hovedstyret i Norges Bank fatter en annen beslutning enn tilrådingen var fra Etikkrådet, legges det vekt på at kommunikasjonen i slike saker skal være tilstrekkelig til å forstå grunnlaget for hovedstyrets beslutning.

I løpet av 2019 ble det offentliggjort utelukkelse av fem selskaper. Videre ble opphevelse av sju tidligere utelukkelse offentliggjort og observasjon av ett selskap ble avsluttet. Norges Banks rapportering om eierskapsutøvelse og ansvarlig forvaltning skjer kvartalsvis og årlig. Representantskapet følger med på hovedstyrets prosesser for å behandle råd fra Etikkrådet. I de tilfeller der hovedstyret har besluttet andre virkemidler og har en annen vurdering enn tilrådingen fra Etikkrådet, er det bedt om redegjørelser.

⁷⁷ Risikofaktorene ESG står for Environmental, Social and Governance; og på norsk «miljømessig, sosial og styringsmessig risiko»

Hovedstyret har over tid publisert sju forventningsdokumenter. Disse beskriver hvordan Norges Bank forventer at selskapene som SPU er investert i, håndterer globale utfordringer. De nyeste temaene er skatt, åpenhet og anti-korrupsjon (hvitvasking) samt bærekraftig bruk av havet. Forventningene er i tråd med FNs bærekraftsmål. Det er også publisert posisjonsnotater som tar for seg konkrete spørsmål innen selskapsstyring og danner grunnlag for stemmegivning. NBIM har også etablert et utvalg, Corporate Governance Advisory Board, som gir råd om fondets strategi for eierskap, utøvelse av eierrettigheter og prinsipper og praksis som påvirker børsnoterte selskaper i aksjeporteføljen.

Representantskapet er orientert om Norges Banks rapportering om ansvarlig forvaltning i de offentlige kvartalsrapportene, årlig publikasjon om ansvarlig forvaltning og årsrapport om SPU. Representantskapet har også fått en demonstrasjon av IT-verktøyet som benyttes i NBIM og hvordan stemmegivning skjer i praksis. Over tid har representantskapet vært opptatt av at Norges Banks arbeid med ansvarlig forvaltning skal være prinsippbasert og følge internasjonale anbefalinger.

INVESTERINGER I UNOTERTE SELSKAPER, EIENDOM OG FORNYBAR ENERGI

Det er opp til Norges Bank å bestemme hvor mye som skal investeres i unotert eiendom og hvilke typer eiendom SPU skal investeres i innenfor fastsatt ramme. Unoterte og noterte eiendomsinvesteringer er forvaltet som en samlet strategi for eiendom.

I tilsynet er utviklingen i kontrollmiljøet og områder med særegne risikoer fulgt med på, og det har vært viktig å forstå selskapsstrukturer i investeringene. Videre søkes det å sikre tilstrekkelig innsyns- og kontrollmuligheter i selskapene. Det skal rapporteres regelmessig til representantskapet om investeringer og selskapsstrukturer. Tilsynssekretariatet har fulgt utviklingen i eiendomsforvaltningen gjennom møter med etterlevelsesenheten i NBIM og gjennomgang av kvartalsrapporteringen til hovedstyret.

Representantskapet har etablert «Retningslinjer for representantskapets tilsyn med selskaper Norges Bank eier knyttet til investeringer i Statens pensjonsfond utland». Med bakgrunn i iverksettelse av ny sentralbanklov og endringer i mandatet for forvaltningen av SPU har representantskapet godkjent justeringer. Retningslinjene er gjort mer generelle for også å dekke eventuelle datterselskaper innenfor området fornybar energi. Kravene til valg av revisor i datterselskapene er forenklet og gjort mer prinsipielle. Hovedstyret har oppdatert prinsippene for

tilsyn og etablering og erverv av datterselskaper i forvaltningen av SPU. Disse prinsippene bygger på representantskapets retningslinjer.

Det er hovedstyret med hjemmel i sentralbankloven § 2-4 (7) som kan vedta utøvelse av virksomhet som ledd i forvaltningen av SPU i egne selskaper. Dette gjelder uavhengig av om selskapene opprettes eller erverves (helt eller delvis) av Norges Bank. Det forutsettes at hovedstyret ved vedtak om utøvelse av virksomhet i tilknytning til forvaltningen av SPU i utenlandske selskaper påser at representantskapet gjennom formelle styrings- og selskapsdokumenter er sikret reelle og effektive tilsynsmuligheter direkte overfor selskapet som angitt i sentralbanklovens § 4-1 (3).

Retten til tilsyn skal reguleres gjennom formelle styrings- og selskapsdokumenter i det enkelte selskap. Representantskapet skal til enhver tid være sikret rett til å innhente opplysninger direkte fra daglig leder, styret og revisor i tillegg til at det selv kan foreta undersøkelser direkte i selskapene. Dersom lokale lovregler hindrer tilgang til enkeltopplysninger som kan være av betydning for tilsynet, skal hovedstyret legge til rette for en alternativ kontrollordning som sikrer representantskapets tilsynsbehov.

Norges Banks eksterne revisor velges normalt til revisor i selskaper hvor Norges Bank har innflytelse på revisorvalget. Om annen revisor velges skal det sikres at revisor er anerkjent og at selskapet får en revisjon av høy kvalitet.

Representantskapet er ikke forelagt brudd på retningslinjene i 2019.

TILSYNSGJENNOMGANGER OG ATTESTASJONSOPPDRA

Med utgangspunkt i godkjente tilsynsplaner har tilsynssekretariatet avgitt rapport fra en tilsynsgjennomgang og Deloitte AS rapportert fra to attestasjonsoppdrag innenfor kapitalforvaltningen. Tilsynssekretariatet har fulgt det omfattende arbeidet med attestasjonsuttalelsene fra Deloitte AS. Attestasjonsuttalelsene er sendt til Finansdepartementet og publisert. Det er også holdt orienteringsmøte med departementet.

Alle rapportene er etter vedtak i representantskapet oversendt til hovedstyret for kommentarer. Hovedstyret har gitt svar til tilsynsgjennomgangen og en av attestasjonsuttalelsene. Til den siste attestasjonsrapporten ventes

svar fra hovedstyret i løpet av 2020. Etter etablert praksis oversendes ikke hovedstyrets svar til Finansdepartementet.

Rapportene og hovedstyrets svar omtales her.

TILSYNSGJENNOMGANG OM TREDJEPARTSRISIKO I EIENDOMSFORVALTNINGEN – STYRING AV OG KONTROLL MED RISIKO KNYTTET TIL TJENESTELEVERANSER I EIENDOMSVIRKSOMHETEN.

Tilsynssekretariatet har gjennomført en tilsynsgjennomgang og avgitt en rapport om tredjepartsrisiko i eiendomsforvaltningen.

Å eie en eiendom kan medføre ansvar for mennesker som befinner seg i eller ved eiendommene. Branner, terrorhandlinger og ulykker er eksempler på hendelser som kan finne sted. I de fleste tilfeller vil dette være hendelser som skjer uavhengig av ressursene eier har brukt på å forebygge dem. Ved alvorlige hendelser blir det ofte et spørsmål om eiers ivaretagelse av sikkerheten ved eiendommen har vært tilstrekkelig.

I porteføljen for SPU eies primært kontorbygninger, butikklokaler og logistikeiendommer. Det kom fram i tilsynsgjennomgangen at Norges Bank også er hel- eller deleier i om lag 150 leiligheter i London. Det er en risiko for at eiendommer som helt eller delvis eies kan bli rammet av alvorlige hendelser. Det er derfor viktig at det er etablert tilstrekkelige rutiner for oppfølging som forebygger dette. Dette gjelder også om oppgavene er satt bort til tredjeparter. Det er etablert en eierstruktur for eiendommene som er egnet til å skjerme Norges Bank mot økonomisk risiko ved hendelser.

I gjennomgang har tilsynssekretariatet, uavhengig av eieform, sett nærmere på risikoer som ligger i å eie unotert eiendom, samt hvorvidt Norges Bank bør være forberedt på konsekvenser for omdømmet ved alvorlige hendelser knyttet til liv og helse.

Tilsynsgjennomgangen omfattet tre vurderingskriterier:

1. om det er etablert et tilstrekkelig rammeverk for styring av og kontroll med leveranser fra tredjeparter,
2. om hovedstyret får tilstrekkelig informasjon for oppfølging av risiko ved leveranser fra tredjeparter i eiendomsforvaltningen, og
3. om det er forhold som begrenser Norges Banks tilgang og muligheter for informasjonsinnhenting og kontroll, og eventuelt muligheter for gjennomføring av risiko-reducerende tiltak.

Hovedvurderingen i rapporten var at NBIM (tidligere NBREM) har etablert et tilstrekkelig rammeverk for styring av og kontroll med leveranser fra tredjeparter når det gjelder risiko for liv og helse. Hovedstyret får tilstrekkelig informasjon for oppfølging av risiko knyttet til slike leveranser. Tekniske krav til eiendommene følger nasjonale regelverk. Det kan vurderes å stille absolutte krav innenfor områder som berører liv og helse. Eierskap i boligeiendommer (leiligheter) kan medføre større risiko, og dette kan kreve særlig oppmerksomhet. Eierstrukturer i USA kan gi begrensninger i muligheter for kontroll og aktivt eierskap, og kan dermed innebære noe høyere risiko i slike investeringer.

Rapporten inneholder tre anbefalinger som hovedstyret er bedt om å gi en tilbakemelding på:

1. Det anbefales at hovedstyret vurderer innføring av absolutte krav innenfor særskilte områder knyttet til risiko for liv og helse ved kjøp av eiendommer.
2. Det anbefales at hovedstyret vurderer behovet for særskilt oppfølging av risiko knyttet til boligeiendommer (leiligheter) i porteføljen.
3. Det anbefales at hovedstyret vurderer om operasjonell risiko ved investeringer i D-REITs i USA skal følges opp spesielt.⁷⁸

Representantskapet sluttet seg til vurderinger og anbefalinger i rapporten. Rapporten ble oversendt hovedstyret.

Hovedstyret har gitt sitt svar i brev til representantskapet. Overordnet svarte hovedstyret at de risikoene som tilsynsgjennomgangen peker på er ivare tatt gjennom det etablerte risikorammeverket. Dette er også i tråd med hovedkonklusjonen i gjennomgangen. Videre svarer hovedstyret at investeringer i unotert eiendom stiller forvaltningen overfor andre utfordringer enn investeringer i aksjer og obligasjoner. Representantskapets rapport retter oppmerksomhet mot flere særskilte typer risiko ved eiendomsforvaltningen. Gjennomgangen behandler

⁷⁸ D-REITs (domestically controlled real estate investment trust) betinger at mer enn 50 prosent av aksjene har eiere fra USA. Videre må en REIT ha minimum 100 aksjeeiere. Minst 75 % av inntektene til selskapet må være leieinntekter, renteinntekter fra lån til eiendom eller inntekter fra salg av eiendom. Selskapet må betale ut minst 90 prosent av overskuddet i utbytte til aksjonærene.

risikoen for liv og helse ved fondets eiendomsinvesteringer, og understreker etter hovedstyrets syn viktigheten av et godt rammeverk også på dette området. Hovedstyret vil ta vurderingene i rapporten med i det videre arbeidet med rammeverk for risiko.

Til anbefalingene i rapporten svarte hovedstyret blant annet:

Anbefaling 1 om innføring av absolutte krav ved kjøp av eiendom

Hovedstyret svarer at «som investor, kommersiell aktør og investeringspartner vil det være betydelige utfordringer knyttet til å innføre absolutte krav til lokal virksomhet. Videre er det slik at det investeres i eiendom av høy kvalitet og at eiendommene eies sammen med samarbeidspartnere som også stiller høye krav til kvalitet. Hovedstyret mener at dagens helhetlige rammeverk for risikostyring, og de kravene som stilles ved kjøp av eiendom er egnet til å ivareta hensynet til risiko for liv og helse.»

Anbefaling 2 om særskilt oppfølging av risiko knyttet til boligeiendommer (leiligheter)

«Det er ikke foretatt investeringer i boligeiendommer (leiligheter) særskilt. Boligeiendommene er ervervet som en del av større transaksjoner der hovedbruk er klassifisert som kontor eller handel. Eksponeringen mot boligeiendom målt i markedsverdi utgjør 0,4 prosent av bankens investeringer i unotert eiendom. Hovedstyrets vurdering er at både kvaliteten på byggene i porteføljen og rammeverket for operasjonell risikostyring taler for at den operasjonelle risikoen for disse investeringene håndteres på en forsvarlig måte.»

Anbefaling 3 om vurdering av operasjonell risiko ved investeringer i D-REITs

Hovedstyret svarer at «Norges Banks unoterte eiendomsinvesteringer i USA eies gjennom minoritetsandeler, og banken kan ikke utøve styrende kontroll i disse strukturene. På samme måte som ved investeringer i Joint Venture selskaper vil banken i en D-REIT modell inngå samarbeid med velrenomerte samarbeidspartnere. Samarbeidspartnere vil normalt stille like høye krav til oppfølging og styring av risiko knyttet til helse, miljø og sikkerhet som banken. I viktige saker vil partnere og forvaltere søke innspill fra banken, og forhold som er spesielt viktige for NBIM er avtafestet. Utover den løpende kontakt som finner sted gjennom NBIMs porteføljeforvaltere, har NBIM

periodiske formelle møter med partnere og kapitalforvaltere. Risikoforhold knyttet til helse, miljø og sikkerhet blir jevnlig diskutert. Hovedstyrets vurdering er på denne bakgrunn at den operasjonelle risikoen i disse investeringene best håndteres innenfor det risikorammeverket som er etablert. Innenfor rammene for D-REITs ivaretar NBIM bankens interesser som minoritetsseier i de amerikanske eiendomsstrukturene.»

På spørsmål fra representantskapet redegjorde sentralbankledelsen om identitetskontroll ved inngåelse av kontrakter med tredjepart og om konsekvenser ved feilregistreringer. Det ble også redegjort for praksis for kategorisering i kontor og/eller handel ved investeringer i unotert eiendom som også inneholder leiligheter.

Representantskapet har merket seg svarene på anbefalingene og noterer at hovedstyret vil ta vurderingene i rapporten med i det videre arbeidet med Norges Banks rammeverk for risiko.

RAMMEVERK FOR RISIKOSTYRING OG KONTROLL KNYTTET TIL GODKJENNING AV MARKEDER

Deloitte AS har gjennomført et attestasjonsoppdrag etter godkjent plan fra representantskapet med vurderinger av rammeverk for risikostyring og kontroll knyttet til godkjenning av markeder og utstederland for investeringer i statsobligasjoner i forvaltningen av SPU. Attestasjonsprosjektet ble gjennomført før endringer i mandatet for SPU ble fastsatt.⁷⁹ Endringene i mandatet slår fast at hovedstyret skal godkjenne alle finansielle instrumenter som benyttes i forvaltningen og alle markeder det investeres i. Operasjonell risiko og fare for tap av omdømme som vurderes som kritisk, kan bare godkjennes av hovedstyret etter en fastlagt skala. markeder og utstederland for investeringer i statsobligasjoner

I konklusjon og vurderinger har Deloitte uttalt:

«Mandatet fra Finansdepartementet til Norges Bank uttrykker den langsiktige investeringsstrategien til SPU, herunder fondets strategiske referanseindeks og tilhørende rammer for forvaltningen. Fondets referanseindeks for aksjer og obligasjoner tar utgangspunkt i brede, globale indekser fra ledende indekssleverandører. Referanseindeksene gjenspeiler i stor grad investeringsmulighetene i de globale aksje- og obligasjonsmarkedene, og avkastningen av fondet følger i hovedsak av den generelle markedsutviklingen. Departementets mandat til

Norges Bank gir samtidig banken en begrenset ramme for avvik fra referanseindeksen¹. Uavhengig av sammensetningen av referanseindeksene har Norges Bank et selvstendig ansvar for å godkjenne markeder innenfor tillatt investeringsunivers.»

Rapporten har en positiv hovedkonklusjon, men inneholder klare anbefalinger til forbedringer av prosessene på området. Deloitte sin vurdering er at risikostyring og kontroll knyttet til godkjenning av markeder for investeringer i aktivklassene aksjer, obligasjoner og eiendom samt utstederland for investeringer i statsobligasjoner i det alt vesentlige er utformet og implementert i samsvar med de etablerte målekriteriene.

I gjennomgangen ble det identifiserte enkelte forhold som kan være av betydning for arbeidet med å videreutvikle risikostyring og kontroll knyttet til godkjenning av markeder. Det er gitt innspill til dette arbeidet, hovedsakelig knyttet til risikovurderingen som skal utarbeides og anbefalingen som skal gis i forbindelse med godkjenning av et marked.

I forbindelse med godkjenning av et marked skal det utarbeides en risikovurdering. Skillet mellom investeringsrisiko og operasjonell risiko var ikke helt tydelig, og det ble anbefalt å tydeligere dokumentere dette og konsekvenser av de identifiserte risikoene for omdømmet. Det ble også anbefalt at dokumentasjonen av anbefaling om å godkjenne eller ikke godkjenne et marked styrkes.

Representantskapet behandlet rapporten og gjorde slikt vedtak:

Representantskapet tar vurderingene i attestasjonsrapporten om rammeverk for risikostyring og kontroll knyttet til godkjenning av markeder til etterretning.

Rapporten oversendes hovedstyret for merknader til anbefalingene og gjøres offentlig tilgjengelig ved oversendelse til Finansdepartementet.

Representantskapet har behandlet svarbrev og merknader til rapporten fra hovedstyret. Hovedstyret har merket seg totalkonklusjonen og kommentert Deloitte sine observasjoner og beskrivelse av rutineene. Det vises også til endringer i mandatet for forvaltningen av SPU som innebærer at hovedstyret nå skal godkjenne markeder og finansielle instrumenter. Anbefalingene fra Deloitte vil bli tatt med i arbeidet med den nye prosessen for godkjenning av markeder som hovedstyret nå utformer.

«Som ledd i oppfølgingen av endringen i risikorammeverket ble malen for risikovurderingen, som benyttes av NBIM for godkjenning av markeder, oppdatert.

Malen angir nå tydelig hvilke risikofaktorer som relaterer seg til investeringsrisiko (investeringsmandatet) og hvilke risikofaktorer som relaterer seg til operasjonell risiko (fastsatt risikotoleranse). Disse endringene, som ble gjennomført i ettertid av det eksempelet som var gjenstand for gjennomgang, ivaretar etter hovedstyrets syn Deloitte sine anbefaling om å dokumentere skillet mellom investeringsrisiko og operasjonell risiko, samt konsekvenser av de identifiserte risikoer på omdømmet.»

«Hovedstyret har i vurderingen av rapporten fra Deloitte også lagt vekt på at det i etterkant av den formelle godkjenningen av et marked i komitebehandlingen gjennomføres en prosess der Chief Operating Officer og Chief Risk Officer vurderer markedets operasjonelle funksjonsmåte, I denne fasen gjennomføres testtransaksjoner for å verifisere/kvalifisere de forutsetninger som ble lagt til grunn for markedets operasjonelle virkemåte i godkjenningen. Først etter denne operasjonelle godkjenningen vil investeringsorganisasjonen kunne gjøre faktiske porteføljinvesteringer.»

«Hovedstyret merker seg at Deloitte også anbefaler å styrke dokumentasjonen av anbefalinger i møtereferatene fra NBIMs interne komite for godkjenning av markeder, Investment Universe Committee.

Mandatet fra Finansdepartementet for Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland ble endret med virkning fra 30. november 2019 og presiserer nå i § 3-10 at det er hovedstyret som skal godkjenne alle finansielle instrumenter som benyttes i forvaltningen og alle markeder det investeres i. Prosessen for godkjenning av finansielle instrumenter og markeder vil gjennomgås basert på dette.

Hovedstyrets godkjenning av finansielle instrumenter og markeder vil bygge på en underliggende risikovurdering og tilråding fra NBIM. I den forbindelse vil også kravene til saksgrunnlaget for hovedstyrets beslutninger vurderes, herunder relevante risikofaktorer og formen på tilrådingen fra NBIM til hovedstyret. Rapportens anbefalinger vil tas inn i arbeidet med den prosessen for godkjenning av markeder som hovedstyret nå utformer.

Arbeidet med prosessen for godkjenning av finansielle instrumenter og markeder pågår. Hovedstyret vil oversende hovedstyrets beslutningsgrunnlag og vedtak til orientering til representantskapet.»

Representantskapet gjorde følgende vedtak:

Representantskapet tar svarbrev fra hovedstyret om rammeverk for risikostyring og kontroll knyttet til godkjenning av markeder til etterretning.

NORGES BANKS RAMMEVERK FOR RISIKOSTYRING OG KONTROLL KNYTTET TIL FASTSETTELSE OG IMPLEMENTERING AV REFERANSEPORTEFØLJEN OG INTERNE REFERANSEINDEKSER.

Representantskapet har engasjert Deloitte AS til å foreta en uavhengig gjennomgang av utformingen og implementeringen av Norges Banks rammeverk for risikostyring og kontroll knyttet til fastsettelse og implementering av referanseporteføljen og interne referanseindekser. I mandatet for forvaltningen av SPU er det bestemt at Norges Bank skal fastsette prinsipper for verdivurdering, avkastningsmåling og styring, måling og kontroll av risiko som minst oppfyller internasjonalt anerkjente standarder og metoder. Det er videre stilt krav om at det skal være størst mulig åpenhet om forvaltningen innenfor de rammer som settes av en forsvarlig gjennomføring av forvaltningsoppdraget, og at den offentlige rapporteringen skal gi en rettvise og utfyllende oversikt over hvordan Norges Bank løser forvaltningsoppdraget, herunder valg og prioriteringer, resultater som oppnås og hvordan rammene gitt i mandatet utnyttes.

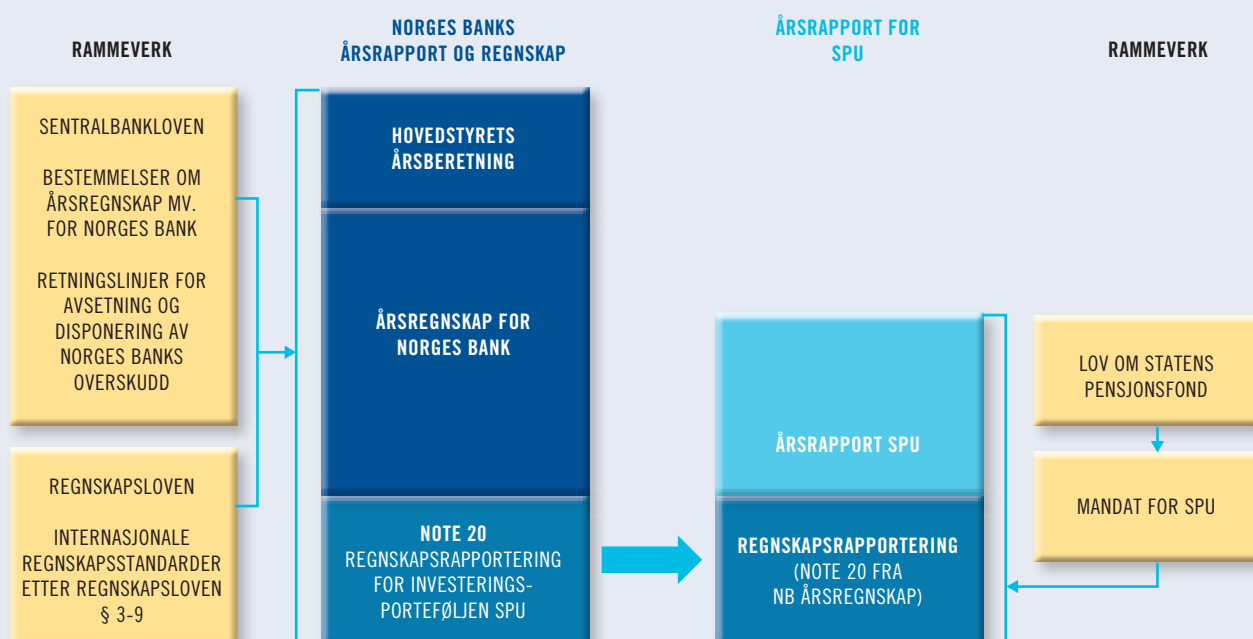
Deloitte AS har avgitt en attestasjonsuttalelse som ble behandlet av representantskapet i møte 25. mars 2020 med følgende vedtak:

Representantskapet tar vurderingene i attestasjonsrapporten om utforming og implementering av Norges Banks rammeverk for risikostyring og kontroll knyttet til fastsettelse og implementering av referanseporteføljen og interne referanseindekser til etterretning. Rapporten oversendes hovedstyret for merknader og gjøres offentlig tilgjengelig ved oversendelse til Finansdepartementet.

Uttalelsen er etter representantskapets behandling sendt til Finansdepartementet på vanlig måte og offentliggjort. Attestasjonsuttalelsen med eventuelle kommentarer fra hovedstyret vil bli omtalt i representantskapets rapport til Stortinget for 2020, Dokument 9 (2020–2021).

KAPITTEL 7

NORGES BANKS ÅRSBERETNING OG REGNSKAP 2019



RAMMEVERK OG PROSESS FOR NORGES BANKS REGNSKAPSRAPPORTERING

Kravene til Norges Banks regnskapsrapportering er fastsatt i sentralbankloven med tilhørende bestemmelser om årsregnskap og retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks overskudd.⁸⁰ Norges Bank er regnskapspliktig etter regnskapsloven og bokføringspliktig etter bokføringsloven. Regnskapslovens bestemmelser for store foretak skal følges. Regnskapet utarbeides i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder som beskrevet i regnskapsloven.⁸¹ Det er fastsatt særskilte krav til presentasjon av SPU og datterselskaper i investeringsporteføljen. Hovedstyret utarbeider årsberetning og årsregnskap, og årsregnskapet skal godkjennes av representantskapet.⁸²

Finansdepartementet har plassert en bestemt del av statens formue som innskudd på en kronekonto for Statens pensjonsfond utland. Norges Bank plasserer innskuddet videre, i eget navn, i henhold til mandat for forvaltningen av SPU. Innskuddet, investeringer og oppnådd avkastning framgår av Norges Banks årsregnskap. Det samme gjør kostnader til forvaltningen og forvaltningsgodtgjørelsen som er godkjent av Finansdepartementet. Det gjøres et uttrekk av Norges Banks årsregnskap, note 20, som presenteres i egen årsrapport om forvaltningen av SPU.

Norges Bank skal også gi periodisk rapportering gjennom året om verdiutvikling, resultater og risiko og utnyttelse av rammer i samsvar med mandatet for SPU fra Finansdepartementet.

Figuren foran om Norges Banks årsrapport viser sammenhengen mellom rapporteringen og hvilket rammeverk som er fulgt.

Regnskapslovens krav om å redegjøre om samfunnsansvar gjelder for Norges Bank.⁸³ Utdyping av samfunnsansvaret er beskrevet i Norges Banks årsrapport og regnskap 2019. Med bakgrunn i samfunnets interesse for virksomheten har representantskapet framhevet betydningen av at hovedstyret har oppmerksomhet rettet mot dette området. For regnskapsåret 2019 har Deloitte AS for første gang avgitt en attestasjonsuttalelse om informasjonen i kapitlet i Norges Banks årsrapport om ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland fram til avsnittet om «Ansvarlig eiendomsforvaltning i SPU». Attestasjonsuttalelser om samfunnsansvar og bærekraft har over tid blitt etablert som god internasjonal praksis. Representantskapet ga hovedstyret en anbefaling om å innhente en slik uttalelse etter en tilsynsgjennomgang i 2018.

Ekstern revisors arbeid og rapportering om Norges Banks regnskapsrapportering gir representantskapet sikkerhet for at det er etablert gode interne rutiner, og at det avlagte regnskapet er i overensstemmelse med krav i rammeverket.

Årsberetningen, det reviderte årsregnskapet, revisors beretning og attestasjonsuttalelse sammen med vedtak om representantskapets behandling sendes departementet og meddeles Stortinget. All regnskapsrapportering publiseres på Norges Banks hjemmesider. Krav til offentlighet om forvaltningen av SPU følger av mandatet.

Etter representantskapets vurdering avgir Norges Bank årsberetning og årsregnskap i samsvar med rammeverket og viser åpenhet om virksomheten gjennom offentliggjøringen.

⁸⁰ Sentralbankloven § 4-3 (1) og (2). For 2019-regnskapet følges tidligere lov og forskrift om årsregnskap. Nye bestemmelser og retningslinjer fra departementet er fastsatt med virkning fra regnskapsår som begynner etter 31. desember 2019.

⁸¹ Sentralbankloven § 3-9

⁸² Tidligere sentralbanklov § 30 som gjelder for regnskapet 2019 lyder: «Hovedstyret skal hvert år utarbeide årsberetning og årsregnskap. Årsregnskapet fastsettes av representantskapet.»

⁸³ Lov om årsregnskap § 3-3 c: Det skal redegjøres for hva Norges Bank gjør for å integrere hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon.

GODKJENNING AV ÅRSREGNSKAP OG RAPPORTERING FOR 2019

- Norges Banks årsberetning og årsregnskap og årsrapport om forvaltningen av SPU for 2019 ble godkjent av hovedstyret 5. februar 2020. Vedtaket til Norges Banks årsberetning og regnskap for 2019 er protokollført og inkludert i Norges Banks årsrapport:

Norges Banks representantskap fattet følgende vedtak i møte den 26. februar 2020:

- Representantskapet tar hovedstyrets årsberetning for 2019 til etterretning.
- Representantskapet tar revisors beretning og attestasjonsuttalelse om ansvarlig forvaltning til etterretning og godkjenner Norges Banks årsregnskap for 2019.
- I tråd med retningslinjene blir totalresultatet på 43,8 milliarder kroner overført med 14,3 milliarder kroner til kursreguleringsfondet og 29,5 milliarder kroner til overføringsfondet. Fra overføringsfondet overføres en tredjedel – 19,7 milliarder kroner – til statskassen.

Tilsvarende overføring til statskassen fra overføringsfondet for 2018 var 15 milliarder kroner.

Til årsrapport om SPU i 2019 gjorde representantskapet slikt vedtak:

Representantskapet tar Norges Banks årsrapport 2019 om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland inkludert hovedstyrets vurdering av resultatene og revisors beretning til etterretning.

Norges Banks samlede driftskostnader for 2019 var 5 419 millioner kroner (5 696 millioner kroner i 2018). Kostnadene for forvaltningen av SPU var 4 312 millioner kroner, tilsvarende 80 prosent av de samlede kostnadene. For de øvrige hovedoppgavene til sentralbanken utgjorde kostnadene 1 107 millioner kroner. En vurdering av ressursbruken og representantskapets oppfølging omtales senere i rapporten.

Norges Banks balanse 31. desember 2019 var på 10 727 milliarder kroner. Total balansesum for sentralbanken

utenom SPU var 643 milliarder kroner. Ved utgangen av 2019 er egenkapitalen 263,2 milliarder kroner etter disponering av resultat, mot 239,1 milliarder kroner året før. Egenkapitalen består av kursreguleringsfondet (223,8 milliarder kroner) som er bundet egenkapital og overføringsfondet 39,4 milliarder kroner) som utgjør grunnlaget for overføringer til statskassen. Norges Banks egenkapital påvirkes ikke av kroneinnskuddet for SPU da det har motverdi i finansielle plasseringer i balansen.

Nettoverdien av kroneinnskuddet for SPU i balansen var 10 083,8 milliarder kroner ved utgangen av 2019, etter fradrag av forvaltningsgodtgjøring. Det var en økning på 1 832,4 milliarder kroner fra året før. Verdiene var fordelt med 69,4 prosent i aksjer, 26,5 prosent i renteinstrumenter og 4,1 prosent i unotert eiendom.

Tilførselen til SPU fra den norske stat i 2019 var 13 milliarder kroner fratrukket utbetalt forvaltningsgodtgjøring. Fondets verdiutvikling og sammensetning siden oppstarten i 1996 til utgangen av 2019 består av samlet tilførsel på 3 389 milliarder kroner og samlet oppnådd avkastning på 5 358 milliarder kroner før uttak av forvaltningsgodtgjørelse. Endringer som følge av kronekursvingninger 31. desember 2019 er på 1 390 milliarder kroner.

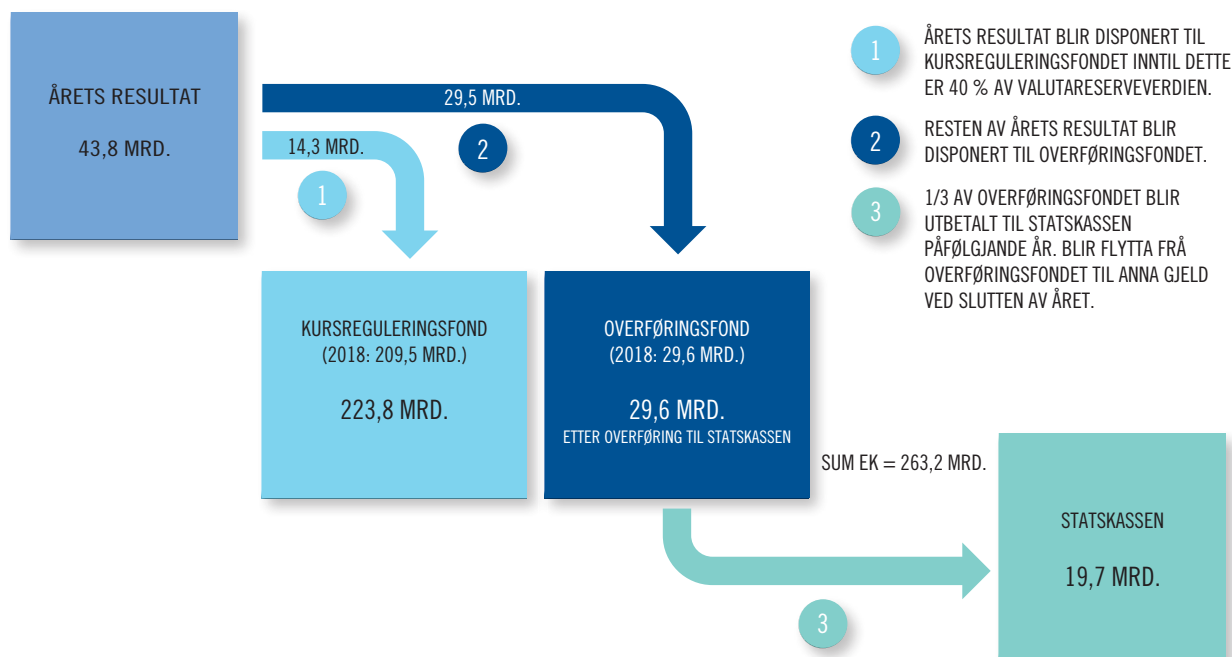
Faste honorarer til eksterne forvaltere i 2019 var 611 millioner kroner (724 millioner kroner i 2018) og avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere var 291 millioner kroner (673 millioner kroner i 2018).

Disponeringen av Norges Banks årsresultat og overførselen til statskassen vises i figur 5 Egenkapital, disponering av Norges Banks resultat.

Det følger av Mandat for forvaltningen av SPU at hovedstyret skal rapportere sine vurderinger av resultatene i forvaltningen, herunder resultater av ulike investeringsstrategier i aksje- og obligasjonsforvaltningen.⁸⁴ Vurderingene er tatt inn i Norges Banks årsrapport om forvaltningen av SPU for 2019.

Under behandlingen av årsrapportene reiste representantskapet spørsmål om teksten i offentlige rapporter kan forenkles ved at det benyttes mindre fagterminologi. Er formuleringer etter hovedstyrets mening greit tilgjengelig for en definert målgruppe som «den brede offentligheten»? Hovedstyrets vurderinger av resultatene er et eksempel på faglig krevende temaer som offentliggjøres bredt i rapporteringen.

FIGUR 5 EGENKAPITAL, DISPONERING AV NORGES BANKS RESULTAT



* VED KURSREGULERINGSFOND UNDER 25 % AV VALUTARESERVEVERDIEN BLIR HEILE OVERFØRINGSFONDET TILBAKEFØRT.

** VALUTARESERVEVERDIEN BLIR JUSTERT FOR ANDRE FORDRINGAR PÅ / PLIKTER OVERFOR UTlandet.



Representantskapet mener at Norges Banks årsberetning og årsregnskap gir god og dekkende informasjon om virksomheten. For mer detaljert informasjon vises det til omtale av beholdninger og resultater i Norges Banks årsrapport og regnskap samt rapport om forvaltningen av SPU i 2019.

REVISORS RAPPORTERING TIL ÅRSREGNSKAPET

Ved representantskapets behandling av Norges Banks årsregnskap og rapporteringen om forvaltningen av SPU for 2019 redegjorde Deloitte AS for utført revisjonsarbeid.

I tråd med etablert praksis har Deloitte AS utarbeidet en revisjonsrapport hvor det redegjøres for den gjennomførte revisjonen og for momenter som kan være av betydning for regnskapsrapporteringen.

Deloitte AS uttaler at: «Vi har i forbindelse med vårt arbeid gitt enkelte innspill til den videre utvikling av intern kontroll knyttet til finansiell rapportering. Disse innspillene er løpende kommunisert med ansvarlige i Norges Bank.

vår revisjon har ikke avdekket feil i regnskapet, svakheter i den interne kontroll eller andre forhold som etter vår mening krever skriftlig rapportering i henhold til lov og god revisjonsskikk. Etter vår vurdering har Norges Bank etablert tilfredsstillende intern kontroll knyttet til finansiell rapportering.»

I tilsvarende revisjonsrapport for 2018 hadde revisor en observasjon på IT-området i NBIM. Det er gjennom revisjonen i 2019 konstatert at NBIM har gjennomført flere tiltak som nå følger opp anbefalingen fra 2018.

Representantskapet har tatt revisjonsrapport Norges Bank 2019 fra Deloitte AS til etterretning. Revisjonsrapporten ble oversendt til hovedstyret etter behandlingen i representantskapet.

Til Norges Banks to årsrapporter for 2019 er det avgitt tre uttalelser til Norges Banks representantskap. Uttalelsene er tatt inn de respektive årsrapportene. Disse er:

- Uavhengig revisors beretning. En uttalelse om revisjon av årsregnskapet

- Uavhengig attestasjonsuttalelse til informasjon om ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland for 2019
- Uavhengig revisors beretning. En uttalelse om revisjonen av regnskapsrapporteringen for investeringsporteføljen til Statens pensjonsfond utland som inngår som en del av Norges Banks årsregnskap

For Norges Banks årsregnskap har revisor avgitt beretning uten forbehold.

«Konklusjon

Vi har revidert Norges Banks årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger til regnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av Norges Banks finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med forskrift om årsregnskap m.m. for Norges Bank. Forskriften krever at Norges Banks regnskap utarbeides i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, men fastsetter særskilte krav til presentasjon av investeringsporteføljen til Statens pensjonsfond utland og datterselskaper som utelukkende utgjør investeringer som ledd i forvaltningen av investeringsporteføljen.»

Revisors uttalelse om regnskapsrapporteringen for investeringsporteføljen til SPU er også gitt uten forbehold og med tilsvarende innhold.

I revisorberetningene er sentrale forhold som etter revisors mening var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2019 beskrevet, og risikoene er vurdert.

Figur 6 viser Deloitte AS sin framstilling av sentrale forhold i revisjonen og andre vesentlige revisjonsområder i 2019.

Oppsummert sier konklusjoner til disse punktene at Norges Bank har etablert en rekke kontrollaktiviteter, og revisor har ikke identifisert regnskapsmessige feil eller andre vesentlige avvik. Revisorkontrollene er beskrevet. Det bekreftes at opplysninger i noter er dekkende.

For årets tre første kvartaler er det også avgitt uttalelser for forenklet revisorkontroll av regnskapsrapporteringen for SPU uten revisjonsmerknader. Arbeidet med disse uttalelsene følger revisjonsstandard for forenklet revisorkontroll av delårsregnskaper.

Representantskapet har tatt revisorberetningene og uttalelsene til periodisk rapportering om SPU fra Deloitte AS til etterretning. Det vises for øvrig til Norges Banks årsberetning og regnskap og rapporteringen om forvaltningen av SPU for 2019.

For datterselskaper i eiendomsforvaltningen med egne valgte revisorer avgis uavhengig revisors beretning direkte til styret i det enkelte selskapet. Disse behandles ikke av representantskapet.

RAPPORTERING OM SAMFUNNSANSVAR

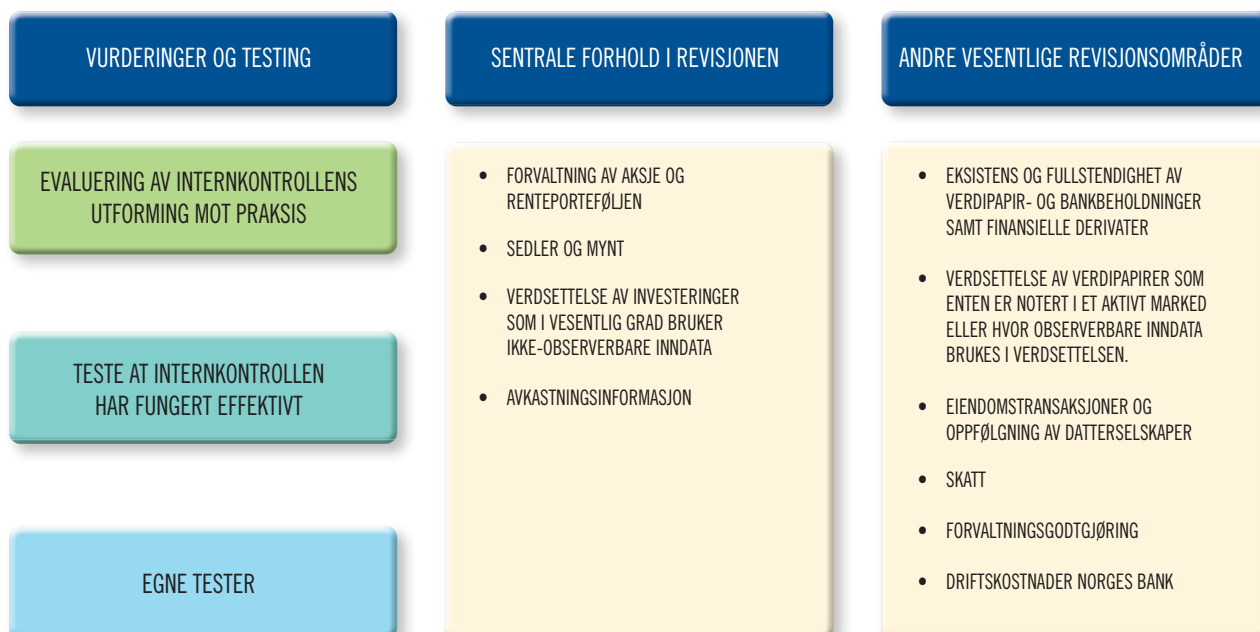
Norges Banks samfunnsansvar innebærer krav til ansvarlig investeringsvirksomhet, åpen og tydelig kommunikasjon, forskning og kunnskapsdeling, etisk forretningsadferd og tilrettelegging for likestilling, mangfold og et godt arbeidsmiljø. Hovedstyrets etiske prinsipper for de ansatte slår fast at Norges Bank skal holde en etisk høy standard, respektere menneskerettigheter og opptre samfunnsansvarlig. Norges Bank aksepterer ingen former for diskriminering og korrupsjon.

Engasjementet for samfunnsansvar i 2019 orienteres om iflere rapporter, hovedstyrets protokoller og saker til representantskapet gjennom året. I hovedstyrets årsberetning, årsrapport om forvaltningen av SPU og egen publikasjon om ansvarlig forvaltning er blant annet holdninger til etikk, menneskerettigheter, diskriminering og korrupsjon beskrevet. Representantskapet er opptatt av åpenhet i denne rapporteringen.

Norges Bank har vedtatt en miljøstrategi for sin virksomhet. Strategien inneholder en blanding av konkrete tiltak på kort sikt og utredningsarbeid på lengre sikt. Norges Bank er medlem i Network for Greening the Financial System (NGFS). NGFS er et nettverk for sentralbanker og tilsynsmyndigheter som utveksler erfaringer og deler beste praksis for å bidra til å utvikle systemer for håndtering av miljø- og klimarisiko i finansbransjen.

Norges Banks representantskap har engasjert Deloitte AS til å foreta en uavhengig gjennomgang av ansvarlig forvaltning i Statens pensjonsfond utland. Utgangspunkt for den nye attestasjonsuttalelsen i 2019 var en tilsynsgjen-

FIGUR 6 SENTRALE FORHOLD I REVISJONEN OG ANDRE VESENTLIGE REVISJONSOMRÅDER I 2019



nomgang året før om hovedstyrets oppfølging av forvaltningen av SPU vurdert mot OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Det ble konstatert at hovedstyret i Norges Bank har etablert et sett med prinsipper for ansvarlige investeringer. Dette er hensyntatt i policy og retningslinjer i NBIM.

I tilsynsrapporten ble det gitt en anbefaling om at hovedstyrets rapportering om samfunnsansvar presenteres slik at den egner seg for ekstern bekreftelse. Det er etablert praksis i en rekke større selskaper å få en slik ekstern bekreftelse og samtidig bidra til utvikling av beste praksis på området.

Hovedstyret har åpnet for å legge til rette for en ekstern bekreftelse av presentasjonen av samfunnsansvar. Representantskapets avtale med Deloitte AS om en revisoruttalelse er basert på ISAE 3000. Det ble valgt en stegvis modell med begrenset omfang for 2019.

Basert på en vurdering av vesentlighet og risiko, har revisors arbeid omfattet analyser og intervjuer med ansvarlige for arbeidet med ansvarlig forvaltningsvirksomhet, samt stikkprøver av deler av underliggende dokumentasjon for informasjonen gitt i årsrapporten.

Revisors konklusjon:

Vi har gjennom vårt arbeid ikke fått kjennskap til forhold som gir oss grunn til ikke å anta at:

- Norges Bank har etablert rutiner for å identifisere, samle inn, sammenstille, dokumentere og kvalitetssikre informasjon for 2019 til bruk i ovennevnte del av kapitlet Ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland.
- Informasjonen i ovennevnte del av kapitlet Ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland er presentert i samsvar underliggende dokumentasjon.

Det vises til Norges Banks årsrapport for 2019 hvor uttalelsen er tatt inn i sin helhet.

Representantskapet har tatt attestasjonsuttalelsen til etterretning, og vil følge utviklingen på dette området.

KAPITTEL 8

NORGES BANKS BUDSJETT
OG RESSURSBRUK

Norges Banks budsjett inngår ikke i Stortingets behandling av statsbudsjettet. Denne budsjettselfstendigheten gjelder ikke i andre deler av statsforvaltningen, men er vanlig i mange sentralbanker. Økonomisk og politisk selvstendighet bidrar til å sikre en uavhengig rolle i utøvelsen av pengepolitikken og ivaretagelsen av finansiell stabilitet. Norges Banks handlefrihet gjennom denne ordningen medfører forventninger om streng budsjett disiplin og nøye overvåking av ressursbruken.

Det er lagt stor vekt på disse forholdene i forarbeidene til ny lov om Norges Bank fra 1. januar 2020. Representantskapets budsjettkompetanse er videreført i § 4-2: «Representantskapet vedtar Norges Banks budsjett etter forslag fra hovedstyret. Det vedtatte budsjettet meddeles departementet.»

Representantskapet mener det også er viktig at Stortinget mottar direkte informasjon om økonomistyringen i sentralbanken. Budsjettprosessen, vedtatt budsjett og rapportert ressursbruk omtales her.

BUDSJETTREGLEMENT OG ØKONOMIREGLEMENT

Representantskapet har fastsatt budsjettreglement med overordnede prinsipper for økonomistyringen. Årlig vedtak omfatter Norges Banks samlede virksomhet, herunder forvaltningen av SPU. På overordnet nivå skal kriterier og forutsetninger for budsjettering være konsistente for hele virksomheten.

Representantskapets budsjettvedtak innebærer en overordnet kontroll med og godkjenning av Norges Banks totale forventede ressursbruk kommende år. Det påses at hovedstyret har lagt fram tydelige oversikter som viser forsvarlige økonomiske rammer for ivaretagelse av oppgaver og drift. Representantskapet kan i forbindelse med sine vurderinger anmode hovedstyret om utfyllende informasjon.

Basert på budsjettreglementet har hovedstyret fastsatt et utfyllende økonomireglement for Norges Bank med prinsipper for økonomistyring og budsjettprosess.

Som en oppfølging av ny sentralbanklov og organisasjonsmessige endringer, vil det i 2020 bli foretatt en oppdatering av budsjettreglementet. Det gjelder for eksempel mer presisering av personalkostnader, rapportering av status for kostnader mot periodiserte budsjetter og prognoser gjennom året. Det foreslås at representantskapet får en redegjørelse uten unødig opphold ved

framtidige større strategiske endringer. Videre diskuteres også mulige treårige langtidsprognoser på et overordnet nivå.

Mandatet for forvaltningen av SPU § 5-1 er et viktig premiss for budsjettbehandlingen: «Banken skal innen 1. desember hvert år sende departementet et begrunnet forslag til ramme for kostnadene ved å forvalte investeringsporteføljen basert på overslag over neste års forvaltningskostnader. Departementet fastsetter rammen for forvaltningskostnadene. Banken godtgjøres for kun faktiske kostnader innenfor den fastsatte rammen. Kostnader utover den fastsatte rammen blir ikke dekket. Del av honorar til eksterne forvaltere som følger av oppnådd meravkastning, dekkes utenfor den fastsatte rammen for forvaltningskostnader.»

VURDERING AV RESSURSBRUKEN I 2019

Representantskapet har behandlet brev fra hovedstyret 12. februar 2020 med budsjett rapportering for 2019. Rapporteringen omfatter status målt mot budsjett for Norges Banks samlede driftsinntekter, driftskostnader og investeringer samt oversikt over vesentlige omdisponeringer og avvik. Under behandlingen orienterte sentralbankledelsen om planlagt nedgang av antall ansatte. Det ble stilt spørsmål om størrelsen på kostnad til IT-tjenester, systemer, data og informasjon, totalt 945 mill. kroner i 2019. Det ble redegjort for hva dette i hovedsak besto av.

Representantskapet finner at kravene i budsjettreglementet er etterlevd og at rapporterte inntekter, kostnader og investeringer er innenfor vedtatt budsjett. Det er redegjort for avvik og usikre regnskapsposter.

Driftsresultatet for året var -927 millioner kroner, eksklusiv kostnader for tilsynssekretariatet og representantskapet. Totale driftsinntekter, inklusive forvaltningshonorar for SPU, var 4,5 milliarder kroner. Totale driftskostnader var 5,4 milliarder kroner, 472 millioner kroner lavere enn budsjett. Forklaringen knyttes i hovedsak til posten øvrige driftskostnader, herav analyse, konsulenter og juridisk bistand, og til at det var lavere honorarer til eksterne forvaltere, både faste og avkastningsavhengige, enn budsjettet.

Investeringsbudsjettet for 2019, som strekker seg over flere år, er på 227 millioner kroner. Prognosen for budsjetterte investeringer er 169 millioner kroner, 58 millioner kroner lavere enn budsjett. I 2019 er det gjort investeringer for 150 millioner kroner.

Representantskapet har påpekt behov for fortsatt oppmerksomhet på kostnadseffektivisering og utnyttelse av stordriftsfordeler.

STYRING OG UTNYTTELSE AV RESSURSER

Norges Bank gjennomførte to betydelige endringer i organiseringen av oppgaver i 2019. Den ene var en re-integrering av virksomhetsområdet NBREM (Norges Bank Real Estate Management) i NBIM. Det andre var en sentralisering av enkelte administrative funksjoner i Norges Bank Administrasjon.

Representantskapet har fulgt med på arbeidet på disse områdene i 2019. På grunn av at prosessene fortsatt pågår, har det ikke vært mulig å måle eller henføre effektiviseringsgevinster fra omorganiseringen. Hovedstyret har imidlertid uttrykt ambisjon om at etableringen av NBA vil kunne bidra til å realisere synergier allerede i løpet av 2020.

En større grad av samordning av administrative funksjoner har vært etterspurt av representantskapet. I forarbeidene til ny sentralbanklov ble også Finansdepartementet oppfattet slik at departementet ønsket dette, og i meldingen til Stortinget nevnte departementet spesielt funksjoner som kommunikasjon, HR, sikkerhet og beredskap, økonomi og IT. I nytt mandat for forvaltningen av SPU, gjeldende fra 30. november 2019, ble det inntatt en ny bestemmelse om at hovedstyret skal sørge for en forsvarlig og effektiv organisering av forvaltningen av SPU, herunder av funksjoner som er felles for de ulike virksomhetsområdene.

Representantskapet oppfatter det slik at hovedstyret vil vurdere om også andre områder skal sentraliseres i tillegg til de som er samlet i NBA, og vil fortsatt følge utviklingen på dette området.

VEDTAK AV NOREGS BANKS BUDSJETT FOR 2020

Hovedstyrets budsjettframlegg for 2020 gjelder Norges Banks samlede virksomhet, med nærmere beskrivelser av budsjett for sentralbankvirksomheten, kapitalforvaltningen og Norges Bank Administrasjon. I vedlegg beskrives usikre og variable kostnader, sammenligninger med andre sentralbanker og forvaltere samt strategidokumenter.

Implementering av ny styringsmodell i Norges Bank, herunder vurdering av organisering av administrative funksjoner, har blitt utredet i 2019. Det tas sikte på å utnytte synergier og realisere stordriftsfordeler i løpet kommende strategiperiode gjennom etableringen av NBA. Satsinger er forankret i hovedstyrets «Strategi 2022 Én bank».⁸⁵

Under forberedelse til representantskapets behandling er det gjort vurderinger av om kravene i budsjettreglementet er oppfylt. Norges Bank har fulgt opp kommentarer fra budsjettbehandlingen i fjor knyttet til organisering av administrative funksjoner, kostnadsnivået i forvaltningen av SPU og reduksjon i antall ansatte. I tillegg har hovedstyret ivare tatt representantskapets påpekning om bruk av oppdaterte prognose- og regnskapstall. I budsjettreglementet legges det vekt på at relevante kostnadsammenligninger skal benyttes.

Det budsjetteres med et netto negativt driftsresultat. Norges Banks årsresultat domineres av avkastning og renter som er en følge av oppgaver innenfor sentralbankvirksomheten og kapitalforvaltningen. Disse resultatene budsjetteres ikke.

Norges Bank har inntekter fra tjenester for staten, herunder forvaltningen av SPU, og driftsinntekter fra tjenester til banker. Finansdepartementet avgjør størrelsen på forvaltningsgodtgjørelsen. Som følge av ny sentralbanklov vil ikke Norges Bank lenger få dekket sine kostnader for statsgjeldsforvaltningen. Endringen utgjør tapte inntekter på om lag 45 millioner pr år.

I representantskapets behandling av budsjettet legges det vekt på at kostnadene til forvaltningen av SPU ikke må overskride rammen for dekning av kostnader gitt av Finansdepartementet. Brev fra Finansdepartementet til Norges Bank datert 6. desember 2019 om ramme for 2020 forelå ved representantskapets budsjettbehandling.

Finansdepartementet skriver:

«Finansdepartementet fastsetter i tråd med mandatet for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland § 5-1 en ramme for forvaltningskostnader basert på et begrunnet forslag fra Norges Bank. Banken godtgjøres kun for faktiske kostnader innenfor den fastsatte rammen. Kostnader utover dette blir ikke dekket, I tillegg godtgjøres Norges Bank for honorarer til eksterne forvaltere som følger av oppnådd meravkastning. Kostnadsrammen fastsettes for ett år av gangen.

⁸⁵ Overordnet strategi for Norges Bank vedtatt av hovedstyret i møte 11. september 2019.

Det har tidligere fulgt av mandatet § 5-1 annet ledd at rammen for forvaltningskostnader skal fastsettes som andel av forvaltet kapital. Denne bestemmelsen er endret med virkning fra 30. november, jf. brev fra Finansdepartementet til Norges Bank 29. november 2019. Departementet vil fra og med budsjettåret 2020 angi rammen for forvaltningskostnader som et kronebeløp.»

«Finansdepartementet vil peke på at det er avkastningen etter kostnader som er det viktigste for å nå fondets langsiktige mål. Samtidig har departementet en klar forventning om at Norges Bank gjennomfører forvaltningen av SPD på en kostnadseffektiv måte og at stordriftsfordeler utnyttes.»

BUDSJETTVEDTAK FOR NORGES BANK 2020

«I samsvar med sentralbankloven og budsjettreglementet for Norges Bank har representantskapet behandlet hovedstyrets forslag til budsjett for Norges Bank for 2020.

Med henvisning til orientering om budsjettet fra økonomidirektør og brev fra Finansdepartementet 6. desember 2019 vedrørende forvaltningsgodtgjøring for 2020 vedtar representantskapet følgende budsjett for Norges Bank for 2020 (i millioner kroner):

	BUDSJETT 2020
Forvaltningsgodtgjørelse SPU	4 840
Andre driftsinntekter	119
Sum driftsinntekter Norges Bank	4 959
Personalkostnader SBV	-383
Øvrige driftskostnader SBV	-461
Av- og nedskrivninger SBV	-52
Personalkostnader NBIM	-1 422
Øvrige driftskostnader NBIM	-1 953
Av- og nedskrivninger NBIM	-77
Honorarer til eksterne forvaltere NBIM	-1 463
Personalkostnader NBA	-243
Øvrig driftskostnader NBA	-174
Av- og nedskrivninger NBA	-94
Eliminering av felleskostnader*	314
Eliminering av felleskostnader allokert fra SBV til TS/Repr.	8
Sum driftskostnader Norges Bank	-5 599
Netto driftsresultat Norges Bank	-1 040

* Eliminering består av felleskostnader fra SBV og NBA til NBIM 279 millioner kroner (inkludert arealkostnader på 26 millioner kroner) og fordelte kostnader fra Representantskapet til NBIM på 35 millioner kroner.

«Nye investeringsforslag utgjør samlet 53 millioner kroner, fordelt på 43 millioner i Norges Banks Administrasjon (NBA) og 10 millioner kroner i sentralbankvirksomheten (SBV). Estimert på tidligere vedtatte og pågående investeringer utgjør 13 millioner kroner.

Representantskapet godkjenner 100 millioner kroner som en budsjetttramme for 2020 for driftskostnader i operative driftsselskaper innenfor eiendomsforvaltningen i Statens pensjonsfond utland.

Representantskapet har fastsatt budsjett for tilsyns- og revisjonskostnader i eget vedtak i møte den 12. desember 2019. Norges Banks samlede budsjett meddeles Finansdepartementet i samsvar med sentralbanklovens § 29.»

«Departementet er opptatt av at rammen for forvaltningskostnadene skal gi insentiver til god kontroll og styring, og en kostnadseffektiv forvaltning. Sikkerhetsmarginen mellom kostnadsrammen og budsjettet bør derfor ikke være for høy. Departementet er samtidig enig i at det er forhold utenfor bankens kontroll som kan tilsi at kostnadsrammen bør fastsettes med en tilstrekkelig sikkerhetsmargin. Det gjelder blant annet usikkerhet knyttet til utviklingen i valutakurser, fondets markedsverdi og oppnådd avkastning.»

En viktig endring for 2020 er at den årlige godtgjøringen fra departementet fastsettes som et kronebeløp. Tidligere var rammen satt til en andel målt i basispunkter av forventet gjennomsnittlig markedsverdi av fondet. Vedtaket om rammen for 2020 framkommer i brev. «*Finansdepartementet fastsetter etter en samlet vurdering en maksimal ramme for forvaltningskostnader for 2020 på 4,9 mrd. kroner, inkludert kostnader i datterselskaper opprettet som del av eiendomsinvesteringene som omfattes av rammen.*»

Under behandlingen hadde representantskapet kommentarer til organiseringen av administrative funksjoner, kostnadsnivået i forvaltningen av SPU og reduksjon i antall ansatte.

På spørsmål fra representantskapet redegjorde sentralbankledelsen blant annet for:

- Vesentlige variable og usikre forutsetninger
- Kostnadssammenlikninger
- Endringer i nivået for ekstern forvaltning av verdipapirer
- Lønnsprinsipper for ledende stillinger
- Sammenheng mellom nedgang i personalkostnader og antall ansatte
- Prinsipper for fastsettelse av lønn ved organisasjons- og stillingsendringer

Norges Banks representantskap vedtok budsjettet for 2020 i møtet 12. desember 2019.

I budsjettet er det planlagt med 931 fast ansatte i Norges Bank ved utgangen av 2020, noe som er en nedgang fra utgangen av 2019. Ved årsskiftet var det overført 112 personer fra SBV og 37 personer fra NBIM til NBA. Representantskapet gjør ikke vedtak om antall ansatte i Norges Bank.

Det budsjetteres med totale driftsinntekter på 4 959 millioner kroner hvorav 4 840 millioner kroner er forvaltningsgodtgjørelse for SPU. Godtgjørelsen for 2019 var 4 312 millioner kroner.

AKTIVERTE INVESTERINGSPROSJEKTER

Det er regnskapsreglene (IFRS) som definerer hva som klassifiseres som investeringsprosjekter.

Totale investeringer inkluderer nye investeringer og videreføring av pågående, tidligere vedtatte investeringsprosjekter som fortsetter i 2020. Tabell 1 viser en oversikt over investeringer med beløp fra tidligere vedtatte investeringer som videreføres i 2020, det samlede budsjett for nye og pågående investeringer, samt prognose for 2020:

Nye investeringsforslag i 2020 er anslått til 53 millioner kroner. Inkludert tidligere vedtatte, pågående investeringer som overføres til 2020 er det totale framtidige investeringsbudsjettet for Norges Bank på 66 millioner kroner. Det legges ikke opp til nye investeringsprosjekter for kapitalforvaltningen.

Representantskapet har høy oppmerksomhet på hovedstyrets kostnadsstyring. Det sees som positivt at relevante kostnadssammenlikninger er vurdert i budsjettprosessen. Endringer i strategier for virksomheten og styringen av kostnader, herunder utviklingen av NBA med mulige samlede besparelser over tid blir fulgt opp av representantskapet.

TABELL 1 INVESTERINGSBUDSJETT, TALL I MILLIONER KRONER

PLANLAGTE INVESTERINGER	TIDLIGERE VEDTATTE OG PÅGÅENDE INVESTERINGER	NYE, BEVILGET FRA 2020	TOTALT TIL DISPOSISJON	PROGNOSE FOR BRUK I 2019
Sentralbankvirksomheten	13	10	23	20
Kapitalforvaltningen	0	0	0	0
Norges Bank Administrasjon	0	43	43	43
Sum	13	53	66	63

BUDSJETT FOR DATTERSELSKAPER I EIENDOMSFORVALTNINGEN I SPU

Etter budsjettreglementet skal budsjett for forvaltningskostnader i datterselskaper som inngår i forvaltningen av eiendomsinvesteringene i SPU, legges fram for representantskapet. Totale driftskostnader i heleide operative datterselskaper er budsjettert med 88 millioner kroner i 2020. Driftsselskapenes styrer fatter budsjettvedtak basert på planer for virksomheten. Kostnadsrammen fra Finansdepartementet inkluderer også disse forvaltningskostnadene. Andre driftskostnader i hel- og deleide eiendomsselskaper som er knyttet til løpende vedlikehold, samt drift av bygninger og leieforhold, omfattes ikke av budsjettbehandlingen. Slike kostnader blir direkte belastet selskapenes regnskaper med avregning mot oppnådd avkastning.

BUDSJETTVEDTAK FOR VIRKSOMHETEN TIL REPRESENTANTSKAPET

I møtet 12. desember 2019 vedtok representantskapet også budsjett 2020 for representantskapet, tilsynssekretariatet og ekstern revisor, som totalt utgjør 49,9 millioner kroner. Det vises til omtale av representantskapets aktiviteter og ressursbruk i 2019 i kapittel 10 med tabell 2.

For representantskapets egne aktiviteter er det budsjettert med 4,2 millioner kroner. Det dekker alle faste og variable honorarer, møtekostnader, seminarer og studiereiser med reiseutgifter basert på den fastsatte møteplanen for 2020. Stortinget har i samsvar med Innst. 54 S (2019–2020) fastsatt godtgjørelsen for Norges Banks representantskapet gjeldende fra 1. januar 2020.

Representantskapet:

- Leder 66 100 kroner per år
- Nestleder 44 100 kroner per år
- Medlemmer 33 100 kroner per år

Den faste komite:

- Leder 99 100 kroner per år
- Nestleder 66 100 kroner per år
- Medlemmer 66 100 kroner per år
- Varamedlemmer 3 800 kroner per møte

Tilsynssekretariatets budsjett er basert på åtte årsverk. Budsjettet på 26,8 millioner kroner inkluderer lønns-, personal- og pensjonskostnader og ekstern opplæring med sum 14,0 millioner kroner. Husleie og fordelte felleskostnader fra tjenesteleveranseavtale med Norges Bank utgjør 7,9 millioner kroner, og disse kostnadene er eliminert i vedtaket om Norges Banks budsjett. I sammenheng med tilsynsplanen for 2020 er det budsjettert med 4,0 millioner kroner til kjøp av tjenester fra ulike eksterne fagmiljøer.

Det er budsjettert med revisjonshonorar til Deloitte AS på 16,1 millioner kroner for finansiell revisjon av Norges Banks regnskap. Av dette er 2,0 millioner kroner knyttet til begrenset revisjon av Statens pensjonsfond utlands delårsregnskaper og bekreftelser av avkastningstall. Ekstern revisors honorarer tar utgangspunkt i fast pris i engasjementsavtalen justert for avtaleregulert prisindeks. I tillegg er det budsjettert med 2,8 millioner kroner som en ramme for tilsynssekretariatets bruk av konsulent-tjenester i forbindelse med attestasjonsoppdrag.

KAPITTEL 9

PRIORITERINGER I DET VIDERE TILSYNSARBEIDET



Representantskapet legger stor vekt på utvikling av tilsynet, og i tillegg til å gjennomføre de lovfestede oppgavene, søkes det å bidra til åpenhet om Norges Banks virksomhet. Det er etablert et plandokument for 2019–2021 som beskriver representantskapets samfunnsoppdrag og oppgaver. Tiltaksplanen evalueres og justeres årlig og omfatter nå aktivitetene

- videreutvikling av kontroll- og tilsynsarbeidet
- åpenhet og kommunikasjon
- kompetanseutvikling

Representantskapet vedtar årlig en tilsynsplan som omfatter tilsynsområder det er relevant å følge løpende og hovedområder for nærmere gjennomgang utført av tilsynssekretariatet. I godkjent tilsynsplan for tilsynssekretariatet i 2020 er det lagt vekt på rammebetingelser i relevant lovgivning og i mandatet for SPU. Tilsynsplanen er på vanlig måte sendt til hovedstyret og Finansdepartementet til orientering.

For Norges Bank og for forvaltningen av SPU er det vedtatt strategier for perioden 2020–2022. Tilsynet følger hovedstyrets daglige drift og etterlevelse av rammeverk for Norges Bank og vil også i 2020 spesielt følge med på gjennomføring av strategiske valg i styringsrammeverk og rapportering.

Hovedstyrets kostnadsstyring følges gjennom rapportering om ressursbruken, måloppnåelse og budsjettstyring. Oppfølging av budsjettvedtak og statusrapportering er sentralt. Det er igangsatt et arbeid med sikte på å oppdatere budsjettreglementet gjeldende for rapportering i 2020 og budsjett for 2021.

Hvert år gjøres det et utvalg av temaer for tilsyn og kontroll basert på aktualitet og risikovurderinger. Tilsynssekretariatet har identifisert flere enkeltområder for særskilt oppfølging i det løpende tilsynet med etterlevelse og drift i 2020, herunder:

- Etableringen/organiseringen av NBA
- Sikkerhetsområdet
- Valg av IT-leverandører og styring av IT-sikkerhet
- Rapportering om etterlevelse, avkastning og risiko
- Møter med eksterne forvaltere
- Rapportering om styring og drift av eiendomsforvaltningen og investeringer i unotert infrastruktur for fornybar energi
- Sikkerhet og administrasjon av internasjonale kontorer
- Utstederrollen, sikkerhet og lagerstyring for sedler og mynter

Planen for 2020 omfatter følgende fire hovedområder for tilsynsgjennomgangene:

1. Investeringer i unotert eiendom. Eierstrukturer, styringsmodeller
2. Hovedstyrets rammer for og organisering av styring og kontroll
3. Etterlevelse av rammeverk for hvitvasking og terrorfinansiering.
4. Norges Banks operasjoner i kronemarkedet, valutatransaksjoner.

Under gjennomføringen av disse tilsynsgjennomgangene legger representantskapet vekt på følgende:

1. Investeringer gjøres ut fra flere målsettinger for forvaltningen. Ved investeringer i unotert eiendom benyttes ulike selskapsstrukturer for å ivareta ansvars- og skattemessige forhold. Det sammensatte bildet når det gjelder styring og kontroll med forvaltningen av unotert eiendom tilsier regelmessige gjennomgangene på området. Representantskapet vil i gjennomgangen se hen til krav i sentralbankloven og mandat for forvaltningen av SPU.
2. Ny sentralbanklov og oppfølgingen av denne har medført klargjøringer når det gjelder hovedstyrets ansvar for styring og kontroll i Norges Bank. Med et bredt sett av oppgaver og ansvar er det risiko for at arbeid, saksbehandling og rapportering blir lite helhetlig. Risiko kan reduseres gjennom felles rammeverk og god organisering. Representantskapet vil i gjennomgangen se hen til krav i sentralbankloven, mandat for forvaltningen av SPU og bestemmelsene i internkontrollforskriften.
3. Det er behov for å analysere situasjoner hvor sentralbanken kan bli eksponert for hvitvasking og terrorfinansiering. Det må også vurderes hvorvidt forvaltningen av SPU innebærer slik risiko. Kontraktspartener kan være eksponert. Risiko for hvitvasking kan anses som krevende å analysere og identifisere, og det må utvikles metodikk og kultur for å identifisere aktuelle områder. Representantskapet vil i gjennomgangen se hen til kravene i hvitvaskingsloven, hovedstyrets prinsipper for oppfølging av hvitvaskingsbestemmelsene og internkontrollforskriften.
4. Norges Banks oppgaver med vekslings av valuta for staten må ikke blandes sammen med arbeidet for å nå mål for pengepolitikken. Klare retningslinjer, klar kommunikasjon og konsekvent gjennomføring er egnet til å tydeliggjøre dette. Representantskapet vil i gjennomgangen se hen til krav i sentralbankloven og gjeldende avtaler og retningslinjer som regulerer Norges Banks gjennomføring av oppgaver for staten.

KAPITTEL 10

REPRESENTANTSKAPETS
ORGANISASJON OG RESSURSBRUK



Fotografier av representantskapets ledere siden etableringen av Norges Bank i 1816

REPRESENTANTSKAPET

Representantskapet er ett av tre organer i Norges Bank etter sentralbankloven.⁸⁶ Medlemmene er valgt av Stortinget for å ivareta tilsyn og kontroll med Norges Bank. Representantskapet har i 2019 bestått av 15 medlemmer og to varamedlemmer valgt av Stortinget. Varamedlemmene har møtt fast i representantskapet med talerett.

Representantskapets leder og nestleder i 2019 har vært henholdsvis Julie Brodtkorb og Reidar Sandal, oppnevnt av Stortinget for perioden 2018–2019. Stortinget har gjenoppnevnt de samme som leder og nestleder for 2020–2021.

Hvert annet år velges vekselvis inntil sju eller åtte medlemmer for fire år. Gjenoppnevning av medlem kan skje innenfor en samlet periode på åtte år etter ny lov. Ved valg av medlemmer fra 1. januar 2020 gjorde Stortinget gjenvalg av Ingrid Fiskaa. Sju nye medlemmer ble valgt for perioden 2020–2023: Marianne Aasen, Truls Wickholm, Eirin Sund, Harald Espedal, Kari Anne Sand, Line Henriette Holten og Lars Tvete. Sistnevnte var møttende varamedlem

i forrige periode. Sju medlemmer, Kjetil Lund, Randi Øverland, Vidar Bjørnstad, Tormod Andreassen, Helle Hammer, Ingebrigt S. Sørfohn og Morten Lund, og i tillegg varamedlem Jonas Varhaug, trådte ut.

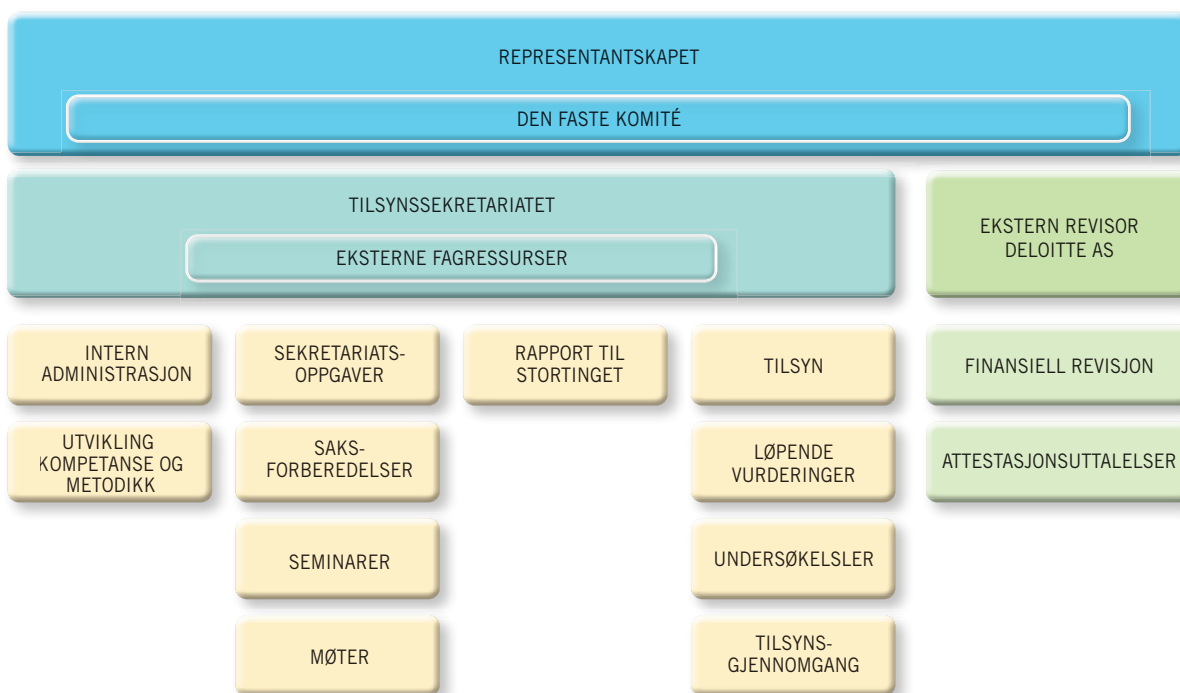
Medlemmene har en samlet bred kompetanse og erfaring fra sentrale deler av norsk samfunnsliv, offentlig forvaltning og næringslivet. Fire av de faste medlemmene i 2019, 27 prosent, var kvinner. I ny periode 2020–2021 er kvinneandelen økt til seks av femten, eller 40 prosent.

Medlemmene er underlagt sentralbanklovens bestemmelser i § 5-2 om taushetsplikt. I henhold til representantskapets forretningsorden er det leder eller den som leder utpeker, som uttaler seg offentlig på vegne av representantskapet.

DEN FASTE KOMITÉ

Den faste komité er et arbeidsutvalg som forbereder og fremmer innstilling til vedtak i saker som skal behandles av representantskapet. Komiteen består av representantskapets leder, nestleder og tre øvrige medlemmer valgt

FIGUR 7 REPRESENTANTSKAPETS OG TILSYNSSEKRETARIATETS ORGANISASJON OG OPPGAVER



⁸⁶ Sentralbankloven § 2-1. Norges Banks organer «Norges Bank skal ha et hovedstyre, en komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet og et representantskap.»

blant de faste medlemmene for to år. For perioden 2020–2021 består komiteen av Julie Brodtkorb (leder), Reidar Sandal (nestleder), Gjermund Hagesæter, Paul Birger Torgnes og Marianne Aasen. De tre sistnevnte og fem personlige varamedlemmer ble valgt i konstituerende møte 16. januar 2020.

Den faste komité arbeider etter mandat fastsatt av representantskapet. I egenskap av representantskapets utvalg har komiteen rett til innsyn i alle Norges Banks anliggender. Komiteen har ingen beslutningsmyndighet på vegne av representantskapet. Den faste komité, med bistand fra tilsynssekretariatet, fastsetter saklisten til kommende møte i representantskapet, forestår saksforberedelsen og kommer med forslag til vedtak. Referat fra komiteens møte følger sakspapirene og gjengir vesentlige drøftinger og redegjørelser.

Sentralbanksjefen kan anmodes om å være til stede i møter i Den faste komité. Sentralbanksjefen eller hovedstyret kan ta opp saker og legge fram sine vurderinger med sikte på behandlingen i representantskapet før komiteen fremmer innstilling til vedtak.

TILSYNSSEKRETARIATET

I tilsynssekretariatet er det seks ansatte under ledelse av direktør. Direktøren har myndighet til å foreta ansettelser og oppsigelser og fastsette lønns- og arbeidsbetingelser innenfor de rammer som representantskapet har fastsatt. Godtgjørelse og andre betingelser for stillingen som direktør fastsettes av representantskapet.

Tilsynssekretariatet rapporterer direkte til representantskapet uavhengig av hovedstyret og administrasjonen i Norges Bank.⁸⁷ Direktøren deltar i møtene til representantskapet og Den faste komité og har anledning til å ta med fagpersoner. Dette kan være ansatte i tilsynssekretariatet, representanter for ekstern revisor eller andre. De ansatte i sekretariatet har rett til å være til stede i representantskapet ved behandling av administrative saker som gjelder tilsynssekretariatet. I saker som gjelder de ansatte i sekretariatet, skal representantskapet representere Norges Bank som arbeidsgiver.

Sekretariatet tilrettelegger for representantskapets møter, seminarer og faglige aktiviteter. Rammene for det faglige arbeidet og administrative forhold følger av instruks, retningslinjer, tilsynsplaner og budsjett som gis av representantskapet. Tilsynssekretariatet skal ha en

hensiktsmessig organisering med tilfredsstillende og relevant tverrfaglig kompetanse. Medarbeiderne har solid innsikt i fagområder som revisjon, jus, finans, kapitalforvaltning, virksomhetsstyring, risikostyring og internkontroll. Det legges avgjørende vekt på rolleforståelse, integritet, objektivitet og tilbørlig aktsomhet i gjennomføringen av arbeidet. Direktøren kan som et supplement innhente ekstern spesialistkompetanse innenfor planer og budsjett godkjent av representantskapet.

For tilsynssekretariatet legges vekt på et sterkt fagmiljø preget av Norges Banks verdier: lagånd, integritet, nyskaping og kvalitet. Høy kompetanse er nødvendig for å kunne forstå og vurdere sentrale utviklingstrekk. Muligheter for utvikling ligger i gode faglige nettverk, tilgang til spesialistressurser og i hyppig kontakt med sentralbankens ledelse og virksomhetsområder, og det er viktig for å beholde kompetente medarbeidere.

I tillegg til å delta på relevante kurs og fagkonferanser gjennomfører tilsynssekretariatet jevnlig møter og faglige seminarer i egen regi. Det benyttes innledere fra ulike fagmiljøer, internasjonale kontakter og Norges Banks virksomhetsområder. Denne kompetanseoppbyggingen er av stor betydning for tilsynsgjennomganger og som ledd i forberedelser av representantskapets arbeid.

Temaer for fagseminarer har omfattet mellomkulturell kommunikasjon og bevissthet, orienteringer om Norges Banks internasjonale nettverk, skyløsninger og IT-sikkerhet/risiko, investeringer i unotert infrastruktur og utvikling av internrevisjon i finansbransjen. I et slikt seminar har NBIM orientert om sine valg av skybaserte tjenester og risiko knyttet til skyløsninger, både med hensyn til effektivitet, sikkerhet og fleksibilitet.

Tilsynssekretariatet har organisert et seminar med inviterte fra Norges Banks IT-sikkerhetsmiljøer. Norsk Regnesentral holdt en presentasjon om FINSEC⁸⁸, som er et utviklingsprosjekt om IT-sikkerhet i finansiell sektor i regi av Europakommisjonen.

Mellom tilsynssekretariatet og Finansdepartementet holdes regelmessige møter for utveksling av informasjon av betydning for tilsynet med forvaltningen av SPU. I møtene gis orienteringer om representantskapets rapport til Stortinget, årlige tilsynsplaner og gjennomførte tilsyns- og revisjonsaktiviteter.

⁸⁷ Sentralbankloven § 2-16 (5)

⁸⁸ *Integrated Framework for Predictive and Collaborative Security of Financial Infrastructures*

MØTER OG SAKSOMFANG

Representantskapet har hatt seks ordinære møter i 2019.

Den faste komité har hatt seks ordinære møter. I tillegg var det ett telefonmøte for behandling av en uttalelse til Finansdepartementet om endringer i mandatet for SPU.

Gjennom året er det behandlet til sammen 90 saker inkludert protokoller fra egne møter. Det er i tillegg lagt fram 13 ulike fagrapporter og annen supplerende informasjon om Norges Banks virksomhet.

Figur 8 viser saksomfanget i representantskapet i 2019 fordelt på Norges Banks virksomhet og representantskapets administrative saker. 82 av sakene omfattet tilsynet med Norges Banks virksomhet. Inkludert i dette er protokoller fra hovedstyrets møter. I 2019 ble mange saker på et felles overordnet nivå for Norges Bank drøftet. Dette var særlig knyttet til betydningen av ny sentralbanklov med påfølgende forskrifts- og mandatendringer og arbeid med endringer i organisasjonen. Rapportering om kapitalforvaltningen utgjør en vesentlig del av saksmengden.

Representantskapet er til stede ved sentralbanksjefens årstale som siden 1986 har hatt tittelen «Økonomiske perspektiver». Representantskapets leder ønsker velkommen på vegne av Norges Bank. Sentralbanksjefen legger

vekt på å ta opp et bredt spekter av tema som er viktige for Norges Banks økonomiske veivalg. Talen har tradisjon tilbake til 1922. Representanter fra Stortinget, Regjeringen, finansnæringen, academia og nærings- og samfunnslivet blir invitert. Gjennom bred medieomtale når talen ut til et stort publikum. Den er et godt bidrag til Norges Banks åpenhet og rådgiver- og informasjonsrollen i samfunnet.

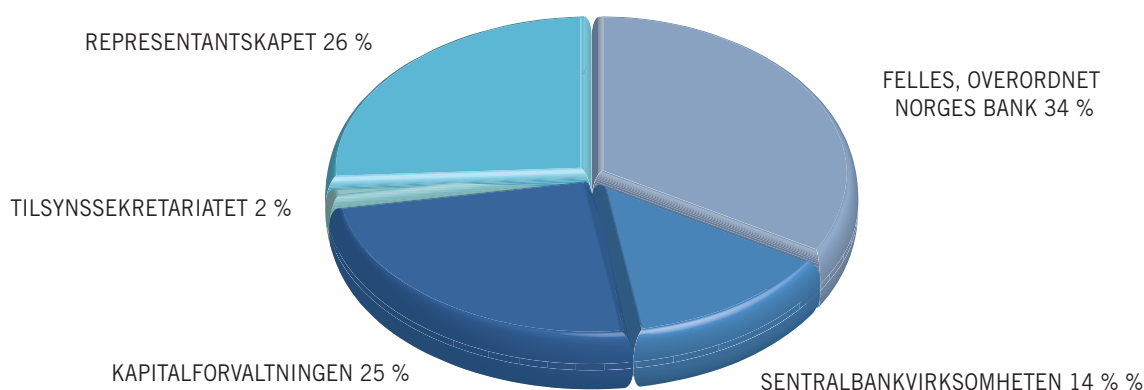
KOSTNADER OG RESSURSBRUK

Rapportering om representantskapets ressursbruk følges opp mot årlig vedtatt budsjett. Kostnadene omfatter også tilsynssekretariatet, ekstern revisor og bruk av eksterne rådgivere og inngår i Norges Banks samlede årsregnskap.

Stortinget fastsetter satser for fast honorar til medlemmene i representantskapet og Den faste komité.⁸⁹ Samlet godtgjørelse til representantskapets medlemmer i 2019 var 1 096 300 kroner mot 1 125 833 kroner i 2018. Fast honorar er utbetalt med 915 100 kroner. Se spesifisering av satser per medlem og utbetalt fast honorar i tabell 2.

Godtgjørelse ved oppmøte som varamedlem i Den faste komité i 2019 ble utbetalt med til sammen 7 200 kroner. Etter kriterier fastsatt av representantskapet blir det også godtgjort for dokumentert tap av arbeidsinntekt grunnet

FIGUR 8 SAKSOMFANGET I REPRESENTANTSKAPET I 2019



⁸⁹ Satsene for faste honorarer i 2018 og 2019 var gjeldende fra 1. januar 2018 til 31. desember 2019. Jf. Innst. 70 S (2017–2018) Innstilling til Stortinget fra valgkomiteen om valg av medlemmer til Norges Banks representantskap.

TABELL 2 FASTE HONORARER I 2019

FASTE HONORARER	REPRESENTANTSKAPET	DEN FASTE KOMITÉ	SAMLET PR. MEDLEM	SUM FAST HONORAR
Leder	62 400	93 500	155 900	155 900
Nestleder	41 600	62 400	104 000	104 000
3 medlemmer i Den faste komité	31 200	62 400	93 600	280 800
10 medlemmer i representantskapet	31 200		31 200	312 000
2 faste varamedlemmer	31 200		31 200	62 400
Sum utbetalt faste honorarer				915 100

reise til og deltakelse i møter. I 2019 utgjorde dette 174 000 kroner mot 199 933 kroner året før.⁹⁰

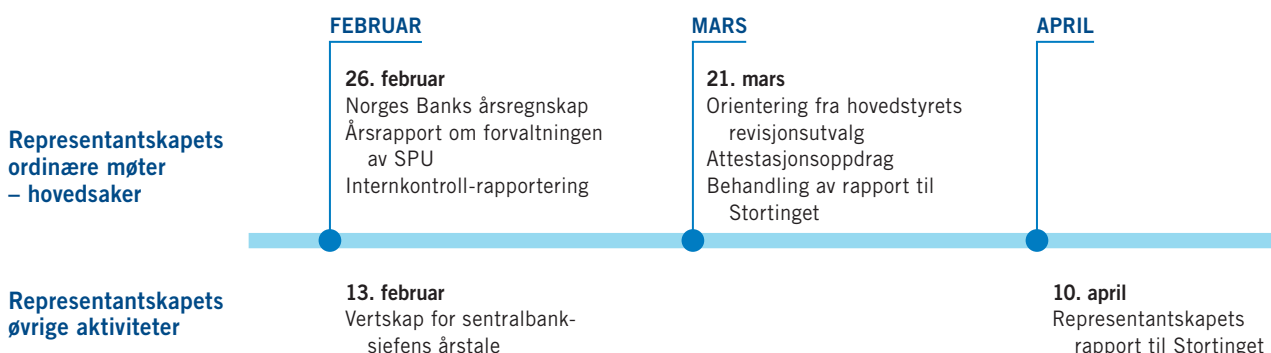
De totale kostnadene for representantskapets virksomhet i 2019 var 42,7 millioner kroner. Representantskapets ressursbruk og en fordeling av kostnadene er vist i tabell 3. Representantskapets kostnader var 1,1 millioner kroner lavere enn budsjett. Dette skyldes blant annet lavere kostnader enn planlagt til gjennomført studiereise.

En leveranseavtale er inngått mellom Norges Bank og tilsynssekretariatet. Avtalen regulerer leveranser av administrative ytelser som dekker tilsynssekretariatets løpende behov. Det omfatter blant annet bruk av kontorer og øvrige lokaler, sikkerhet og beredskap, arkivtjenester, bruk av datautstyr, lønns- og personaltjenester samt

kantine- og møtefasiliteter. Videre ivaretas relevante tjenester til representantskapet som møtearrangementer, reisesikkerhet, avtale med reisebyrå, honorarutbetaling mv. Avtalen bidrar til å ivareta tilsynssekretariatets og representantskapets selvstendige posisjon. Kostnader etter avtalen er samlet 10,3 millioner kroner i 2019.

Kostnader for tilsynssekretariatet er noe lavere enn budsjettert. Det var vesentlig lavere bruk av internasjonale eksterne konsulenter særlig innenfor tilsyn med kapitalforvaltningen og i juridiske spørsmål. På kapitalforvaltningsområdet bygges det opp mer intern kompetanse.

Utbetalt lønn til direktøren for tilsynssekretariatet i 2019 var 2 016 472 kroner mot 1 969 477 kroner i 2018. I tillegg var det i 2019 beregnet pensjonsopptjening på 415 450



⁹⁰ Beløpet inkluderer avsetning til feriepenger og kompensasjonstillegg ved utenlandsreiser.

TABELL 3 REPRESENTANTSKAPETS RESSURSBRUK

BELØP I HELE TUSEN KRONER	BUDSJETT	REGNSKAP	BUDSJETT	REGNSKAP
	2020	2019	2019	2018
Representantskapet	4 204	3 201	4 319	3 849
Tilsynssekretariatet	26 840	21 507	27 391	25 451
Attestasjonsoppdrag	2 800	2 585	3 000	1 021
Lovpålagt revisjon	16 100	15 455	15 656	15 046
Totalt	49 944	42 748	50 366	45 367

kroner, og verdien av andre fordeler (elektronisk kommunikasjon, forsikringer og andre naturalytelser) var 13 538 kroner.

Kostnader for lovpålagt revisjon utgjør 15,5 millioner kroner, og det er brukt ca. 6300 timer i 2019. Revisjons-honoraret utbetales i samsvar med betingelsene i inngått engasjementsavtale og etter godkjenning i representant-skapet. I tillegg mottar Deloitte AS honorar for attestasjonsuttalelser for statens konsernkonto og statsgjeldsforvaltningen og attestasjonsoppdrag innenfor tilsynet etter inngåtte avtaler og mottak av spesifiserte fakturaer. Det anslås at 85 prosent av ressursbruken vedrører tilsyns- og revisjonsoppgaver innenfor kapitalforvaltningen.

Honorar for revisjon i datterselskaper som er etablert av Norges Bank og utelukkende gjør investeringer som ledd i forvaltning av SPU, belastes selskapene direkte og utbetales til respektive revisjonsselskaper. Samlet utgjorde honorarene 7,5 millioner kroner i 2019.

Tidslinjen viser representantskapets aktiviteter i 2019.

MAI

23. mai
Statsgjeldforvaltningen
Sedler og mynt
Revisjonsplan,
ekstern revisor

4. mai
Høring i
finanskomiteen

SEPTEMBER

5. september
Halvårsrapportering
Pensjonsordning
Finanskomiteens innstilling
dok nr. 9

4. september
Seminar NB Internasjonal aktivitet

23.–25. september
Studiereise til Basel og Zürich
Financial Stability Board
Bank for International Settlements
Sentralbanken i Sveits

NOVEMBER

7. november
Årlig rapport om
finansiell stabilitet
Kvartalsrapportering

DESEMBER

12. desember
Budsjett for
Norges Bank
Tilsynsplan
Egenevaluering

VEDLEGG

REPRESENTANTSKAPETS
MEDLEMMER I 2020–2021

REPRESENTANTSKAPETS MEDLEMMER I 2020–2021

Faste medlemmer	Oppnevnt første gang	Gjeldende funksjonstid
Julie Brodtkorb, leder	2018	2018–2021
Reidar Sandal, nestleder	2010	2018–2021
Harald Espedal	2020	2020–2023
Pål Farstad	2018	2018–2021
Ingrid Fiskaa	2016	2020–2023
Gjermund Hagesæter	2018	2018–2021
Line Henriette Holten	2020	2020–2023
Kari Anne Sand	2020	2020–2023
Eirin Sund	2020	2020–2023
Morten Sjøberg	2018	2018–2021
Ib Thomsen	2018	2018–2021
Paul Birger Torgnes	2014	2018–2021
Lars Tvete	2016	2020–2023
Truls Wickholm	2020	2020–2023
Marianne Aasen	2020	2020–2023

DEN FASTE KOMITÉ

Faste medlemmer	Personlige varamedlemmer
Julie Brodtkorb, leder	Line Henriette Holten
Reidar Sandal, nestleder	Ingrid Fiskaa
Gjermund Hagesæter	Pål Farstad
Paul Birger Torgnes	Harald Espedal
Marianne Aasen	Kari Anne Sand

PRESENTASJON AV MEDLEMMENE I REPRESENTANTSKAPET



Julie Brodtkorb, leder

- Direktør i Maskinentreprenørenes Forbund
- Leder av Kringkastingsrådet
- Tidligere erfaring bl.a. som statssekretær og stabssjef ved Statsministerens kontor, medlem av Oslo bystyre, nærings- og finanspolitisk rådgiver, nestleder og kommunikasjonssjef i Høyres gruppesekretariat på Stortinget, kommunikasjonssjef i Utfors AS, adm. dir. i JKL Group og konsulent i Geelmuyden Kiese
- Siviløkonom fra Norges Handelshøyskole



Reidar Sandal, nestleder

- Rådgiver
- Arbeidende styreleder i Kystvegen Måløy – Florø AS og styremedlem i Helse Førde HF
- Tidligere erfaring bl.a. som statsråd i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, stortingsrepresentant og leder av finanskomiteen, fylkestingsrepresentant, lektor, fylkesdirektør for opplæring i Sogn og Fjordane, rådgiver i Botnaneset Industriselskap AS, daglig leder i Sunnfjord Næringsråd, styreleder i Fjord1 AS, Nynorsk kultursentrum, Sunnfjord Næringsutvikling AS og Innovasjon Norge og styremedlem i Investinor AS
- Cand.philol. fra Universitetet i Bergen



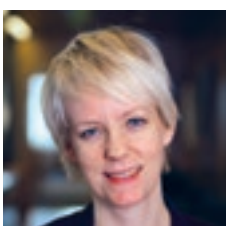
Harald Espedal

- Eier av investeringsselskapet Espedal & Co og kapitalforvalteren Salt Capital
- Styreleder i Lyse Energi AS, Sandnes Sparebank og Solstad Offshore, nestleder i styret for Stavanger konserthus og styremedlem i Aspelin Ramm
- Tidligere erfaring bl.a. som administrerende direktør i SKAGEN Fondene, nestleder og medlem i styrene for Oslo Børs VPS og Oslo Børs
- Siviløkonom og Høyere Revisorstudium fra Norges Handelshøyskole



Pål Farstad

- Fylkespolitiker
- Styremedlem i Tingvoll Økopark Eiendom AS og i Høgskolen i Molde
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant og medlem av næringskomiteen, fylkestingsmedlem i Møre og Romsdal, bystyremedlem i Kristiansund, bedriftsrådgiver, daglig leder i Nordmøre Fiskebåt og Nordmøre Fiskarlag og leder for næringsforeningen for Kristiansund og omegn
- Adjunkt, pedagogisk eksamen fra Universitetet i Trondheim



Ingrid Fiskaa

- Lektor ved Sandnes videregående skole
- Medlem av kommunestyret og formannskapet i Time kommune
- Tidligere erfaring bl.a. som statssekretær i Utenriksdepartementet, medlem av High Level Panel on Illicit Financial Flows from Africa og styremedlem i Attac Norge
- Mastergrad i historie fra Universitetet i Oslo



Gjermund Hagesæter

- Rådmann i Fedje kommune
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant og medlem av kommunal- og forvaltningskomiteen og finanskomiteen, statssekretær i Justisdepartementet, fylkestings- og kommunestyremedlem, offiser i Forsvaret, assisterende helse- og sosialsjef, nestleder i styret for Haukeland sjukehus, medlem av rådet for Nordhordland Kraftlag, samferdselsutvalget i Hordaland og sentralstyret i Europabevegelsen
- Juridisk embetseksamen fra Universitetet i Bergen og bedriftsøkonom fra Norges Handelshøyskole



Line Henriette Holten

- Generalsekretær i Tekna
- Nestleder i Norsk Institutt for Bioøkonomi, Styremedlem i Normeka AS og i Visit Fredrikstad og Hvaler
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant og medlem av energi- og miljøkomiteen, helse- og sosialkomiteen og næringskomiteen, Stortingets 5. visepresident, politisk rådgiver i Helsedepartementet og i Arbeids- og Sosialdepartementet, leder av NOU 2019:20 «En styrket familietjeneste», medlem i Askim Bystyre og direktør for samfunnspolitikk i Tekna
- Cand.theol. fra Det Teologiske Menighetsfakultet



Kari Anne Sand

- Lektor ved Kongsberg videregående skoleOrdfører i Kongsberg kommune og kommunestyremedlem, nestleder i KS Viken
- Tidligere erfaring bl.a. som fylkestingsmedlem i Buskerud, prosjektleder i Norges Bondelag, fagsjef landbruk i Landbrukshelsen og lærer ved Kongsberg Videregående skole
- Mastergrad i norsk fra Universitetet i Sørøst-Norge



Eirin Sund

- Regionleder i LO
- Styremedlem i Rogalandsforskning
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant og medlem av finanskomiteen, energi- og miljøkomiteen, kommunal- og forvaltningskomiteen og transport og kommunikasjonskomiteen og statssekretær i samferdselsdepartementet, politisk rådgiver i Miljøverndepartementet, kommunestyremedlem, formannskapsmedlem, fylkesvaraordfører, representantskaps-medlem i IVAR Renovasjon, styremedlem i Jæren friluftsråd, Lyse energi og Universitetsfondet Rogaland AS, visepresident i Norges Fotballforbund samt ansatt i barnehage og daglig leder av en frivillighetssentral.
- Forsvarets høgskole, sjefskurs



Morten Søberg

- Direktør for samfunnskontakt i SpareBank 1 Gruppen
- Styremedlem i Oslo Nye Sparebanks Fond
- Tidligere erfaring bl.a. som statssekretær i Finansdepartementet og forsker i forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå
- Doktorgrad i samfunnsøkonomi fra Universitetet i Oslo og bachelorgrad i filosofi og økonomi fra London School of Economics



Ib Thomsen

- Direktør Thon Hotels Triaden
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant og medlem av kommunal- og forvaltningskomiteen og familie- og kulturkomiteen,
- disponent, medlem av Nittedal formannskap, styreleder i Nittedal energiverk, styremedlem i Storsentre i Thongruppen og områdesjef i Forsvaret
- Lederutdanning fra Forsvaret og BI



Paul Birger Torgnes

- Daglig leder i Fjord Marin Holding AS
- Ordfører i Sjømat Norge og styreleder Norsk Havbrukssenter
- Tidligere erfaring bl.a. som ordfører og formannskapsmedlem, konsernsjef i Fjord Seafood ASA og NorAqua AS, styreleder i Torghatten ASA, politisk rådgiver for fiskeriministeren og generalsekretær i Norske Fiskeoppdretteres Forening
- Fiskeriøkonom fra Høgskolen i Bodø og Norges fiskerihøgskole



Lars Tvette

- Styreleder i og eier av LBT Holding AS
- Medlem av fylkestinget i Trøndelag, styremedlem i Thomas Angells Stiftelser og medlem i Sparebank1 SMN representantskap
- Tidligere erfaring bl.a. som medlem av Trondheim bystyre, adm. dir. i Basale Eiendomsforvaltning AS, styremedlem i BN kreditt, styreleder i Trondheim Kommunale Pensjonskasse og rådgiver for og styremedlem i større eiendomsselskaper
- Bedriftsøkonom fra Trondheim Økonomiske Høgskole



Truls Wickholm

- Ordfører i Nesodden kommune og kommunestyremedlem
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant og medlem av finanskomiteen, transport og kommunikasjonskomiteen og kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, energimontør i Hafslund, medlem av styret for EL & IT Oslo, styremedlem i Utøya A/S, Oslo Arbeiderparti og AUFs sentralstyre
- Fagbrev Energimontør



Marianne Aasen

- Direktør for Simula School of Research and Innovation (SSRI)
- Styreleder i Nedre Romerike brann og redningsvesen IKS, styremedlem i Simula UiB AS, Fossum-Kollektivet og NHO Viken Oslo og folkevalgt i Asker Kommune
- Tidligere erfaring bl.a. som stortingsrepresentant og medlem av finanskomiteen og kirke, utdanning og forskningskomiteen, politisk rådgiver i kommunal og regionaldepartementet, Europabevegelsen og journalist-stillinger
- Cand.polit. med historie, sosialøkonomi og statsvitenskap hovedfag fra Universitetet i Oslo

REPRESENTANTSKAPETS TILSYNSSEKRETARIAT



Jan Frode Jakobsen

- Direktør i Tilsynssekretariatet
- Tidligere erfaring bl.a. som adm. direktør for Helseforetakenes Pensjonskasse, direktør for Bystyrets sekretariat i Oslo kommune, sekretariatsleder og økonomisk rådgiver for Arbeiderpartiet på Stortinget, komitesekretær for Stortingets finanskomiteé, rådgiver i Finansdepartementet og inspektør i Finanstilsynet
- Siviløkonom fra Norges Handelshøyskole og Master of Science fra London School of Economics

ØVRIGE ANSATTE TILSYNSSEKRETARIATET

Randi Ingun Almås	Fagdirektør
Berit Langelo	Seniorrådgiver
Kristian Magnus Langseth	Spesialrådgiver
Anne Gullhagen Larsen	Spesialrådgiver
Mats Leonhard Pedersen	Spesialrådgiver
Lise Taylor	Administrasjonskoordinator

Representantskapet i Norges Bank
Rapport for 2019

Utgitt av:

Representantskapet i Norges Bank
Bankplassen 2
Postboks 1179 Sentrum
0107 Oslo
Telefon 22 31 60 00
e-post: representantskapet@norges-bank.no
<http://www.norges-bank.no/Representantskapet>

Publisert:

3. april 2020

Layout og trykk:

07 Media AS

Foto:

Esten Borgos (s. 9)
Monica Kvaale (s. 10)
Sturlason (s. 66, 76–79)
Nils Stian Aasheim (s. 68)

